

I AM GREEK
AND I WANT TO GO
HOME

20

ISSUE

KYTHERA

Summer Edition 2013

CONSTANTINOS P. CAVAFY
SESQUICENTENARY

FOUNDER/ΙΔΡΥΤΗΣ: ©METAXIA POULOS • **PUBLISHER:** DIMITRIS KYRIAKOPOULOS • **EDITOR:** DEBORAH PARSONS • **WRITERS:** ELIAS ANAGNOSTOU, ANNA COMINOS, JOHN FARDOULIS, ANNA GIABANIDIS, DIMITRIS KOUTRAFOURIS, AGLAIA PAPAICONOMOU, IPPOLYTOS PREKAS, TINA SAMIOS, SARA SCOPSI, JOHN STATHATOS, ARIS TSARAVOPOULOS, PHOEBUS TSARAVOPOULOS, HELEN TZORTZOPOULOS, KALIE ZERVOS • **ARTWORK:** ASPASIA PATTY • **PHOTOGRAPHY:** DIMITRIS BALTZIS, KRISTINA WILLIAMSON • **PROOF READING:** ZOE TATARAKI • **LAYOUT & DESIGN:** MYRTO BOLOTA • **EDITORIAL/ADVERTISING-ΣΥΝΤΑΞΗ/ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ:** 6944-551720, e-mail: kse.1993@yahoo.gr
FREE COMMUNITY PAPER • ΕΛΛΗΝΟ-ΑΓΓΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ • ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ • ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

tsirigofm
105,6
fm

Η φωνή των Κυθήρων σ' όλο τον κόσμο!
www.tsirigofm.gr

Kythea
★★★★ RESORT

Enjoy resting in an idyllic environment
Νιώστε στιγμές πολύτιμες ξεκούρασης
σε ένα ιδανικό περιβάλλον

AGIA PELAGIA
t: +30 27360-39150, 39170, f.: +30 27360-39180
e-mail: info@kythearesort.gr, www.kythearesort.gr

KOUKOS
KAPSALI

Στην επαρχιακή οδό Χώρας-Καψαλίου>
On the Chora-Kapsali road

CERIGO
CAR
RENT-A-CAR

Friendly service
Island wide service • Airport pick-up
John Defterevos & Σια
tel.-fax: 2736-0-31363, 31030
Mobile: 6946-710342/6944-770161
www.greektourism.gr

STRATIGOS
PLUMBING
ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
HEATING INSTALLATIONS
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΛΟΡΙΦΕΡ

PETROKAZ
GAS SUPPLY & GAS RESERVOIRS
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΓΡΑΕΡΙΟΥ & ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ

THANASIS STRATIGOS
Mylopotamos, t.: 27360-31554, f.: 27360-34106
6936 64 14 14, e-mail: tstratigos@yahoo.gr

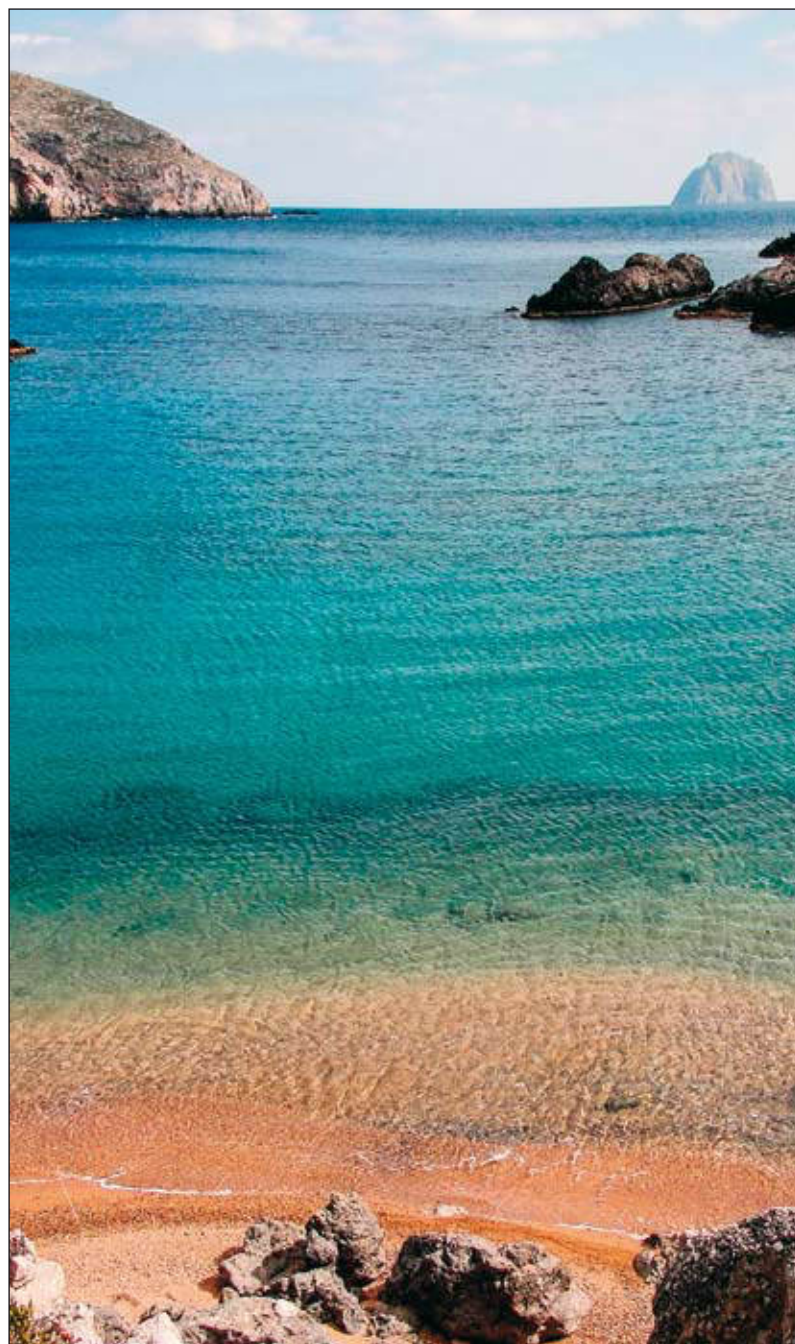

photo by DIMITRIS BALTZIS

καλωσορίσατε! welcome!

Welcome to Kythera, where you will never run out of things to do or places to see. There are remote monasteries; Byzantine churches and cave chapels; ancient historic sites like Paleocastro, abandoned since it was razed in the 12th century by the pirate Barbarossa and the Venetian Kastro at Chora. Stand under a waterfall; visit an archaeological site, a windmill, a watermill; explore an abandoned village; smell the pungent sweet aroma of thyme; sip from a fresh water spring after hiking down one of the island's numerous walking tracks. Kythera offers all this and more. There are windmills and watermills. There are sandy beaches, wild beaches, remote beaches, rocky beaches, secret fishing coves, beaches for the very fit, beaches where you can loll under an umbrella with a tsipouro and a meze. There are beaches for everyone. Dive, swim, explore, relax, eat, drink, cook, shop, enjoy!

Κύματα πουλιά στα ταξίδια σας που πάτε
Υφαλα νησιά ποια μικρή θεά κρατάτε;
Θάλασσα δροσιά στο ζεστό κρυφό ακρογιάλι
Ηλιος που διψά της Μαρώς την άλλη αγκάλη
Ρόδα του νερού στου ανέμου το ριπίδι
Αρμενο πανί για μακρύ μακρύ ταξίδι

[Ακροστιχίδα για τα Κύθηρα
με πρώτο στίχο από το τραγούδι των Γιώργων Ρούσσων
και Μάνου Χατζιδάκι, "Θάλασσα Πλατιά"]

ENGLISH PAGES 2-16 • ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ 17-27

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
ΧΡΥΣΟΥ
Λεονάρδος**

GOLD CASTLE JEWELLERY
Unbeatable prices for gold and silver
A large selection of jewellery in 22K, 18K & 14K gold
Traditional hand-made Byzantine icons
Αναλαμβάνουμε ειδικές παραγγελίες κατασκευής
κοσμημάτων και εικόνων
CHORA Kythera: 2736-0-31954, 6945-014857

Βιβλιοθήκατος
BIBLIOXARTOΠΩΛΕΙΟ
MULTI-LINGUAL BOOKSTORE

Ο γάτος... του βιβλίου
πάει στην παραλία
με τα καλύτερα βιβλία!

Panos N. Kalligeros
Livadi and Chora, Kythera, tel. 27360 37077

απλυνόρι
και όλα μέλι-γάλα
pure Kytherian thyme honey
θυμαρίσιο μέλι Κυθήρων
ΜΗΤΑΤΑ, Κύθηρα
τηλ.: 2736-0-33010, 6978-350952, 6977-692745

**ΚΑΦΕΝΕΙΟ
ΠΛΑΤΑΝΟΣ**

Ανοικτά από τις 9.00 π.μ.
έως αργά το βράδυ
για καφέ,
μεζέ και φαγητό

ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ
Καλλιόπη Καρύδη
τηλ.: 2736-0-33397

**RESTAURANT
ZERVOS - MAGOS
KAPSALI**

Our restaurant is popular with
yacht owners and fishermen alike
Seafood & Greek dishes

Antonis Zervos Tel.: 2736-0-31407/8

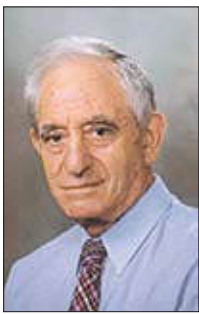
LETTERS TO THE EDITOR

Forever in their debt

Here in Brisbane, Australia, it is a family joke that what Mr Portokolas was to all things Greek in the film "My Big Fat Greek Wedding", so I am to Kythera. I am always being accused of bringing Kythera into any conversation - be it to my Greek or non Greek friends. Nobody escapes! My only defence is that I have so much to wax lyrical about when it comes to the Island of my roots.

As an example, one of the things that never ceases to move me is that this tiny island could spawn three such brilliant scholars as (1) **Dr Archie (Alkibiades) Kalokerinos**. Medical pioneer, born Glen Innes (Australia) 1927. (2) **Dr Mitchell (Michail) Notaras**. Surgeon and benefactor, born Grafton (Australia) 1933. (3) **Dr John (Yianni) Malos**. Physicist, born Mackay (Australia) 1927.

All sons of Greek migrant Kytherian parents, they would help change the face of Medicine and Physics. I never cease to extol the virtues of these three high-achieving country boys. While much has been written about them and their multitude of internationally acclaimed achievements, I would like to share my personal encounters with them. They were three gentle, sensitive men with sincere concern for their fellow human beings and, above all, a great love for Kythera.

Archie Kalokerinos

I was honoured to play host to Archie Kalokerinos when he was invited to speak at a Kytherian meeting in Brisbane. We went to the "sea grill" restaurant in Hamilton for dinner; he said he'd travelled the world and that was the best seafood meal he had enjoyed. Then he added, with a twinkle in his eye, "not as good as Sotiris in Avlemona though".

Mitch Notaras proved his affection for our island when he heard my good friend Andrew Kalokerinos from Alexandrades speak about the need for a statue or sculpture dedicated to the ΤΣΙΡΙΓΩΤΙΣΣΑ ΜΑΝΑ. This was to represent all the Kytherian mothers who had farewelled their children. Some 10,000 Kytherians migrated to all corners of the world, many never to return. The proposed sculpture was to be placed at a point where she would be forever gazing towards Cavo Malea - waiting. So moved was Mitch that he was determined to commission a London sculptor to do just that. Sadly Mitch passed away suddenly in 2011 before he was able to put this into practice.

Mitchell Notaras

Last but not least, John Malos, who went to boarding school in Toowoomba, Queensland, to complete his secondary education. His father Paul did not wish him to lose touch with his Kytherian roots so he asked a fellow Kytherian, Bill Careedy, (taxi driver extraordinaire - but that's another story) to keep an eye on him. Bill picked him up every Sunday and took him home for lunch. More often than not there was avgolemono soup on the menu. Bill told me how the school masters used to tell him that John often corrected the teachers themselves. No doubt a sign of big things to come. As it turned out, John Malos was in the top twenty-five in the State in his final year and gained a Queensland open scholarship. This was huge for the son of a migrant in those early days.

John Malos

I guess what I really want to do, though, through your wonderful newspaper, is to pay tribute to these three men who changed the world we live in. They left us far too soon. May they all rest in peace. We will always remember them with love and pride.

Peter Charles Patty, Clayfield, Brisbane, Australia

ilovekythera.com

is the culmination of an emotional process that was triggered by the island of Kythera's natural wonders. It has one goal, and one goal only. Travelling! The daydreams that take us travelling to special places we love so much, that let us relive the past for just a moment. Daydreams that generate the desire to return, to once again dive deep into that vast blue sea that witnessed the birth of Aphrodite, to lose yourself in the mysterious sound of the god Aeolus as you wander through long abandoned stone houses from a bygone era. A photograph can reflect this very moment. For, as we look at a photograph, we relive that moment over and over again as we look at our unique past. Thank you for visiting. *Dimitris Baltzis*

ilovekythera@gmail.com

SEAFOOD - TAVERNA / ΨΑΡΟΤΑΒΕΡΝΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ

SOTIRIS

AVLEMONAS

Supplied daily with fresh fish from local fishermen
Superb kakavia (fish soup) / Pasta with lobster

Open from 10.00 a.m.
Tel.: 2736-0-33722

WE NEED YOUR HELP

THIS YEAR is Kythera Summer Edition's 20th edition. Over these 20 years, the paper has become a much loved island institution. No other Greek island or summer holiday destination has anything that comes close to KSE. They're jealous. For good reason. Because we rock!

While most tourist papers churn out the usual puff pieces, we have content. Great content. Read our paper and you will learn something. And people do read it. Cover to cover. Each edition of KSE is chock-a-block with informative articles on people, places, traditions, history, developments, archaeology, you name it. There's news about upcoming exhibitions, there are stories about events and performances that took place on the island over winter, and there's always a calendar of summer events to help you plan your holiday.

Shopkeepers give it to their customers; cafes leave it out for people to read; tourists take it with them as they explore the island and then they take it and another copy back home with them to Australia, America, Holland, the UK - the first is a souvenir, the other is to share with friends and family. Because copies of KSE are always passed on.

Until now, KSE has relied on advertisements to survive. But these are difficult economic times. Sadly, few local businesses can afford to advertise. So we are appealing to our loyal readers, businesses and friends of the paper to become sponsors and help us out. It's not just us you'll be helping. You'll be helping promote the island.

kse.1993@yahoo.gr

ABOUT US

Founding Publisher - Metaxia (Sia) Poulos is a big-picture person. Having worked in Australia as a Press Secretary and Advisor to Government ministers and parliamentarians, her return to her parental homeland gave birth to Kythera Summer Edition. With a passion for justice and enormous experience in community politics both in Australia and Greece, Sia is the powerhouse that brings Kythera Summer Edition to annual fruition. Sia is married to Dimitris Kyriakopoulos and they have a thirteen year old son, Alexandros.

Editor - Deborah Parsons lives most of the year in Melbourne, Australia; the rest she spends on Kythera. After dropping out of numerous university courses, she discovered a passion for Greek music and joined a band. Then she started doodling and became a graphic artist. Then she started writing and it all made sense. Deborah writes scripts for film and television. She loves DIY.

Feature Writer - Anna Cominos is a seasoned Festival Organiser. She has worked for the Sydney Comedy Festival, the Greek Festival of Sydney and the Antipodes Festival in Melbourne as well as the iconic Enmore Theatre. Anna studied dramatic art and has performed in movies, television and theatre productions both in Australia and Greece. Anna's Kytherian ancestry has inspired her writings for KSE for the last twenty years. Contact Anna at: acominos@hotmail.com

Writer - Anna Giabanidis is a somewhat elusive Greek-English hybrid who dwells in the remote pockets of Kythera. A dabbler in all trades, she indulges in a colourful career which can only be coined as "assorted". A graduate of British and European Laws, Anna provides legal advice - yet is unable to shun her restless nature and artistic flair. Founding partner of olive oil company Kythelaia and seller of decorated driftwood at the Potamos pazari, Anna constantly seeks new ways to spread the beauty of Kythera.

Writer - Kalie (Kalliope) Zervos is one of over 100,000 Kytherians living in the Diaspora. Residing and working in Sydney, Australia, Kallie has been involved in the tourist industry for more than a decade. Kallie visits Kythera regularly and is passionate about the island.

Writer - Melina Mallos draws much of her inspiration from the Kytherian landscape. Her professional interests focus on examining children's engagement with art. Melina has been employed by the Queensland Art Gallery since 2001.

Artist - Aspasia Patty was born in Australia and studied art in Brisbane where she teaches and paints full-time. She has taken part in workshops and tutorials under several master painters and has participated in solo and joint exhibitions both in Australia and internationally, including the Panhellenic Seascape Exhibition in Piraeus. Her commissioned portrait of the much loved Kytherian identity, the late Father Efthimio, hangs in the monastery of Agia Moni. Kythera has profoundly influenced her artistic journey and continues to do so. It remains forever her favourite painting subject.

Writer-photographer - John Stathatos first became a regular visitor to Kythera in the early 1970s, and has been living here full-time since 2001. He is the founder and artistic director of the Kythera Photographic Encounters, and a founder member of Kytherian Initiative (Kythiraiki Protovoulia), a reform-minded coalition active in local political, environmental and cultural issues.

TAVERNA
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ

ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ

ΚΑΒΑΛΙ - ΚΥΘΕΡΑ-ΤΗΛ: 27360 31065

ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ

ΣΥΜ...ΒΕΝΗ

• γλυκά κουταλιού • παραδοσιακά προϊόντα
• τουριστικά είδη

27360-34378

BUY GREEK - BUY KYTHERIAN

EDITORIAL

THIS 20 YEAR ANNIVERSARY Kythera Summer Edition goes to press at a time when tens of thousands of Greeks have been forced to turn to Church and Charity community kitchens for food. As the country struggles to find its way through the financial crisis, the number of people needing assistance rises steadily. It is a crisis on an epic level. How can we as individuals do anything to help overcome the economic crisis? We can go shopping. Local businesses need your help if they are to survive. Which is why we here at Kythera Summer Edition have decided our motto for 2013 is "Buy Greek - Buy Kytherian".

BUT DON'T JUST DO IT to help the economy. Do it because Greek products are good quality and good value. The island produces award-winning organic olive oil, delicious jams, spoon sweets, paximadia, capers and cakes. It also grows the best fruit and vegetables, not to mention amazingly tasty organic chickens. While you can buy some produce from local shops, there are some things you can only find at the village markets in Potamos, Fratsia and Livadi - like freshly picked vlita, potatoes that were dug up this morning, eggs fresh from the chook, home-made salty cheeses. Fabulous local wines for everyday drinking or top quality wines you can take back home to put down for cellaring. The locally produced tsipouro is equally good, and don't forget the fatourada. We also have some great local artists and artisans producing amazing works of art, clothing and jewellery.

THE KYTHERIAN ASSOCIATION of Australia is also doing their bit to help the local economy by launching a campaign to promote the island to Australians.

THE INFLUENCE WIELDED by the Kythera Summer Edition over its 20 year history has long been recognised by both the Greek National Tourist Office and the Prefecture of Pireaus. KSE has had a creative vision from the start. It has promoted art, culture, education, social justice and the respect for nature. It has fought for better educational opportunities and resources for Kytherian children and battled localism (topikismos), the parochialism which has deprived Kythera of many worthwhile projects.

WE HAVE FEATURED ARTICLES on bird watching, learnt about the archaeological excavations on AntiKythera, followed Mr Adonis Kyrou's discoveries at Agios Georgios; we have fought the closure of the Children's Library in Livadi, lobbied for a centrally located one school campus, promoted the establishment of an Archaeological Museum in Chora and encouraged dialogue to deal with the problems of domestic violence and sexual abuse in our small community; we have published stories about passionate bee-keepers and a family of local potters; we have explored secret caves, given recipes for love potions and looked inside the glory boxes of bygone eras; we have applauded Melina Mercouri's passionate efforts to return the Parthenon Marbles to their rightful home, borne witness to the Remembrance Commemoration in Kapsali for the 58 years since the sinking of the HMS Gloucester in the Battle for Crete, given tips on how to prepare for bushfire season, and walked behind the Icon of Myrtidiotissa as it travelled from village to village on its annual island pilgrimage. And we have written each and every one of these stories with only one thing in mind - our love for the island and our desire for its people to have more and better opportunities.

IN THE 20 YEARS since we began publishing KSE, we have lost three great Kytherians, men of international renown whose accomplishments have contributed to a better world. Despite their immensely successful careers, Nicholas Aroney, Archie Kalokerinos and Mitchell Notaras never forgot their Kytherian roots. In death their devoted service to the Kytherian community lives on. Let us also not forget Manolis Sophios who through the art of photography immortalised the island's peasant life and bore witness to the Allied Landing at Kapsali in 1944; and Grigori Kassimatis, former resistance fighter and left-wing Parliamentarian, who amongst many other things secured funding for the harbour in Diakofti. Remember too the generosity bequeathed by benefactors Panagiotis Stratigos (Parouras) and Nota Kassimaty and of course George and Anna Koksa who came to Kythera with the World Council of Churches in 1960 and devoted their lives to improving the living conditions on the island.

ONE POSITIVE that has come from globalisation is that Kythera is now connected. Where 20 years ago a hand-written letter could take weeks to reach the island, we now have instant access worldwide. The internet has been the inspiration behind many positive initiatives both nationally and locally. Here on the island, *Hiking in Kythera*, *visitkythera*, *ilovekythera* and *kythera-family.net* highlight the new ways we are interpreting and sharing our experiences.

REMEMBER. You are not powerless. You can do something to help the Greek economy. Go shopping! "Buy Greek - Buy Kytherian".

PS. We recently learnt that our circulation now reaches as far as Alaska. So be prepared for an Eskimo invasion!

THE CONSTANTINOS P. CAVAFY
SESQUICENTENARY

portrait by YORGOS DRIZOS

2013 MARKS 150 years since Cavafy's birth and 80 years since his death. For many, he is the ultimate diaspora poet.

Ιθάκη

Σα βγεις στον πηγαιμό
για την Ιθάκη,
να εύχεται να 'ναι μακρύς
ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες,
γεμάτος γνώσεις.

Ithaca

When you set sail
for Ithaca,
wish for the road
to be long,
full of adventures,
full of knowledge.

Born in 1863 in Alexandria, Egypt to Greek parents, he spent much of his childhood in England. He also lived in France and Constantinople. For the last 40 years of his life, he rarely left Egypt. While almost all of Cavafy's work was in Greek, his poetry was largely unrecognised in Greece until the publication of his first anthology in 1935.

Cavafy wrote many sexually explicit poems. He was also a keen student of history and wrote much historical verse. Among his most acclaimed poems are *Waiting for the Barbarian* and *Ithaca*. He died of cancer in 1933.

Corte O.
S U I T E S

CHORA KYTHIRA
801 00 HELLAS
tel.: + 30 27360 39139
tel.-fax:
+30 27360 39130
e-mail: info@corteo.gr
www.corteo.gr

I AM GREEK
AND I WANT TO GO
HOME

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ ΣΤΗΝ
ΑΘΗΝΑ

ΟΙ ΑΔΕΛΦΕΣ ΜΟΥ
ΕΙΝΑΙ ΕΚΕΙ

INDEPENDENT MOVEMENT
FOR THE REPATRIATION
OF LOOTED GREEK ANTIQUITIES

www.iamgreek.gr

visitkythera™

escape the crowds.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ
ΛΙΤΡΙΒΙΔΕΙΟ ΛΙΤΡΙΒΙΔΕΙΟ
ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ 1883
ΜΕ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΚΥΘΗΡΩΝ
T.: +302736039093
www.littrividio.com

ΝΤΟΠΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΤΣΗΠΟΥΡΟ
ΜΕΖΕΔΑΚΙΑ

Επισκεφθείτε μας στον Μυλοπόταμο για να δοκιμάσετε
μεζέδες με τη συνοδεία τοπικού τσίπουρου και
κρασιού από το Οινοποιείο Νίκος Στρατηγός.

RELIGIOUS FEASTS

by Kalie Zervos

AS YOU TRAVEL THROUGH KYTHERA you will notice the hundreds of

photo by Dimitris Baltzis

churches that are spread across the island. In addition to the many churches are four monasteries, two of which are dedicated to the local patron saints, Agios Theodoros and Agia Eleusa who was martyred on Kythera. The other two monasteries are Agia Moni and Mirtidia. The latter is the largest of the four and is dedicated to the miraculous black-

headed icon of the Virgin Mary and infant Jesus known as Mirtidiotissa.

Many of the island's churches date back to the Byzantium period and were built in the 13th and 14th century AD. These churches are usually closed except on the feast days (paniyiri), pertaining to that church. If you hear there is to be a church service at one of these smaller churches, it is well worth going as some of them contain amazingly preserved frescos.

During the summer months on Kythera there are services virtually every day, especially during the fasting period from 1st – 15th August. Church services usually commence between 8 and 9 am. Also popular during the months of July and August are the evening services held before each feast day, known as Esperinos. These usually commence at 7pm.

Some of the smaller churches often only open once a year and the local villagers will decorate them and gather outside after the service to celebrate the occasion, offering around local delicacies such as artos, melomacarouna, thipples, rozedes, pitta along with Greek coffee.

Dances, often timed to coincide with the religious festivals, are held in various towns on the island over the summer months. Banners announcing the time and date are usually hung in the towns of Livadi, Aroniadika and Potamos, along with posters that are put up around the island. Below is a list of some of the religious festivals and dances held during Summer.

1st July Agios Kosmas is celebrated at the privately owned church of Agios Kosmas at Xeroulaki (on the way to Melidoni). Legend has it one family member found a sunken urn believed to be pirate treasure at nearby Melidoni beach and built the church. The urn can be seen above the gate entrance to the church.

17th July Agia Marina is celebrated at churches found in the towns of Stavli (immediately north of Potamos) and at Avlemonas.

22nd July Agia Pelagia Esperinos service held in the church, followed by the procession of the icon down the main street of the seaside town.

31st July Agia Eleusa Esperinos service is celebrated at the monastery high on the hill near Livadi. A great atmosphere and a stunning sunset.

1st August Agia Eleusa Feast Day is also celebrated at the monastery with a special blessing by the Bishop and Priests at the ravine where Agia Eleusa is said to have martyred. The views from up here are spectacular.

6th August Agia Moni Holy Transfiguration of Christ is celebrated at the monastery located on a mountain with breathtaking views of the port of Diakofti and stunning views of the Eastern part of the island from the courtyard. In the evening a dance is held in the fishing village of Avlemonas.

14th August Esperinos services are held in the monastery of Mirtidiotissa and in the church of Panagia Despina in the town of Vouno near Karava. A night service and procession of the Epitaph of the Virgin Mary is held at the Kastro in Hora commencing at about 9pm.

15th August Dormition of the Virgin Mary is celebrated at the monastery of Mirtidiotissa. In the evening a dance is held in Potamos. This day is a public holiday throughout Greece.

17th August Agios Myronas is celebrated on the island of Antikythera. Each year a festival is held there, attended by Kytherians and Cretans. Ask local travel agents for arrangements for this event. Traditionally a dance is held each year in the grounds of the old school at Karava on this same night.

23rd August Services are held at the churches of Panagia Orfani near the town of Milopotamos (ask locals for directions) and at the church known as Kira tou Forou in Paliohora (wear walking shoes as there is a short walk on quite a rough track).

1st September Agios Mamas is celebrated at a night service. A dance is held at the church near the village of Petrouni in the north of the island.

2nd week of September Agios Nikitas is celebrated in the village of Kalamos. A dance is held in the Kalamos school grounds. The date of the dance changes from year to year, so check with the locals.

14th September Exaltation of the Holy Cross at the church in Hora.

17th September – The Martyrs Saint Sophia and her three daughters are celebrated in the tiny church located in a stunning cave near the town of Kalamos.

24th September Panayia

Mirtidiotissa Celebration of the day the icon of Mirtidiotissa was found on the island. The icon is so named as it was found in a myrtle bush. This church service takes place at the monastery of Mirtidia and is a local public holiday. Later that evening, the last dance of the summer season is held at Agia Pelagia.

While these are the main services and dances that take place on the island, there are other villages that will put on dances from time to time.

So, if you want to experience the essence of Kythera and see amazing churches in spectacular locations, go along to one of the services. You will be sure to be made welcome.

DANCES & FESTIVALS

Cultural festivals and dances take place throughout late July, all of August and some of September. Keep an eye out for notices posted on shop windows, street poles and trees around the island. Most will be written in Greek so ask the locals to translate them for you.

Early August – Mitata Wine Festival. The date changes each year. Check the back page of this paper for details or look out for posters placed around the island.

3rd Weekend in August – Fratsia Agricultural exhibition and dance. Again check with back page of this newspaper and ask locals as the date changes from year to year.

Potamos. Potamos is the place to be on Sunday mornings. Locals and tourists alike come here to meet up with friends over a coffee or buy fresh local produce, arts, crafts and jewellery from the bazaar. Parking is available in the free council parking lot.

TIPS FOR ENJOYING A KYTHERIAN SUMMER

by Kalie Zervos

WELCOME TO KYTHERA. We hope you enjoy your summer vacation on our beautiful island. Here are some tips designed to help you make the most of what our island has to offer.

GETTING AROUND • Best way to get around is by car. While Kythera's road network is good, be prepared to access many places and beaches via dirt tracks. • A bus service is available from Agia Pelagia to Kapsali during summer. Check with store owners for timetables as it is not a frequent service.

MOBILE PHONE RECEPTION, INTERNET CAFES AND WIRELESS HOTSPOTS • International mobile phones will operate on roaming networks in most parts of the island. For cheaper phone calls to Greek numbers you can purchase a Greek SIM from the OTE shop or the Go Electric store in Potamos, or from the Go Electric or Germanos stores in Livadi. Take your passport with you, as all Greek mobile phone numbers are required by law to be registered. If you have an existing Greek number that was not registered before the 31st July 2010, it will no longer work. Recharge cards for the Cosmote, Wind and Vodafone networks may be purchased at the Kiosk (Periptero) in Potamos, from either post office or from selected souvenir shops around the island. • Internet Cafes are found in the main towns (ask locals for specific shops offering the service). • In 2010 most of the towns on the island were connected to broadband internet cabling, so now many more hotels and rooms for rent have internet connectivity. • If you have your own laptop or iPad, you will find there are several towns on the island, including Potamos, Agia Pelagia, and Hora, with Wi Fi hotspots.

BEACHES • While the vast majority of Kythera's beaches are located along the east coast, there are many other beaches to be found in various coves and inlets scattered around the island. While accessing most beaches is easy, be prepared to rough it on dirt tracks to reach the more spectacular ones. • Increasingly, you will now find more beaches with kiosks selling light snacks and with umbrellas and chairs for hire (at some beaches the umbrellas and chairs are free if you purchase items from the kiosks). There are, however, no public toilets on the beaches. • Please remember to take any rubbish with you when you leave. • The best beach for children is Diakofti with white sandy shores and clear blue shallow water. Agia Pelagia, Kapsali, Limiona and Platea Amos are also suitable for families as there are food outlets located on or near the beach.

WEATHER TIPS • Kythera is known for being windy. If you prefer to swim in still waters here is a list of beaches that are best, depending upon which way the wind is blowing: ☉ *North-erly wind (Vorgias)* – Kapsali, Halkos, Melidoni, Likodimou and Limiona. ☉ *Southerly wind (Notias)* - Limiona, Likodimou and all east coast beaches excepting Paleopoli. ☉ *Westerly wind* – all beaches except Likodimou and Limiona. ☉ *Easterly Wind* - Halkos, Melidoni, Kapsali, Liomiona and Likodimou.

• Nights can get quite cool and damp. Always carry a jacket and mosquito cream if you are prone to getting bitten.

EXPLORING KYTHERA Some of the best sights can only be reached on foot. Wear comfortable walking shoes, sensible clothes, sunscreen and a hat and always carry water. Here are some sights not to be missed: • Venetian castles – Hora, Kato Hora (a great place to watch the sunset), and Avlemona • Caves – Agia Sophia Milopotamos (open most mornings in August) and Agia Sophia Kalamos (always open) • Paleohora - The deserted town of Agios Demetrios ransacked in 1537 by Barbarossa and former capital of Kythera. Best time to visit is late in the afternoon. In 2012 the restoration works were completed to the unstable remains caused by the 2006 earthquake • Waterfall known as Neraida located below Milopotamos • Natural Springs – Karava, Viaradika, Mitata and Galani • Monasteries – Mirtidiotissa, Agios Theodoros, Agia Eleusa, Agia Moni. (Wear modest clothing when visiting monasteries) • Archaeological dig site at Paleokastro – During 2010 and 2011 there was a hive of activity at the dig site. While the economic crisis has meant that excavations have temporarily ceased, visitors can still go to see the site and the church of Agios Kosmas.

With a map and a copy of Kythera Summer Edition at your side we encourage you to explore the enchanting isle that is Kythera. Enjoy!

photo by Dimitris Baltzis

KYTHERA FROM THE WATER

by Anna Cominos

LAST SUMMER for the first time in our adult lives a group of my first cousins and I got together in Kythera, our ancestral home. It was then that I finally also got to realise one of my deepest dreams - to circumnavigate the island by sea.

Inseparable as children, our life journeys had taken us on different adventures. We were excited to see each other and began to reconnect as we hung out together over frappes and dinners. Marianne, Terry, Gary and I walked our lands with my father as a guide, and enjoyed a family picnic at Karavas' luxurious Portokalia where we drank the water our forebears had drunk centuries ago. We attended the joyous village dance on Avlemonas Wharf where we danced late into the night. We also shared one of the great Kytherian adventures: a day-trip around the island on the Glass-bottom boat. I have always wanted to do the around-Kythera-by-sea trip and so, with my Kytherian friend Maria Comino of Aroniadika at my side, I went to beg sea captain Spiros Cassimatis to take us on this trip of a lifetime. He told us that the petrol for the trip was quite expensive. Apparently if you straightened out the island's coastline, it would be equivalent to sailing to Athens and beyond. So we set about rounding up all the Australian-Kytherians we could find. Short of lassoing passers-by, we somehow managed to get together the forty people needed to make this sea-excursion viable.

So at 8.30am on a summer morning at the Lemoni Cafe at the far end of Kapsali (the usual Captain Spiros hangout spot), thirty seven Australian-Kytherians and several locals climbed aboard the glass-bottom boat and headed for Piso Yialo (the west coast). Commonly referred to by locals as the back of the island, due to its harsh terrain this region has remained relatively untouched which just makes this sea-experience even more divine. With our feet dancing over the side of the boat and the waves splashing our faces, we passed the quaint Feloti beach, which is accessible by road (look out for the turn-off before Kapsali). Light glinted off the water as we rounded the cliffs and came to the deep blue waters of Melidoni beach. Travelling the cobalt blue waters of Piso Yialo, it is easy to imagine how unpredictable the sea here can become. Tucked into the cliff-face immediately below Panayia Mirtiodissa is the inspiring white-washed church of Agios Nikolas. Legend has it that this tiny church was built in the sixteenth century by sailors who, confronted by immense seas, prayed to the Panayia Mirtidiotissa (Madonna of the Myrtle Reeds). They promised that if they were saved from the fierce swells, they would return and build a church using their cargo of wine as mortar. They were saved and they did return and fulfill their promise and if you go into the church you can detect a very particular musty smell while you take in the fantastic mural that depicts the entire story. We then made

our way to The Magic Green Pool. A bone of contention with the locals, particularly the fishermen, as westerners believe they have put this sea pool on the map. You say tomato, I say to-matoe ... At any rate Spiros stopped the Glass Bottom boat and a whole bunch of us proceeded to jump into the water and climb up the rock face. Forearmed with the knowledge that the climb was more than a 2-hour walk across jagged rocks, people of all ages still chose to take up the challenge. The team work needed to get us up that 6-metre rock face helped forge us into one big family. We sat in the warm shallow rock pool and reveled in our collective achievement, till it was time to make our way back down the cliff (being careful to avoid contact with the spiky sea-urchins) and head back on board the boat. We headed past Limionas, the picturesque fishermen's settlement below Milopotamos, and pulled in at the neighbouring Kalami Beach where we stopped for a swim. As this magical beach is accessible only on foot or by boat, it was an un-missable opportunity. People of all ages grabbed the chance to paddle and explore the sea caves. Those more nimble members of the group climbed up the rocks and 'bombed'. We swam here for close to an hour.

The sheer rugged cliffs of Piso Yialo are awesome, in the truest sense of the word. In previous centuries the inaccessible nature of the terrain made Piso Yialo a sanctuary to sea-weary pirates. We then came to the tiny but divine Koufoyallo (Deaf Coast). Also inaccessible by road, Koufoyallo gets its name from the deafening sound of the waves smashing onto the cliffs and into the echoing sea-caves. A breeding ground for seals who seek the protection of its sea caves, we made sure we were as unobtrusive as possible as we swam in Koufoyallo, being careful not to disturb the seals. As we swam into the first two of the three sea caves, we marveled how the pinholes in the rocks managed to light their dark interior. Back on board, we made our way past Agios Lefteris behind Logothetianika and headed on to the pristine prehistoric region of Ortholithos, in the north-west of the island. We motored round Routsounas and Agios Nikolas, directly below the lighthouse and the Italian-built watch (gun tower). As we approached Platia Ammos, Fourni and Agia Patrikia the seas started to become very rough,

photo by Dimitris Baltzis

forcing Captain Spiros to take us a couple of kilometers away from the coast. We looked on from a distance as we headed on past Agia Pelagia, Diakofti, Avlemonas, Paliopoli and Kaladi. At this point, some passengers were becoming a little less talkative and looking increasingly green around the gills. But then, as we rounded the headland south of Firi Ammos, calm finally returned. As we made our way back to Kapsali, we pulled over into the enigmatic Kyriakou Beach for a final dip. Jumping into the still waters, we refreshed our seasick bodies and restored our spirits.

As we pulled into Kapsali bay, Maria and I secretly high-fived each other. One of our wishes on our bucket list had been ticked off. Even better, my cousins and I had been bound together for life by the sharing of this adult adventure, a big sea adventure that our Yiayia Theano could only have dreamed of for her grandchildren.

sea excursions to secluded beaches and secret caves

glass bottom boat

Prior reservation is necessary **6974-022079**

κτματομεσιτικη κυθηρων

RealEstateKythira.gr

Λιβάδι, Κύθηρα 80100
τηλ./fax 2736-0-31735, κιν. 6944-999838
url: realestate-kythira.gr
e-mail: realkas@otenet.gr

ilovekythera.com

imagine Kythera island
the exhibition in and out of Greece

Dimitris Baltzis

tel. 6988 766 716, ilovekythera@gmail.com

χρυσόψαρο

kapsalikythera
facebook.com/chrysops
aro
t: 27360.31032

porto delfino
hotel bungalows

With a view of the Mediterranean that would make the gods jealous Nowhere but Porto Delfino

KAPSALI

t. +30 27360 31940, +30 210.6645304,
email: info@portodelfino.gr url: www.portodelfino.gr

BELVEDERE
PIZZA RESTAURANT

Open for lunch & dinner from 17.00
Αναζητήστε το πιο νόστιμο φαγητό στο καλύτερο μπαθκόνι των Κυθέρων!

Chora Kythera - tel: 27360.31892

FRIENDS OF THE MUSEUMS OF KYTHERA

by Helen Tzortzopoulos

TWO YEARS HAVE PASSED since the Friends of the Museums of Kythera last reported on our endeavours to re-open the Archaeological Museum in Hora. "Still not open?" you ask. Not yet - but our persistence with the Ministry of Culture has finally paid off. The building permit for the restoration of the museum was issued by the Piraeus Town Planning Authority in February this year - a mere 12 months after lodgment and 2½ years after we, the Friends, undertook to pursue the matter!

Ring from the late 1700's, recovered in 2012 in the "Mentor" shipwreck.

Considering the economic crisis has brought Greece to a virtual standstill making it nigh impossible to achieve anything through the overburdened (and usually) over-staffed bureaucratic channels, we consider this quite a feat. The next essential step is the funding (for which we trust the Ministry of Culture has made adequate provision through the current ESPA programs).

Over the decades, numerous excavations have been undertaken headed by renowned archaeologists from both Greek and foreign schools who have dedicated their time, labour and passion to bringing this island's past to light. So imagine how disappointing it must be for these scholars to find their ancient artifacts have been as good as buried once again by our bureaucracy. One such scholar is Prof. George Huxley from Oxford who, with a team from the British School, excavated the area around Palaeopolis in the 1960s. Last year Prof. Huxley returned to Kythera at the invitation of the Kytherian Syndesmos in Hora where, fifty years on, his enormous contribution to the unravelling of Kythera's mystical past was officially recognized by the Kytherian community. The Professor will be returning once again this year to speak to the Friends on the 6th of June at Potamos on "The Memories of a Philo-Kytherian Elder", in fluent Greek of course.

If you are interested in the island's history, then we strongly urge you and your friends to visit the small but informative Byzantine museum in Kato Livadi which gives the visitor a hint of the wealth of Byzantine history available on the island. Mosaics, wall paintings and icons (or traces thereof) from this period can still be seen in many of the island's centuries-old churches scattered across the landscape or often hidden away in some remote cave e.g. Agia Sophia at Milopotamos. Another delightful hour or two can be spent viewing the private folkloric collection of retired school teacher Mr Dimitris Lourandos, housed in Hora along the lane leading to the Kastro. This fascinating collection is made up of household and agricultural implements used by the villagers in days gone by, traditional furniture and clothing, newspapers and a myriad of knick-knacks.

Come and join us this summer on some casual walks where you will discover some of the island's lesser-known sites. Our tours will be conducted by archaeologists Prof. Timothy Gregory, Dr Lita Tzortzopoulou-Gregory, Professor Ari Tsaravopoulos and Miss Geli Frangou. For bookings or enquiries concerning dates, times and venues, please phone Helen Tzortzopoulos on 2736-0-33588 or mob 6977-091117.

WE STOCK

- all the latest mobile phones, digital cameras and accessories
- wide range of laptops
- mobile phone and camera batteries • cordless phones

WE OFFER

- the best mobile phone coverage on the island
- phone repair services
- digital photo printing
- electronic bill payment

LIVADI, Kythera, tel: 2736-0-37021

We speak English

SOLVE YOUR TV RECEPTION PROBLEMS

Electrical repairs for businesses and homes

- We install TV antenna & satellite television • Installation & service representatives for NOVA, OTE-TV, DIGEA
- We rent & sell PA sound systems

Επισκευές επαγγελματικών & οικιακών ηλεκτρικών συσκευών - κεραιές - δορυφορικές εγκαταστάσεις - ενοίκιαση & πώληση ηχητικών εγκαταστάσεων

Panayiotis Kominos 6978.29.20.04
Yiannakos Kominos 6974.99.24.49 - Tel/Fax: 27360.33.909

OPENING TASTES

**Tess Mallos
1933-2012**

EXPLORE any Kytherian-Australian kitchen and Tess Mallos's cookbooks would be proudly on display. Her wildly successful classic 'Greek Cookbook' features Karavas on the cover. The child of Kytherian parents, Tess epitomized the seamless blend of old-world knowledge with the ways of the new world.

Tess was born Anastasia Calopades on January 25, 1933 in the rural town of Casino in New South Wales, Australia. Like many children of immigrants, Tess Mallos grew up tied to her mother's apron strings. The family vegetable patch was filled with exotica such as zucchini flowers and eggplant, then unknown. When pressed on her success, she nonchalantly estimated a worldwide book sales of about 1.5 to 2 million. Yet while her cookbooks earned her an enviable reputation, placing her on the bookshelves of a generation of home cooks, her real work was as a pioneering food broadcaster and detailed food historian. Tess Mallos is survived by her husband John, children Suzanne, George and Carol, grandchildren and siblings Ellen and Tony.

FUNERAL SERVICES

Need help organizing the funeral of a loved one? We can help and guide you through the many aspects involved with care and compassion. We provide professional and dignified funerals at affordable prices, including transportation of caskets to and from Athens.

**STAMATIS
MAGOULAS**

POTAMOS,
tel. 2736-0-38230
6977-645257, 6946-355913

THE KARAVAS WATER PROJECT

by Lita Tzortzopoulou-Gregory & Timothy E. Gregory

THE KARAVAS Water Project is an example of a new kind of history that seeks to learn from the past in order to maintain the beauty and the richness of small-scale eco-niches. Karavas, in the north of Kythera, is known for its plentiful springs and deep green gorges that are more like a sub-tropical rain forest than the parched landscape of many other parts of Greece.

The aim of the project is to explore and record the main Karavas watershed that runs from the heights near Gerakari down to the sea at Plateia Ammos. The research includes the basic mapping of the area and identification of the many natural and man-modified springs, as well as recording any devices that were built to convey and store the water or utilize it for a variety of purposes, including irrigation, power and most notably the water mills that still mark the sides of the watershed at various points.

The project is broken down into various stages. First the "present" is recorded, ie the location, condition, size, characteristics, and use of these elements as they are now. We then start to look to the past, initially examining all the characteristics of the man-made structures, their chronological elements and what we can say of how they have changed over time. We also make significant use of oral information which has been provided by many residents of Karavas or Kytherians living elsewhere which has helped us understand the use of water and power back into the more distant past. Beyond this, we have begun to examine documents in the Kythera Historical Archive which include contracts, wills, and agreements that often mention places and even specific buildings that are of importance in our present study. Finally, although the project is not formally archaeological in nature, as many of the resources we have identified would have also been useful in the much more distant past, on some occasions we hypothesize how these resources might have been used back then. Thus, it may not be an accident that one of the prehistoric tombs already known in the Karavas area is located very close to some of the more impressive cistern systems we have explored. Although those cisterns, still in use today, are modern in their present form, it is quite possible they were also used by people living in the prehistoric settlement that must have been located nearby.

Our fieldwork over the past two years was carried out with the assistance of students from the Ohio State University (USA), who volunteered to help us clear many of the watercourses, springs and watermills that had become nearly completely impassable, buried under a thick covering of thorny vines and other unpleasant vegetation. Despite uncountable scrapes and punctures, torn clothes and ripped boots, and many falls into the cold Karavas water, these students opened many passageways and cleared several springs, allowing us to examine in detail some of the facilities that were built to move, store and use water over the centuries. As a result, we are beginning to see how those in the past were able to preserve and maintain the natural resources on which their livelihood depended - an important lesson for us today.

The gorges around Karavas are a beautiful retreat where visitors can enjoy the wonders of nature, the coldness of the clear water and the product of centuries of human activity. We hope that visitors and locals alike will do their best to keep the streams and paths of the Karavas area clean and open, so we can all continue to enjoy them.

You can contact us at:
gregory.4@osu.edu or gregory.257@osu.edu
or 2736-0-33565.

Cleaning the watercourse just below the Keramari spring

KAPSALI BAY - KYTHERA
tel. 27360 31881, email: delfever1@hotmail.fr

THE LOCAL BOY MADE GOOD his house and its history

by Tina Samios

IN 1911 AN EMINENT Cretan lawyer statesman and politician arrived at my ancestral home in Potamos. A pair of national guards stood outside the main bedroom upstairs that had been assigned to Eleftherios Venizelos. A notoriously poor sleeper, Venizelos would have collapsed into bed knowing that the

guards, or 'evzones', would guarantee him at least some uninterrupted sleep. You may have passed this distinctive two-storey Neo Classical home - deemed a national architectural treasure by the Greek Ministry of Culture. The ochre walls contrast sharply with the blue border that runs the length of its terracotta roof. The front door, framed by a rose bush and the two original palm trees now full of singing swifts, makes as elegant entrance for its visitors now as it did back then.

So what brought the Greek prime minister of the time and other politicians such as George Papandreou Sr to visit this magnificent house, the lasting legacy of my great grandfather Michail Megaloikonomos (1871-1952), mayor of northern Kythera from 1903 to 1913?

After a local schooling, Michail decided to improve his job prospects and so at age 13 he moved to Athens where he worked as a domestic servant and learned to make Greek sweets at a patisserie. Figuring he could make more money in Smyrna, but lacking the funds to pay for the fare, the ever enterprising young Michail offered to make the ship's captain and his crew baklava and galaktobouriko in return for free passage.

From Smyrna he travelled to Alexandria, Egypt where he learned several languages in an effort to polish his overall education. Finally, after making his fortune in Pittsburg, Pennsylvania where he worked as a contractor overseeing the painting of buildings and bridges under the name Conomos Painting Contractors, he returned to Kythera where in 1895 he built his house and married his sweetheart, Vretoula.

He built several factories on the island, two in Potamos and one in Mitata which produced olive oil, soap, flour and bricks. In Agia Pelagia he constructed a plant that produced industrial oil. Our family still treasures the heavy, aromatic slabs of soap imprinted

with the factory's distinctive brand. He also opened various retail and wholesale shops in and about Potamos, thus fulfilling the destiny of his name which literally means "Big Merchant."

Megaloikonomos's entrepreneurial spirit guaranteed a win for him at the local mayoral elections for the northern half of the island, or Exo Dimou. He found the stream of emigrants leaving Kythera troubling. A firm believer in the island's future, he was determined to convince islanders to stay on. In 1911 he arranged for two cannons to be moved to Potamos square from the island's capital of Hora, where they had sat in the grounds of the Venetian castle atop an imposing hill. They were to flank the new marble bust immortalizing Kytherian officer Panos Coroneos who fought in the Greek War of Independence in 1821. Megaloikonomos invited Prime Minister Venizelos to officiate at the unveiling of this memorial, where the cannons were fired on what must have been a highly auspicious day for the island.

Megaloikonomos strove to improve the island and pushed such projects as the installation of mountain water springs, wells, the planting of numerous trees and the completion of the

Potamos to Agia Pelagia road. His battle against the legal obstacles that had plagued the road's completion landed him in prison for three days. He later remarked that "those three days in jail were like medals on my chest." To complete the project, he donated some of his land adjacent to the Potamos factory. In 1921 he cut a sharp figure driving down this new road in one of the island's first cars, a Ford Atrometros.

After his father's death, my grandparents Stavros and Stamatia who had inherited the main olive oil factory in Potamos moved into the house where they raised their three children - my mother Vetti, Eleni and Mihali, as well as their grandson Dimitri. Stavros, along with his two brothers Mitsos and Spyros, worked hard to keep the four factories operational until 1974.

A wrought iron balcony opens off the bedroom where Venizelos stayed while a larger terrace faces east. The back rooms of the house once consisted of storage and a wood fired oven which was used on a daily basis for baking bread, roasting lamb, for local staples of pies filled with spinach or zucchini, and the essential dry-until-dunked biscuit breakfast companion, 'paximathia'. The smell of much of this wonderful food continues to waft through the house every summer, thanks to my mother's dexterity in the kitchen.

My favourite room is the laundry, a small simple room with three large slate wash basins, a few nails on the wall to hang things, a couple of rough shelves and a fireplace. The kitchen next door to it was large enough to accommodate the constant to and fro of my ever industrious great grandmother, her servants and her 9 children - Marigoula, Panayiotis, Mitsos, Calypso, lanthe, my grandfather Stavros, Spyros, Efthimia and Eleni. My mother has maintained much of the dining room's original furniture. This together with a gallery of old photos chronicling the house's past sometimes leaves me with the feeling that my ancestors are still looking on, following the moves of every guest.

I have been lucky enough to stay at the house over numerous summers, starting in 1987 with my grandparents when I stayed in the upstairs bedroom once used by Venizelos. I can remember creeping upstairs at some ungodly hour, straining to remember which steps creaked the most so I could avoid giving away my early morning arrival to my snoring grandparents below. In the stillness of a windless early summer's morning, nothing goes unnoticed in an old Greek house. And so, as many tourist websites continue to feature this distinctive landmark, it shall remain very much noticed; a grand home left behind by a local boy made good.

1910, visit of the pre-eminent statesman of modern Greece, Eleftherios Venizelos (seated at the centre front).

«ΡΟΥΣΣΟΣ» ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΚΕΡΑΜΙΚΩΝ

Στο εργαστήριό μας μπορείτε να δείτε και να μάθετε πώς κατασκευάζονται τα χειροποίητα κεραμικά. Θα βρείτε αντίγραφα κυθηραϊκών σχεδίων που χρησιμοποιούσαν παλιά στο νησί.

Η οικογένεια Ρούσσου είναι πρόθυμη να σας ξεναγήσει στο εργαστήρι της που είναι στο Κάτω Λειβάδι πάνω στο δρόμο για τον Κάλαμο (τηλ.: 2736-0-31124). **Open every day all day!**

Ακόμη μπορείτε να επισκεφθείτε την έκθεση Ρούσσου στον παραδοσιακό δρόμο της Χώρας (τηλ.: 2736-0-31402).

Η έκθεση και το εργαστήριο λειτουργούν καθημερινά.

«ROUSSOS» CERAMIC WORKSHOP
KATO LIVADI, TEL.: 2736-0-31124

MARIA'S MILL & SWEETS WORKSHOP

Παραδοσιακά εδέσματα της Μαρίας
στον αναπαλαιωμένο μύλο στις Καλοκαιρινές

In a restored 200 year old mill
Maria bakes
her delicious traditional sweets
(loukoumades, rosesdes,
xerotigana, spoon sweets).
Visit the restored flour mill
and see how the centuries old
machinery operated.

Στον αναπαλαιωμένο μύλο,
η Μαρία ψήνει
τα υπέροχα παραδοσιακά γλυκά της
(λουκουμάδες, ροζέδες,
ξεροτήγανα, γλυκά του κουταλιού).
Επισκεφθείτε τον παλιό αλευρόμυλο
και ανακαλύψτε
τον παραδοσιακό τρόπο αλέσματος.

για παραγγελίες
KALOKAIRINES, tel. 27360 31188
open 9.30 a.m. - 8.00 p.m. every day
Shop in CHORA, tel. 27360 31678

TRACING YOUR KYTHERIAN FAMILY TREE

by Kalie Zervos

THERE SEEMS TO BE a new craze sweeping Australia and the USA with more and more people wanting to discover where their ancestors came from.

A street in Potamos on Sunday. Photo by Peter Clentzos during 1935 Greek Track and Field tour (kythera-family.net).

Growing up in Sydney, Australia, I was lucky; for while I mightn't have had many first cousins, there were always a lot of cousins, aunts and uncles around from my grandmother's side. My grandmother had a lot of first cousins who migrated to Australia and she kept in contact with most of them. When she passed away in the early 1970s, my mother continued to keep in touch with all her aunts and second cousins. While I was close

to many of my third cousins when I grew up and knew we were all related, it was only as I got older that I wanted to understand the actual connections. My own interest in the family history was triggered by my mother's sister who had started to trace the Megaloconomos "Caponas" family tree back in the 1980s. When she handed over all her research to me I was inspired and so, in 1996, I headed to Potamos, Kythera for more information. I was keen to see how far back I could go. I joined forces with a newly discovered third cousin Tasia who by chance was tracking down the same family history. Together we went to see my grandmother's 1st cousin Cosma Megaloconomos who was living in the old people's home at Potamos and from here began to research our family.

Uncle Cosma was fantastic. He had such a good memory and was able to give us the names and dates of birth of his grandparents, his father's brothers and sisters and his first cousins. We discovered lots of interesting facts about our extended family, and learnt of a few skeletons that had been locked away. We took all the information we had collected and, starting with Antoni & Metaxou Megaloconomos, began to draw up the family tree. Tasia and I contacted the various extended branches of the family that one or other of us knew, collecting ever more information as we tried to fill in the missing gaps.

In 2004 I was back in Kythera and decided I wanted to trace the family back even further. I began my research at the municipal offices in Hora. The ladies there were very helpful and I was able to find records dating from the 1800s. They advised I visit the Archives at the Castro if I was after records dating further back. With the assistance of Mrs Harou who was the custodian of the archives at the time, I was able to trace the family back to the 1600s.

Since then many of the handwritten church records of many villages around Kythera have been meticulously transcribed and published in book form, with detailed references and indexes that make tracing your family history even easier. These books are in Greek and are available for purchase at various book shops around Kythera.

Tips to help you trace your Kytherian family history:-

1. Talk to living relatives. They are the best source; the information they supply you is invaluable and will form the foundations on which you can construct your own family tree.

2. Access migration records in Australia, Canada, USA, etc. These will give you information about your ancestors who migrated from Kythera to the "new" countries.

3. While most Greek families named the firstborn sons and daughters after the father's parents, making it easier to trace back generations, this is not always the case (as I discovered with our family). Many wealthier females named their children after their parents as a sign of respect.

4. Before coming to Kythera to research information, make sure you have a list of everyone you want to research that includes as much information as possible, especially full names and village of origin.

5. Visit the Municipal records office in the town hall at Hora in the mornings from Monday to Friday. (These records usually start in the 20th century and date back to the 1700s). If Greek is not your first language, try to have someone with you who both speaks and reads Greek as this will make it easier to use the records.

6. Visit the Archives at the Kastro in Hora (in the mornings from Monday to Friday). Mr Tsathas, the new custodian, who is in the process of digitalising the records will be able to offer you some assistance. The Kytherian Archives which date back to the 1500s are regarded as one of the best collections of historical records in all of Greece. We are indeed fortunate.

7. If you are a Kytherian living in Sydney and are a member of the Kytherian Association of Australia, you can access the transcribed church record books, as well as the transcribed census books, at the Kythera House library. It is anticipated sometime soon there will be someone available to assist you in using these books.

Good luck in your quest to discover your Kytherian roots!

THE KYTHERIAN CULTURAL ARCHIVE PORTAL TURNS 10!

KYTHERA-FAMILY.NET, a website which allows Kytherians all around the world to upload and share their Kytherian material with other members of the community, was first launched in 2003 by founders James Prineas, Angelo Notaras and George C. Poulos. Over the past ten years the 3000 registered users have uploaded over 18,000 pictures, life stories, maps, recipes and other documents to the site which about 20,000 visitors view each month.

"Kytherian families are spread all over the world," says James Prineas who conceived the site during one of his photographic exhibitions in Sydney more than a decade ago. "Most have relatives whom they've never even heard of, let alone met. One branch of the family might have stories, documents and pictures while another branch doesn't, and so sharing them online through a public portal like Kythera-family.net not only gives the other side access, it also promotes contact between family members".

The site's extensive Message Board gives evidence of the hundreds of connections the site has facilitated between Kytherians separated by thousands of kilometres - or sometimes less. "Two of our most avid visitors live only a few kilometres from each other in California, but discovered their family link through our site," says George C. Poulos whose support, along with that of fellow Kytherian-Australian benefactor Angelo Notaras, was invaluable in securing the blessing of the Kytherian Association of Australia. "Think for example of a group photo taken on Kythera in 1920 with a dozen people in it: a fifty-year-old in that picture might have had 5 children and 20 grandchildren and 40 great-grandchildren. That makes 65 descendants per person, a potential total of 780 descendants say from those original 12 subjects in the photo. How many of those 780 will have ever seen that picture? Not many if it is stored under someone's bed. But online, on a Kytherian heritage site like ours, all of them have access if they care to look."

The site has dozens of categories which contain such cryptic titles as "How the Milkshake shook up our Cafes" or "The open mind of Lefcardio Hearn". While some of these may seem a bit off-track for a Kythera site, all of them have a direct connection to the island (the poet and writer Lefcardio Hearn's mother was from Kythera). There's also a Kytherian Natural History Museum on the site and a repository for academic articles published on a Kytherian theme. This diversity does make the site a bit overwhelming at first: however while there are 80 categories and subcategories in all, the site's managers are always working hard to keep it visually manageable for the audience. "Most people find the site because they put their family name into Google and see us somewhere on the first page of the results", says James. "From there, using the search engine or just browsing through the site, they will almost certainly find material from their family village, their family names, and perhaps even their family itself. In the end, giving the Kytherian public a place to store and find their heritage material is what it's all about."

To celebrate the 10th anniversary of the site, the founders are organising a party on the island in the second half of July.

The definitive English language guide book!

KYTHERA FINALLY has a contemporary English language guide book. *In search of Kythera and Antikythera: Venturing to the Island of Aphrodite*, by Tzeli Hadjidioti, is a travel guide and photo essay with an historical perspective that celebrates the beauty of this unique island.

The guide tells the story of Kythera through vivid photography and gives details about local history, mythology, architecture, arts and crafts, cuisine and local lifestyles. Tzeli's brilliant photos of Kythera's waterfalls, natural springs, terraced olive groves, hidden caves and sandy, pebbly beaches are a testament to the island's serenity. Her camera captures the island's architecture in a parade of the old and the foreign. The English translation has been funded by the Kytherian Association of Australia.

Not only is this a fantastic guide to Kythera, it is also a great gift to buy for friends back home. Available at "Bibliogatos" book-shops in Livadi (next to Toxotis Restaurant) and in Chora.

vilana

studios

beautiful homemade breakfast using our own produce

fully-furnished spacious apartments set on a vineyard in a peaceful environment close to Kythera's best beaches. daily servicing of rooms

Kalamos, 80100 Kythera - t: 2736.031910 - m: 6944.209409
email: vilanastudios@gmail.com - http://vilanastudios.com

το καμάρι

espresso bar

coffee specialists, crepes, sandwiches, waffles, delicious home made desserts, drinks and cocktails, excellent service & Wi-Fi

Mylopotamos – Kythera – t. 2736-0-3306

MADE IN KYTHERA

Mitchell James Notaras (1933–2011)

WHENEVER NEW VISITORS came to his home in Frilingianika, Mitchell Notaras took great pride in giving them the guided tour. He would show them the downstairs guestrooms that once stabled the donkey, and where past generations of the family pressed the wine. Upstairs, he would show off the 100-year-old photos of family members long gone that hung alongside the old tools and implements that were central to their everyday lives. And then, to conclude, he would lead his guests to the centrepiece of his tour, the master bedroom. It was a room that was fundamental to his life and to that of his twin brother, Angelo. As Notaras legend would have it, this was the room in which they were conceived sometime in 1932, when Anthony Lambros Notaras returned home from Australia to find himself a wife. Standing in the room, proudly showing it to his guests, it tickled Mitchell to know that after a long and circuitous journey, he was finally back where it all began.

Anthony Notaras didn't remain in Kythera for long after he married. He returned to Grafton, NSW, Australia with his wife Ianthe Megalokonomou from Potamos. On 26 March, 1933, she gave birth to Angelo and Mitchell.

Despite his brief pre-natal taste of life in Kythera, Mitchell and Angelo wouldn't actually set foot on the island until the 1960s. Nevertheless, like so many Kythereans who'd made new lives for themselves on the other side of the world, his heritage was embedded in him from the start. The Notaras family became part of a small but vibrant Kytherean community that had settled in Grafton. Anthony and his brother Jack had already opened the Saraton Theatre and the Marble Bar Cafe, and their success in business laid a solid foundation for the next generation to build upon. Mitchell's brothers, Angelo and John, established Atom Industries, and have been feted as award-winning inventors. Their sisters Irene and Betty have also achieved considerable success in retail and property development. Like his siblings, Mitchell also flourished and by the time he retired, he'd become a leading UK-based surgeon whose pioneering work in colorectal surgery and hernia repair brought about huge advances in an unglamorous yet vital area of medicine.

Mitchell had an idyllic childhood in Grafton, where he had swimming adventures across the Clarence River with his brother Angelo, and cousins Spiro and Brino. In High School he started his own newspaper, "The Storyteller", which he sold for a penny a copy. He also made lifelong friends who he continued to see in Kythera in his later years. He excelled academically and was eventually awarded a Commonwealth Government Scholarship, and entered Sydney University Medical School at the tender age of 16. Mitchell's professional interest and experience also blossomed under the watchful eye of local doctors at the Grafton Base Hospital, who were happy to take him under their wing. After graduating he became first a Junior, then a Senior Medical Officer at the Royal Prince Alfred Hospital, Sydney where he also worked as an undergraduate. 44 years later, in 2003, he repaid the debt he felt he owed to the institution by establishing a colorectal scholarship

The twins Mitchell (to the right) and Angelo with their parents Ianthe (Megalokonomou) and Anthony Lambros Notaras

Mitchell in Sydney on his graduation in 1957

in perpetuity. The scholarship helps aspiring Australian surgeons through three years of colorectal clinical work, as well as sponsoring them for a year of work overseas.

Despite his success in Sydney, like many of his generation, Mitchell realised he needed experience abroad if he wanted to further his career. This meant travelling to the UK to obtain all-important fellowships in the Royal College of Surgeons of England and Edinburgh. Lacking the funds to pay his own way, he got a job as a ship's surgeon on the cargo ship M.V. Arabic which set sail in 1959. He was paid the princely sum of one shilling, although a lack of sea legs meant that for much of the voyage he was the sickest man on board.

His time at sea, however, proved to be a crucial entry in his CV. Competition for jobs in London was intense, and an entrenched English medical establishment often thwarted Australian doctors. For an Australian with an alien-sounding Greek surname, the barriers to entry were even higher. Fortunately, when applying for his first registrar position, Mitchell was interviewed by a consultant surgeon who was bored to death by the usual parade of identikit Oxbridge applicants. He took a shine to the young Greek Australian - and his unconventional, seaborne medical past - and gave him the job. Mitchell's medical career in London prospered and he

went on to become Senior Lecturer and Honorary Consultant at University College Hospital, London and Consultant Surgeon at Barnet General Hospital. He also visited and lectured worldwide and became a Fellow of the American College of Surgeons. His specialisation in colorectal surgery started early, and some of his techniques became established procedure when he was still a young surgeon. He was also a pioneer in the use of mesh repair for hernias which only require a local anesthetic, allowing hernia sufferers to be in and out of hospital in the same day. This was a major step forward in what had previously been a complex and invasive surgical procedure. He also became a major contributor to key surgical texts, including Rodney Maingot's Textbook of Abdominal Surgery and Smith's Textbook of Operative Surgery, and his work was published in eminent journals such as the Lancet and British Medical Journal.

Mitchell's success in the UK went beyond surgery and in 1989 he helped establish a company, Abgene, which became a leading European manufacturer for the biotech and life sciences industry. The company was eventually taken over by Apogent Corporation in 2001.

Despite remaining in the UK where he built a large family, including three daughters, two sons and seven grandchildren, Mitchell never forgot where he came from. In 2010 he, along with his brothers Angelo and John, and cousin Spiro, restored the heritage listed Saraton Theatre in Grafton which his father and uncle had built in 1926. And then there was Kythera...

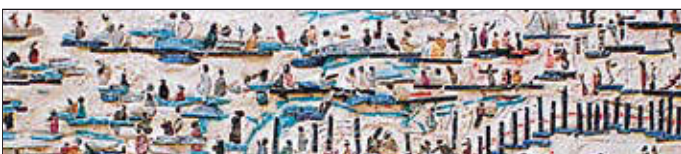
It was following his retirement in 1999 that Mitchell finally found the time to properly return to the island. For Mitchell, this sense that he was returning to his roots was something he found extremely satisfying. It was a matter of great pride that after all these years he was back at the start, which is why he enjoyed giving his guests such an extensive tour of the house he had restored and the garden he lovingly created. For many spring and summer months each year Kythera became their home. This home, and Kythera as a whole, was the foundation upon which Mitchell's life had been built. Any success that he and his family in Australia had enjoyed was very much rooted in the island. His various contributions, including to the hospital, old people's home and the local church, were reflective of the debt he felt he owed to the past. This was something Mitchell never forgot, and it is why he returned in his later years to restore the family house in Frilingianika and sleep in the room where he was conceived. The final twist in the history of this bedroom - or at least the part it played in Mitchell's life - is one that he will unfortunately never get to share, and it came on 30 July 2011. Resting in bed, after a mid-afternoon nap, he unwittingly closed the circle, aged 78. No one saw it coming, not least him, but no one could have asked for a better way or a more fitting place to go.

Mitchell with his 5 children, from left Nicola, Fiona, Anthony, James and Lorna

Mitchell in his garden in Kythera

Of Coloured Glass

I am very moved by one detail in the coronation at Vlachernai of John Kantakuzinos and Irini, daughter of Andronikos Asan. Because they had only a few precious stones (our afflicted empire was extremely poor) they wore artificial ones: numerous pieces of glass, red, green, or blue. I find nothing humiliating or undignified in those little pieces of colored glass. On the contrary, they seem a sad protest against the unjust misfortune of the couple being crowned, symbols of what they deserved to have, of what surely it was right that they should have at their coronation—a Lord John Kantakuzinos, a Lady Irini, daughter of Andronikos Asan.

C.P. Cavafy

Alikirigou is an artist who works mostly with mosaic. Her studio is located in the traditional village of Aroniadika. Tel: 2736038181, 6944948403, www.alikirigou.gr

THE WINDMILL RESORT
Mitata, Kythera

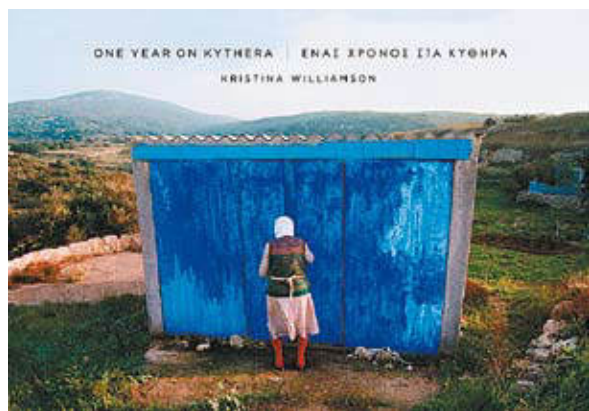
Tel.: 27360 31029
Mob: 699 737 9000
info@thewindmillresort.com
www.thewindmillresort.com

As you enter the village of Mitata you can't help but notice a traditional stone windmill. The building exudes an air of mystery that literally invites you to experience unique moments of relaxation and recreation. Enjoy a soothing walk around our botanical gardens and aromatic plants, swim in the pool by the windmill and, if you're feeling hungry, indulge yourself in a filling salad made exclusively with organic products that have been picked fresh from our garden. Visitors can choose from a breakfast buffet offering an array of homemade treats and original marmalades. Don't let your visit to the WINDMILL RESORT pass without trying our refreshing and infamous "Windmill Mojito" - the invigorating scent of freshly-cut mint and a few other secret ingredients that make up this popular drink guaranteed to impress! Free WiFi is also available for guests.

KRISTINA WILLIAMSON: "One Year on Kythera"

by John Stathatos

KRISTINA WILLIAMSON SET FOOT on Kythera for the first time in August 2004. A recent graduate of New York's Parson School of Design, she arrived with the intention of spending a full year on the island thanks to a grant from the Fulbright Foundation. In her grant application, Williamson had described her intention of "photographically documenting the lives and environments of those who chose to remain in rural Greece and their continuing efforts to preserve tradition as their communities adapt to outside influences".

Her photographs were shown in public for the first time during the 2005 Kythera Photographic Encounters, and were enthusiastically received by the Kytherian community and by the professionals attending the Encounters. Eight years later, thanks to sponsorship from the Kytherian World Heritage Fund, Kristina Williamson's photographs have been published in a beautiful bilingual book under the title *One Year On Kythera*, which seamlessly mixes landscapes, action shots, close-ups, environmental images and posed portraits.

Her portraiture aims at creating a relationship, however brief, in which the subject is encouraged to trust the photographer – a trust repaid by images which, without being intrusive, reveal something true about the person portrayed. Alongside the portraits, her excellent landscapes faithfully depict the dramatic changes from one season to the next, or the almost minute-by-minute transformations of island light under the influence of the weather. Kristina Williamson's "One Year on Kythera" is a unique depiction of an island's social and physical environment at a time of flux, and one which will prove an invaluable part of Kythera's historical record.

Official book launch for "One Year On Kythera": Zeidoros Art Centre (Kapsali), August 10th. The book will be on sale at the island's bookshops.

MANEAS GENERAL STORE

Photo of Panayotis Maneas featured in KRISTINA WILLIAMSON's book "One year on Kythera".

MANEAS GENERAL STORE is an essential part of the fabric that makes up this island. This place is an institution. Take a look in the window and you'll see what we mean. The windows are stuffed with a higgledy-piggledy collection of tools, cane baskets, kitchen home wares and antiques. Not much has changed since Maneas General Store first opened its doors in the 1930s, except perhaps it looks a little tidier since niece Aliki Gerakitis took over the family enterprise. Uncle Panayiotis still drops in regularly and both he and Aliki are always keen to help. This place stocks everything from underwear to hardware, from socks to tableclothes and kitchen pans and sun hats. Just ask. Whatever it is you're looking for, they will be sure to have it. It may well be tucked away somewhere way up on the very top shelf but it will be there.

Maneas General Store is located just down from the Potamos Plateia. Whatever you do, don't miss it!

Maneas Store, Potamos, tel.: 2736-0-33308

KYTHERA, "ONCE UPON A TIME" IMAGES FROM THE KYTHERA PHOTOGRAPHIC ARCHIVE

Panayotis Fatseas: Grigoria Kassimati & Areti Megalokonomou, 1924

Photographs of Kytherian life from the early and mid-20th century, some anonymous and others by the gifted Kytherian photographer Panayotis Fatseas (1888-1938) and his son, Manolis Fatseas.

Contemporary archival prints from original negatives and glass plates. The Kythera Photographic Archive is administered by John Stathatos on behalf of the Kythera Cultural Association.

Exhibition: 10-30 August, Follow Your Art, Kapsali

MY HOME

MY HOME is now stocking the complete range of *Hills Hoist* branded products including freestanding clothes lines, rotary clothes lines, extend-a-lines and portables. You name it, My Home has got it. They also carry a selection of *Weber's* internationally renowned range of barbecues. Choose from either coal fuelled or gas fired. They're both brilliant. The coal fuelled bbq's come with a lid with a built-in temperature gauge. They are all portable and are designed to be taken anywhere. *Weber* barbecues have an even heat. They all cook beautifully and keep the meat moist. You can use them to cook indirectly, directly or do a bit of both. Those "in the know" swear by them. They come with a range of accessories including a pizza stone, a chicken griller and a rotisserie attachment. And they're all easy to clean.

MY HOME, Karvounades, tel. 2736-0-38120

SIM VENI

THE MINI-MARKET in the heart of Mylopotamos where you will find home grown vegetables and eggs; locally produced jams, spoon sweets and herbs; a select range of grocery essentials, including fresh milk and bread delivered daily; locally produced wines and olive oils; ice-creams over the summer season; tobacco for those of you who still smoke (cough cough). And the capper? You will be served by the fabulous, the one and only Veni. **Sim Veni. Much more than just a mini-market. Think global – Shop local! Mylopotamos, tel. 2736-0-34378.**

ONE OF CHORA'S most scenic sites is the kamara (archway) just down from Chora's town square. Here you will meet Leonardo, owner of the **GOLD CASTLE**. Leonardo, born in Melbourne, Australia, has brought together Kythera's largest collection of gold and silver as well as a showcase of exquisite byzantine icons and handmade worry beads. With many years of experience as a jeweller in Athens and Kythera, his success lies in his ability to create jewellery for every taste and pocket. Leonardo guarantees the highest quality workmanship at the most reasonable prices.

Chora, Tel.: 2736-0-31954

DIMITRIOS MATHIOS, PAINTER

DIMITRIOS MATHIOS was born on the island of Mytilene and studied the art of icon painting and formal painting under the Cretan painter Emmanuel Spanakis. He also studied at the Ecclesiastical School of Nicea and worked near the masters Nikos Yalouris and Themis Petrou. His contact with the masterpieces of Byzantine Art during his frequent visits to Mount Athos and the Sinai Peninsula greatly contributed to the nature of his art and his personality.

Mathios is influenced by the pre-Raphaelites of 19th century England, from the Byzantine times and the Flemish School of painting. Recently he has started incorporating modern elements of early 20th century European painting in his work. In his china-ink and pencil works, as well as his oil and acrylic paintings, he imparts a new way of personal expression. Mathios is a member of the chamber of fine Art of Greece. His works can be found at Mount Athos, in private collections all over Greece and in churches in Greece and the Sinai Peninsula. Commissions accepted.

DIMITRIOS MATHIOS, tel. 210-2778463, 6971-653931 f/b mathiosdimitrios, mathiosdimitrios@gmail.com

CERAMICS AT KATO LIVADI

THE ROUSSOS FAMILY have been producing ceramics at Kato Livadi for over twenty years. It maintains a Kytherian tradition that has been passed down through four generations of pottery making by this family. You will find Panayiotis working on the potter's wheel, daily turning out traditional Kytherian designs as well as introducing new ones. Mother Grigoria attends to the glazing and firing in the kiln, whilst Maria delicately hand paints all the pottery pieces produced in the workshop.

The Roussos workshop can be found in Kato Livadi on the main road between Livadi and Kalamos. Everyone is welcome to call in and watch the family at work and choose from the vast range of products on display. **Open every day. Tel.: 2736-0-31124**

The Roussos gallery is conveniently located in Chora, just a short stroll down from the town square. Here, visitors can also inspect and select at their leisure from exquisitely designed ceramics that have been made in the workshop. **Tel.: 2736-0-31402.**

Gloria Varda

Face and Body Treatments
Spa Manicure - Pedicure (Paraffin, French)
Wax Depilation (Legs, Hands, Bikini, Face)
Artificial Nails
Maquillage (Night-Out, Special Bridal)

Kato Livadi, 80100 Kythera
Tel. 2736-0-34131
Mob. 6945-5846482

Αισθητική προσώπου - Αποτρίχωση - Συντήρηση

25 YEARS OF MEMORIES

by Deborah Parsons

IT WAS 1987. A group of us had come to the island to shoot a children's television series I'd written called Adventures on Kythera. I'd never set foot on the island. A bit rash, you might say, but that's the film industry. The budget was tight, it was pre-internet, I had managed to locate a few pages describing the island – the waterfall, Agia Sofia caves, the Kastro. That was the sum total of my research.

Painted by ASPASIA PATTY

In those days the boat came in at Pelagia. A bus was waiting to ferry us down to the south of the island where we were staying. The road seemed boring and flat and scrubby, not at all like what I had anticipated from those few sparse pages I had read. I was disappointed. And then as we approached Chora, I caught that first shimmering glimpse of Hytra seemingly floating mid-air and I was in love. I've been in love with the island ever since. For all her flaws and faults – and there are many – I adore her.

A lot has changed in the last 25 years, some things for the better, some not. Back then we all hired motorbikes. We were fearless. And stupid. No helmets. I loved it. These days I drive a car. I miss the bike though. Twenty-five years ago there weren't many cars on the road. Cars were expensive. The island car of choice was the Repor, a three-wheeled tractor and the only locally produced car on the market. It was cheap, reliable – and slow. Downhill with a tail wind, it probably managed a top speed of 20kph. If you got caught behind one of those, a ten-minute trip could turn into a one-hour journey. Everything was slower then. There were a few old people who still travelled by donkey. When the wind blew and the boat couldn't land, which happened quite regularly, the island ran out of petrol and everything ground to a complete halt. The new protected harbour at Diakofti changed all that. Communication has always been an issue for the island. Boats, planes ... making phone calls back then was hell. It didn't matter where you were ringing, the next village, Athens, Australia, you could dial twenty times, thirty times and never get a connection. A simple phone call could take hours. And then one year I arrived and everyone suddenly had mobile phones. They've all been on the phone ever since, probably making up for lost time. I do not miss the old phone system.

Summer was a series of never-ending parties. Everyone went to the aptly named Gone with the Wind disco directly above Kapsali on the road to Kalamos. I remember a beach party at Melidoni, being ferried there at night by the fishermen. Magic. I remember dancing at the Neraida nightclub, directly below the waterfalls at Milopotamos. I remember old ladies beckoning me inside, feeding me spoon-sweets accompanied by a small glass of fatourada. I remember shopkeepers I'd never met trusting I would return the next day to pay for my purchases; the gypsies repairing rush chairs by the duck pond at Milopotamos; sailing at sunset to the cave at Hytra on a friend's ancient caiiki. I still go to the cave at Hytra at sunset, only now I go on Spiros's glass bottom boat. Things haven't changed that much.

Summer was a series of never-ending parties. Everyone went to the aptly named Gone with the Wind disco directly above Kapsali on the road to Kalamos. I remember a beach party at Melidoni, being ferried there at night by the fishermen. Magic. I remember dancing at the Neraida nightclub, directly below the waterfalls at Milopotamos. I remember old ladies beckoning me inside, feeding me spoon-sweets accompanied by a small glass of fatourada. I remember shopkeepers I'd never met trusting I would return the next day to pay for my purchases; the gypsies repairing rush chairs by the duck pond at Milopotamos; sailing at sunset to the cave at Hytra on a friend's ancient caiiki. I still go to the cave at Hytra at sunset, only now I go on Spiros's glass bottom boat. Things haven't changed that much.

Summer was a series of never-ending parties. Everyone went to the aptly named Gone with the Wind disco directly above Kapsali on the road to Kalamos. I remember a beach party at Melidoni, being ferried there at night by the fishermen. Magic. I remember dancing at the Neraida nightclub, directly below the waterfalls at Milopotamos. I remember old ladies beckoning me inside, feeding me spoon-sweets accompanied by a small glass of fatourada. I remember shopkeepers I'd never met trusting I would return the next day to pay for my purchases; the gypsies repairing rush chairs by the duck pond at Milopotamos; sailing at sunset to the cave at Hytra on a friend's ancient caiiki. I still go to the cave at Hytra at sunset, only now I go on Spiros's glass bottom boat. Things haven't changed that much.

Summer was a series of never-ending parties. Everyone went to the aptly named Gone with the Wind disco directly above Kapsali on the road to Kalamos. I remember a beach party at Melidoni, being ferried there at night by the fishermen. Magic. I remember dancing at the Neraida nightclub, directly below the waterfalls at Milopotamos. I remember old ladies beckoning me inside, feeding me spoon-sweets accompanied by a small glass of fatourada. I remember shopkeepers I'd never met trusting I would return the next day to pay for my purchases; the gypsies repairing rush chairs by the duck pond at Milopotamos; sailing at sunset to the cave at Hytra on a friend's ancient caiiki. I still go to the cave at Hytra at sunset, only now I go on Spiros's glass bottom boat. Things haven't changed that much.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΑ ΔΟΚΑΝΑ
THE HOUSE IN DOKANA

Αυτοεξυπηρετούμενες επιπλωμένες κατοικίες
στην ενδοχώρα των Κυθήρων

Self accommodating furnished apartments
on Kythera's inland

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΟ ΚΕΡΑΜΩΤΟ
THE HOUSE IN KERAMOTO

Μαριάννα Χαλκιά-Λούνα (+30) 210 9840326, 693 2294169
e-mail: mahalkia@otenet.gr, www.housesinkythira.com

ASTARTI - organic products

ASTARTI, well-known producers of Kytherian organic products, won a silver medal in the Los Angeles International Competition 2012 for its organic extra virgin olive oil from the Tzortzopoulos Estate of Karava, adding yet another award to Astarti's exclusive label.

Earlier this year, the business relocated to the Potamos Agricultural Co-operative complex. The plant boasts the latest equipment and is the first of its kind on Kythera. The Co-op's small organic farming members provide their own limited quantities of certified organic extra virgin olive oil to Astarti from which the successful Astarti Blend is created.

Any new products launched by Astarti must be of excellent quality and be organic. The luxurious olive oil soap bars are just one example. The latest Astarti product is the 100% Organic Barley Paximadi double-baked by the Karavas Bakery. This product comes highly recommended by dieticians, and has been praised by a number of gourmet magazines for its taste and texture.

Astarti is now also branching out into the hospitality sector in the northern part of the island and has opened 5 exclusive retreats fully equipped with eco-label certification and magnificent views of the Peloponnese.

Why not join an Astarti olive oil tasting class this summer? Let Harry take you on an "excursion" through the different regions of Greece by tasting a selection of olive oils.

You can call Harry on 27360 33465 or 6944164183 (mob) or

look out for the Astarti flyer with schedules which will be posted on bulletin boards in most villages.

HERBAL MEDICINE

by Sara Scopsi BSc

AT A TIME OF CRISIS here in Greece, when we are not sure from one day to the next if our medicines will be paid for by the national insurance bodies, there is yet one more reason to turn to nature for our health needs. Herbal Medicine is a holistic approach to health using remedies made from plants to treat disorders and maintain good health. Every culture throughout history has used herbal products to both prevent and treat various diseases. Herbal medicines are used to support the body's own healing mechanisms in order to restore a balanced state of health. They have limited, if any, side effects and are becoming a popular way of improving our own quality of life. Herbal medicine can help all age groups and have been used to help treat digestive problems, stress, anxiety, insomnia, headaches, women's and men's health problems, immune problems, allergies, auto-immune conditions, cystitis and urinary problems, recurrent respiratory infections and many more conditions.

Kythera is blessed with an abundance of herbs ranging from well known favourites such as St John's Wart (*Hypericum perforatum*), Sage (*Salvia officinalis*) and Marigold (*Calendula arvensis*), to more obscure yet therapeutically important herbs. Herbs can be prepared in a variety of ways. Infused oils, ointments and creams are suitable for external use whilst teas and tinctures are used internally.

Kythera has an abundance of olive oil. Infused oils are a fun, alternative way of making use of it. Collect the herb of your choice (*Calendula* or *St. John's Wart*) and place in an empty jar. Pour olive oil in the jar, enough to cover the herb, and place on a window sill in the sun. Leave for three weeks, shaking the jar each day. After three weeks, strain through a cheese cloth into a clean jar. Your infused oil is now ready for use. Store in a cool, dark place. To make an ointment, heat 100ml of infused oil in a double boiler on low heat. Add 14g of bees wax. Keep in the boiler until the wax has melted. Pour into a clean cream pot and allow to cool. The ointment can then be applied to the skin. Both herbs are anti-inflammatory and good for superficial skin burns.

To make a tincture from olive leaves, first collect olive leaves and place in a jar. Cover with local tsipouro and store in a dark place for 3 weeks, shaking the contents each day. After three weeks strain through a cheese cloth into a clean jar, store in a dark bottle in a cupboard. (Many other herbs are suitable for making tinctures.) Up to 5ml of this tincture can be taken daily and has been shown to lower cholesterol levels and blood pressure. Alternatively, a decoction can be made by boiling the olive leaves in water for 20 minutes; however this will have to be consumed within 2 days. These are just a few examples of how to use a few of the local herbs.

To book a consultation with Sara, call 6979658672.

directly on the beach in Agia Pelagia
air conditioned rooms with balcony
free WiFi, breakfast, cafe-bar

Agia Pelagia, 80200 Kythera, Greece
t: +30 27360.33926-7 - f: +30 27360.34242, 6979.330086
e: info@pelagia-aphrodite.com - www.pelagia-aphrodite.com

All home grown! All tasty!

Experience and enjoy homegrown vegetables, olive oil and pork meat, all grown on our 80 acre farm near Komponada. We specialize in Aussie hamburgers.

Οι επισκέπτες μας μάς λένε ότι είμαστε εκλεκτοί στην ποιότητα, με γευστικά φαγητά και προσιτές τιμές
... ελάτε να μας το πείτε και εσείς

Nickos and Amalia Cominos, TSIKALARIA, tel. 2736-0-31541

THE GREEK CRISIS AND THE FUTILITY OF THE EURO

by Anna Giabanidis

THE GREECE THAT WAS ONCE STRONG, courageous and independent is today almost unrecognisable. Those who do not live in Greece are largely unaware of its shackled, desperate existence; most assume that the Greeks took advantage of the huge sums of money that were pumped into the economy and that the Greek people must now repay their debts. Ambivalence and misunderstanding mark the attitudes of most non-Greeks towards the Greek crisis. When discussing the issue with a retired school teacher from the UK who knew almost nothing about the situation, I was simply told: «Greece should just sort itself out and stop taking our money». I received the same response when I was interviewed by a BBC reporter who simply concluded that «Greece should "pick up its tab"».

But how exactly did this «tab» become so large that most do not even know the size of the Greek debt? Could these huge amounts that have been pumped into the Greek economy perhaps be more aptly defined as investments rather than bailouts? The bailouts were little more than an attempt to keep an otherwise-unruly EU state obedient to authoritarian neoliberal ideals; they were doomed to fail from the start. Meanwhile the debt steadily increases while the measures that were supposed to ease the problem paradoxically aggravate it. Highly-paid members of the IMF and EMU have taken over the Greek government and impose measures on people they have never met, govern lives they have never lived, and demand repayments from people they never lent money to on the authority of an unconstitutional memorandum. The end result is Greece has become a Third World country.

The Greek citizens blame the crisis on «The Foreigners», «The Corrupt Greek Government», and the «Tax-Dodging Upper-Class»; the non-Greeks blame it on «Lazy, Tax-Dodging Greeks» while the EU blames both the Greek government and its people. While everyone seems intent on blaming the other, few think to blame the Euro or consider that perhaps Greece's entry into the EU has been the cause of its demise. Yes, we could blame the traditional Greek cultural attitude that avoids paying taxes, that bribes public servants in order to avoid overly-complex bureaucracy, and that tends to evade any form of organisation. Yet let's not forget that these characteristics are also an inherent part of a culture that could be better-defined as charming, organised chaos with a priority for celebration, hospitality and generosity.

So I propose a few burning questions: Why would someone keep on lending huge sums of money to a country that was clearly not fit for the EU in the first place, and that would be highly unlikely to ever be able to pay back its increasing debts? Why suddenly «reveal» some of Greece's deep-rooted cultural characteristics, when they were never hidden from view in the first place? Why were the majority of the first bailout packages given to the banks? And since when has it been customary to pay back a loan that one neither consented to nor ultimately received?

Yet even as a collective depression takes root, the Greeks refuse to crumble under the crippling control of the EU and Greek governments and protest with inspirational ardour. While non-Greeks look upon the hooded, sometimes-violent

protesters with fear and disgust, they're only seeing half the picture for more often than not a biased media conveniently fails to point its cameras at the pensioners and housewives who protest alongside them. The Greek government's response to the protests has been brutal, marked by the zealous use of tear gas, unjustified arrests and police brutality. I, like many others, have experienced the blows of an armed, untrained police officer. Economic collapse was an inevitable possibility for any of the marginal, less-powerful EU states. Now the citizens who are paying for the decisions that they did not make stand and exclaim that they will not and cannot suffer further. The protests are to be applauded.

I have heard a number of opinions in relation to the «way out» for Greece. Many believe the televised lies that claim Greece's debt has decreased as a result of the austerity measures and that a way out is in sight; others believe the government in its entirety should be replaced by new faces. Few however suggest that Greece should leave the Euro.

Rather than admitting that the Euro itself is a flawed idea, the EU is using Greece as a scapegoat for its flawed economic model. Popular opinion is that if Greece were to leave the Euro it would be worse off than it is now because its debt would be in Euros and the Drachma used to pay back those debts would quickly devalue resulting in another bankruptcy. However, it has

also been pointed out that Greece could redenominate most of its debt into the Drachma. While this would be a catastrophe for the German banks, it would allow Greece to take control of its currency and dramatically reduce its prices, thereby encouraging (and enabling) citizens to pay their taxes. Granted, Greece would suffer considerably if (and when) it leaves the Euro, but at least there would be an end in sight to the suffering. So the question is this: should we sacrifice the Greek people to save the Euro or vice versa?

The Greek people are puppets in the theatrical play that is Capitalism. Yet is the problem really that of the Greeks or is it rather that capitalism has finally reached its inevitable demise? Is, according to Marx, the next step not war? Has the civilised Europe that was dreamed of become a Europe that allows children to faint at school from lack of food, that provokes pensioners to commit public suicide in the quest for a «dignified end»?

It is inevitable that Greece will default; the only question is when. The stoic nature of the Greek people will prevail. Greece will regain its independence and precious culture while this historic set of events will simply serve to reveal the cracks in the Euro's increasingly fragile foundations.

Φωτογραφείο
Ταξιδιώντας στο Χρόνο...

Χρύσα Παρέτα

- ✓ Φωτογραφίες • γάμων
- ✓ Βαπτίσεων • εκδηλώσεων
- ✓ επαγγελματικών χώρων
- ✓ εκτυπώσεις & ανατύπωση παλιών φωτογραφιών
- ✓ service μηχανών

τηλ.: • 27360 38225
• 6974112419
www.fxphoto-kythera.gr
email: fxphoto@hotmail.com
Ποταμός, Κύθηρα

athena
... luxury hotel

ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ - ΚΥΘΗΡΑ ΤΗΛ: 2736031942-2736031952 FAX: 2736031952
web site: www.athena-hotel.gr e-mail: info@athena-hotel.gr

KYTHERA'S CONNECTION TO THE PARTHENON

by John Fardoulis

2013 is a landmark year. This will be the third Mentor underwater excavation season. Running an underwater excavation of this calibre is hard work. Finding the money to do it is even tougher. Kythera Summer Edition has been following the story. Here is a taste of what the team has been up to.

THE MENTOR WAS A WOODEN SHIP that sank near Avlemonas in Kythera on September 17th, 1802. On board were sixteen crates of Marbles (Sculptures) which had been crudely removed from the most iconic monument in the Hellenic world - the Parthenon in Athens. This was done on behalf of Lord Elgin, the British Ambassador to the Ottoman Empire from 1799 to 1803. In 1802 Greece was not yet an independent nation and a number of superpowers including Britain, France, Russia and the Ottomans were vying for power in the Mediterranean. The *Mentor* was on its way to Malta where its priceless cargo was to be offloaded onto a larger vessel and continue on to Britain. Upon experiencing difficulties in the open sea, the *Mentor* headed for shelter in the port of Avlemonas. They dropped two anchors but both dragged. The *Mentor* struck the shoreline and quickly sank. There were no fatalities. Diaries from the time tell us that the 16 crates of Parthenon sculptures and an ancient marble throne were recovered by sponge divers from Symi and Kalymnos in 1802-1804. These now reside in the British Museum in London. The ongoing dispute over their ownership makes this a project of international significance which has put Kythera in the news worldwide and has helped increase the island's international profile.

Uncovering the Remains

The underwater excavations of the last two summers have been extremely successful. Last year we uncovered a larger area of the boat's hull, revealing much more wood that had been buried (and preserved) under the sand. Lots of new items, particularly the personal effects of the passengers and crew which tell us so much about the times, have been found. The presence of munitions such as flintlock pistols, musket balls of various calibres and small cannon balls, for example, tells us that even coastal cruising vessels such as the *Mentor* needed to be protected. Ornate porcelain and china, remains of chandeliers, wine and champagne bottles tell us of a level of luxury on board. Among the numerous coins raised from the bottom are several ancient coins which were antiquities acquired by Lord Elgin, passengers or the crew.

Passengers on board included Lord Elgin's Private Secretary, William Richard Hamilton, who had been associated with the removal of the Rosetta Stone from Egypt a year earlier and

a.

who later became Permanent Under-Secretary for Foreign Affairs and from 1822 to 1825 was Minister and Envoy Plenipotentiary at the Kingdom of the Two Sicilies. Another passenger, William Martin Leake, was an artillery man and topographer who mapped parts of the Mediterranean during the early 1800s. He too was a «collector». Numerous antiquities acquired by Leake are now on display in the Fitzwilliam Museum, University of Cambridge.

Displays

So far we have found enough material for an excellent museum display.

b.

Sections of the wooden hull still buried in the sand could also be raised at some stage, promising yet more finds. A small display explaining

Kythera's link to the modern history of the Parthenon in the new Acropolis museum in Athens might also be possible. Let's hope this internationally significant wreck will help increase awareness of the need to reopen the archaeological museum of Kythera in Chora.

Protection We are often asked how the wreck is protected when the team from the Ephorate of Underwater Antiquities isn't in Kythera. There are three elements to the answer.

a. It is illegal to dive with tanks (Scuba) in that area without a permit, so the law already protects the wreck. The coast guard has also been asked to monitor the area.

b. The local fishermen pass by the area frequently and will keep a look-out for any strangers anchoring near the wreck.

c. Most of the finds have been located under the sand. A large amount of equipment (a noisy compressor, hoses etc.) is needed to clear the sand away. So nature is also protecting the wreck, as it would be obvious if strangers tried to use heavy machinery to try and excavate.

More information of the history, plus a range of photos and a mini documentary film are available on the official Mentor website, www.krg.org.au/mentor. And please, if you ever happen to notice a pile of pots or other objects underwater that you think might be associated with a shipwreck, contact John Fardoulis at john.fardoulis@gmail.com.

Thanks & Acknowledgments Major sponsors for 2013's excavations are the Nicholas Anthony Aroney Trust and my (Fardoulis) family from the Kytherian Research Group, with help from the Kytherian Association of Australia. Dr. Dimitris Kourkoulis, the archaeologist in charge from the Ephorate of Underwater Antiquities of the Hellenic Ministry of Education and Religious Affairs, Culture and Sports, deserves many thanks for adding this project to the 2013 Ephorate research program. Team members from the Underwater Ephorate include Louis Mercenier, Manolis Tzeffronis, Petros Tsampourakis and Themistocles Troupakis, all highly experienced government divers and engineers. Plus archaeologist Alexander C. Tourtas, Dimitris J. Dimitriou and Manouil Kourkoulis. Scott Leimroth and myself travel from Australia for the project each year while Cosmas Coroneos supports us from Australia. Thank you also to Adonis Kyrou for his inspiring influence on the project.

c.

d.

a. Fob (pocket) watch recovered in 2012 before conservation. – b. Ink pot. – c. Archaeologist Dr. Dimitris Kourkoulis measures the hull for his official Greek government report. – d. The team that makes it all happen.

Ελάτε στο κατάστημά μας για να γευτείτε κάθε αγαθό της Κυθηραϊκής γης: τσίπουρο, φατουράδα, κρασί από το Οινοποιείο Κυθήρων και πολλά άλλα!

Θα μας βρείτε στον Ποταμό.

Visit our family shop in order to taste our local products: faturada (a home-made beverage made of cinnamon, cloves and tangerine), olive oil, wine from the local Winery, and a great variety of other products!

You will find us in Potamos!

Potamos, Kythera
Tel: 27360 33654
Mobile: 697 211 86 56

You can also be informed by our Real Estate Agency

Kytherian Association of Australia

Connecting Kytherians & Philokytherians in Australia since 1922

Social Functions

Kids Greek Dancing

Ladies Auxiliary

Kytherian Kitchen

4WD & Recreation

Young Mothers

Kytherian Soccer

Prefa & Tavli

Exploration

Web Site

Monthly Magazine

Sydney Library

The Kytherian Association of Australia was founded in 1922 as a brotherhood. More than 90 years later, it is more than just a fraternal association.

It is an active, vibrant group of people with a passion for Kythera and a desire to make sure that our children and grandchildren maintain their rich Greek and Kytherian cultural heritage in a land far away from the island.

Library & Cultural Centre

The association realised a dream of establishing a cultural home for Kytherians in the diaspora when New Kythera House was officially opened in February 2012.

The library and cultural centre houses an extensive collection of books which are not only Kythera-specific but cover many themes relating to Hellenism and the general migration experience.

The cultural centre is also equipped with computers, a scanner, printers and a large drop-down screen and projector to enable lectures and presentations to be made. The centre seats up to 80 visitors.

Aged Care Trust

The Kytherian Association of Australia sees the Aged Care Trust as a natural extension of its activities for its members. Whilst the Association's primary aim is to ensure that our Kytherian and Greek heritage is preserved and sustained for the benefit of future generations, we also recognise that we have an ageing population in Australia and it is time that an investment is made in aged care-related facilities.

Any funds donated to the trust fund will be retained solely for this purpose.

Your help is needed, as this will be a long process that may take many years to realise.

Current Committee

(Back row L-R) Angelo Andrew, George Vardas, Theo Poulos, John Fardoulis, Michael Mallos, Angelo Notaras, George C. Poulos.
(Front row L-R) Kalie Zervos, Victor Kepreotis, Kathy Samios, George Giaouris, Esther Calligeros.

Australian Tourism Campaign

[Bookmark this site](#)
[Make Us your homepage](#)

neoskosmos.com
The Hellenic Perspective. Since 1957

Home | News | Comment | Features | Business | Sport | Entertainment | Lifestyle | Travel | Gall
Community | Australia | Greece | Cyprus | World | Diaspora

Kythera: the Australian Island

With one of the largest Kytherian populations living in Sydney, the small Greek island has seen a steady flow of Australian tourists visiting its shores

Comments: (0) ★★★★★ 9 votes ⚙️ ⭐⭐⭐⭐⭐ Your rating: None

15 May 2013
HELEN VELISSARIS

It's rare to find a Greek island that has the beauty of Santorini and the peacefulness of Paros, without the tourists.

Kythera has that luxury. Off the coast of the Peloponnese, the small island of about 4,000 locals caters to something quite rare in the rest of the Greek island tourism trade. It's primarily visited by Australians.

Thanks to the thousands of Kytherians that came in the first wave of migration to Australia in the early 20th century, the little island has been catering to the many Greek Australians of Kytherian decent looking to learn more about their ancestry.

It is estimated that there are at least 60,000 people of Kytherian descent living in Australia and the Kytherian community of Sydney is one of the oldest communities in Australia.

The unique migration story of the Kytherians doesn't fit into the stereotypical migration wave of the '50s and '60s who were fleeing post-war

The tiny island offers all the best of the Greek islands without the tourist traffic.

***The Kytherian Association is Australia's connection to Kythera.
Join us and discover Kythera downunder.***

Click to connect: www.kytherianassociation.com.au

**Kythera House:
Library & Community Centre
Suite 1, 24 King Street,
Rockdale NSW, 2216**

Email: info@kytherianassociation.com.au

Phone: (02) 9599 6998

UNLOCK THE MYSTERIES OF KYTHERA THROUGH ITS PATHS

by Phoebe Tsaravopoulos

photo by Dimitris Baltzis

GOOD NEWS! We have finally reached Kythera! Some of us for the first time, some of us not. So what exactly did we discover when we came? Probably something we already knew, a place we had been told to visit; one of the main attractions perhaps - Chora, Avlemonas, Kapsali, Potamos, the waterfalls of Mylopotamos, the springs of Karavas, the Holy Monastery of Myrtidiotissa? All beautiful, amazing places - but have you ever wondered what lies between them? What exists in the space between the villages where no road goes? What are these areas where so few visitors to the island venture? These are the only places where you will find the key to Kythera, the key that unlocks Aphrodite's mystery, that answers the question "Why Kythera?" Somewhere there, between the infinite ravines, the olive groves, the springs, the hidden churches, the caves and the old huts, lies the key to the island. We cannot tell you where to find it, not because we don't want to but rather because each of us will always find it in a different place. All we can do is to give you some information for the road that will help you follow your quest. This "road", as you have probably worked out already, is not really a road. It is a walking path.

We suggest you take the Kythera Hiking paths on your quest to find the key to Kythera. Below, you will find a short description of the paths. We have cleared and sign-posted the paths so you can walk without fear of getting lost. Which means you can dedicate all of your attention to the quest. And because we really want to help you, we'll give you a tip: you must absolutely not see your walks as a means to get from "A" to "B". You must try instead to enjoy everything you can find between "A" and "B". Walk slowly, take breaks, kneel and touch the soil, caress a tree, smell a flower, listen to the echo of the wind or the sound of the water; enjoy the company of those you walk with. There are 6 sign-posted routes that make up the Paths of Kythera and Anti-

kythera programme. Most of them are easy to walk. At the beginning of each trail you will find a large sign with a "map of the treasure" that has been painted by the artist Lena Kovotsou. For the technology-lovers among you, go to on our website www.kytherahiking.com where you will find all information about our paths, and download the routes on your GPS.

Path M1: Chora – Kapsali – Chora After having visited the narrow streets of Mesa Vourgo, the part of Chora situated directly under the Castle, the trail descends towards Kapsali from the western side, under the Castle's impressive cliffs. This area is called Aglatsida, from the Greek word for the Euphorbia plants. In late Spring, these plants take on a deep red hue which gives the impression of the cliffs having caught fire. The path passes by the small church of Agios Pavlos, built inside a cave. From here the view towards Sparaggario and Kapsali is truly magical. At the English bridge, just before you reach Kapsali, another path cuts short the asphalt road and brings you back to Chora in no time.

Path M11: Livadi – Kapsali As you leave Livadi heading towards Chora, on your left hand on the wall of the hotel "Eleni" you will see a large sign with a map of the path. This is where you start your walk which will end at Kapsali - though as we said before, the final destination is of little consequence. What counts is what is found between. You will walk along beautiful country roads, down cobbled stone paths, you will see small churches with panoramic views of Kythera, you will pass by olive groves and limekilns and admire the cave of Agia Sofia at Kalamos where Kythera's oldest antiquities that date the human presence on the island back some 6000 years ago were found.

Path M15: Laurantianika – Kapsali Some years ago, Mathios cleared an old path in Laurantianika's magical cypress forest. Refresh yourself under its regenerating shadow and start walking towards the area of Agriolies (the wild olive trees). From there you will start descending towards Kapsali. The path offers the most amazing landscape views of Chora and its Castle. The deep blue of the sea below will pull you down faster than gravity!

Path M19: Avlemonas – Saint George On top of the hill called Vouno, where today one can see the two picturesque churches of Agios Giorgis and Panagia,

a long time ago there existed a Minoan Peak Sanctuary. Back in Minoan times, the pilgrims would reach the sanctuary via a path starting in Avlemonas. This path still exists, and we invite you to walk it. As you climb up the hill, take note of the stones that were used to build this path all those centuries ago, which are still there, immovable over time. Take a look at the amazing view that continues on to the horizon, and then close your eyes and imagine the Minoans walking on this very same path. This thought should give you the strength to continue the ascent.

Path M31: Potamos – Paliochora After a long visit to Potamos's Sunday "Pazari", leave your shopping behind in the car and study the map on the large sign that you will find on the Kavakos square. Then you can start walking. After about 1km, take a short break in Trifyllianika village. From here, you can follow the path used by the pirate Barbarossa in 1537; then after crossing two small creeks, you will suddenly see the astonishing medieval citadel of Kythera, called Paliochora. The citadel was abandoned in 1537, after being invaded by Barbarossa and his pirates. While we suggest you visit the ruins, we also warn you not to stay there after dark. The place is said to be haunted.

Path M41: Mylopotamos Waterfalls Those who have not yet walked along the creek flowing down from the famous Neraida waterfall have certainly missed more than half of what the area has to offer. Follow the signs from the Mylopotamos main square. After admiring the 30 metre tall waterfall, continue down along the creek till you pass by the watermill of Phillipsis. The current owner, the friendly Phillip, restored the mill several years ago with a lot of taste and much hard physical work. If you find him there, he will be happy to show you around this small paradise. As you continue on down the creek, you will pass numerous waterfalls, blue lagoons and an abundance of nature. You will also discover about 20 other charming watermills in ruins. The path is circular; it will bring you back to the village from the other side of the creek.

After having walked these paths, you will suddenly find that the key of Kythera is in your pocket! If you would like to help us with this programme, which is so important for the island, we would welcome your assistance.

Kythera Hiking is a program of the Kytherian Foundation for Culture and Development.

photo by Dimitris Baltzis

House-masters • Επιστάσια οικιών

Excellence in home maintenance.
With 30 years experience in the business, you can be confident that we know what we are doing.

House-minding in your absence
Houses thoroughly cleaned & prepared for your arrival
Washing & ironing service
Spotless cleaning service for the duration of your stay
Gardens cleaned, pruned, watered & maintained

DIETER & CHERYL WOLF

Tel.: 2736-0-34324,
6945-793907, 6972-356069

Με 30 χρόνια έμπειρη και υπεύθυνη υπηρεσία στα Κύθηρα, συνεχίζουμε να εγγυώμαστε και να προσφέρουμε τις υπηρεσίες μας
Αναλαμβάνουμε τη φύλαξη και τη φροντίδα του σπιτιού σας κατά την απουσία σας
Επιμέλεια και τέλειο καθαρισμό σπιτιών
Οικιακή υπηρεσία κατά τη διάρκεια της διαμονής σας
Φροντίδα του κήπου

ROOMS FOR RENT FRILIGIANIKA

Fully furnished apartments
15 minutes from
Kaladi, Avlemonas,
Paleopoli, Diakofti

Haralambos Samios
tel.: 2736-0-34268
Mobile: 6944-724960

**MANEAS
BEACH HOTEL**

NEOS KOSMOS, AGIA PELAGIA,
TEL: +30 2736 0 33503, FAX: +30 2736 0 33462
info@maneashotel.com, www.maneashotel.com

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥΣ

τα αρχαιοθολογικά ευρήματα του νησιού ως τεκμήρια της ιστορίας του

του Αρη Τσαραβόπουλου, *αρχαιολόγος*

Ιούλιος 2010 Παλιόκαστρο. Ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Κυθήρων και Αντικυθήρων, υπό την σκιά των αρχαίων κίωνων του ναού του Αγ. Κοσμά στο Παλιόκαστρο, κατά τη διάρκεια της πρώτης, μετά από πολλές δεκαετίες, λειτουργίας, η οποία έγινε δυνατή με την εθελοντική εργασία φοιτητών και ομογενών από την Αυστραλία που συμμετείχαν στην ανασκαφική έρευνα στο Παλιόκαστρο. Οι κίονες του ναού, με τα δωρικά κιονόκρανα, χρονολογούνται στα τέλη του 6ου αι. π.Χ. και το πιθανότερο είναι ότι ο χριστιανικός ναός έχει οικοδομηθεί στη θέση του αρχαίου ναού των Κάστορα και Πολυδεύκη τη λατρεία των οποίων έφεραν στο νησί οι Λάκωνες.

ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ φαίνεται ότι “αναδύθηκε” από την θάλασσα τρεις φορές σε διάφορες γεωλογικές περιόδους, με τελευταία αυτή που ολοκληρώθηκε πριν από δύο εκατομμύρια χρόνια κατά τη διάρκεια του Πλειστόκαινου. Οι αναδύσεις αυτές, που καταγράφονται στα ορατά παντού απολιθώματα, από τις παραλίες έως τις ψηλότερες κορυφές του, είναι πολύ πιθανό να επηρέασαν τη σύνδεση του νησιού με το μύθο της αναδυόμενης Αφροδίτης, σύμφωνα με τον οποίο η θεά γεννήθηκε από τον αφρό που προκλήθηκε στη θάλασσα των Κυθήρων από την πτώση των γεννητικών οργάνων του Ουρανού. Από τον μύθο αυτό φαίνεται ότι η Αφροδίτη ήταν μια θεά διαφορετική, αφού ανήκει στη γενιά του Κρόνου και γι’ αυτό στα Κύθηρα φαίνεται ότι είχε ιδιότητες μεγάλης θεάς, ως συνέχεια της Μινωικής λατρείας.

Στο νησί σήμερα υπάρχουν πολύ λίγα σημεία για ασφαλείς ανκυροβόλιο: το Καψάλη στο νότιο άκρο, ο κόλπος της Παλιόπολης στα νοτιοανατολικά, το Διακόφτι στα βορειοανατολικά και ο κόλπος του Λιμιώνα στα δυτικά. Τα αρχαία χρόνια ο κόλπος της Παλιόπολης εισχωρούσε βαθύτερα στο νησί και εκεί βρισκόταν το κυριότερο λιμάνι του νησιού, η Σκάνδεια.

Η αρχαιότερη ανθρώπινη παρουσία στα Κύθηρα χρονολογείται στη Νεότερη Νεολιθική περίοδο (περίπου 5000 π.Χ.). Αγγεία της περιόδου έχουν βρεθεί στον Κάλαμο στο σπήλαιο της Αγ. Σοφίας, ενώ με την επιφανειακή έρευνα που διενεργείται τα τελευταία χρόνια φαίνεται ότι οικισμοί της περιόδου αυτής υπήρχαν και σε πολλές άλλες θέσεις. Αρχαιότητες της Τελικής Νεολιθικής (4η χιλιετία π.Χ.) έχουν βρεθεί στην Παλιόπολη και στο Διακόφτι.

Την Πρώμη Εποχή του Χαλκού (περίπου 3000-1700 π.Χ.) σημειώθηκε αύξηση των εγκαταστάσεων στο νησί. Έως τώρα έχουν εντοπισθεί αρχαιότητες της εποχής αυτής στα βόρεια, στο ακρωτήριο Σπαθί, στην Αγία Πελαγία, στα ανατολικά, στο Διακόφτι, στον Αβέλιμονα, στην Παλιόπολη, στο Κατωχώρι Αλεξανδράδων και στα νότια, στο Βάνι πηλί στη μόνη του Αγίου Κοσμά, στα νοτιοδυτικά του νησιού και στο Μανιτοχώρι. Η κεραμική της περιόδου φανερώνει τη στενή σχέση των κατοίκων με την Πελοπόννησο.

Από τις αρχές της 2ης χιλιετίας π.Χ. και ιδιαίτερα κατά τη Μέση Εποχή του Χαλκού (περίπου 1900-1600 π.Χ.), εποχή ακμής της κρητικής ανακτορικής οικονομίας, η Μινωική (Κρητική) θαλασσοκρατία επεκτάθηκε έως τα Κύθηρα, που αποτελούσαν για τους Μινωίτες τον ενδιάμεσο σταθμό προς τη Λακωνία, από όπου εισήγαγαν διάφορες πρώτες ύλες. Το νησί χρησιμοποιήθηκε επίσης ως βάση και παρατηρητήριο στην μινωική εκστρατεία απαλλοτρίωσης του αιγαιακού χώρου από την πειρατεία, όπως πολύ εύστοχα παρατηρεί ο Γ. Ζακελλήαρκης που ανέσκαψε το μινωικό ιερό κορυφής στον Άγιο Γεώργιο στο Βουνό, στο ανατολικό άκρο των Κυθήρων. Με την ανασκαφή που διενήργησε εκεί, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, (μετά από επισήμανση του Αδώνιδος Κύρου) αποκάλυψε τη λειτουργία του πρώτου ιερού κορυφής εκτός Κρήτης. Μεταξύ των πολλών ευρημάτων διακρίνονται τα πολλά χάλκινα ειδώλια λατρευτών (περισσότερα από όσα βρέθηκαν σε όλα τα άλλα ιερά της Κρήτης) και πολλά άλλα αναθήματα που αναδεικνύουν την ιδιαίτερη σημασία του. Η λειτουργία του ιερού σταμάτησε με την καταστροφή του μινωικού κόσμου προς τα τέλη του 16ου αι. π.Χ. Από το ύψωμα του Αγίου Γεωργίου, οι μινωίτες έλεγχαν το ανατολικό πέραςμα προς την Κρήτη, ενώ στον Μερμυγκάρι, στην κορυφή Λέσκα και στο γειτονικό σπήλαιο Καταφυγιάδι, εντοπίστηκαν ιερά μινωικών χρόνων τα οποία θα λειτουργούσαν και ως παρατηρητήρια του δυτικού θαλάσσιου περάσματος από την Κρήτη στη Λακωνία. Άλλο μινωικό ιερό το οποίο «έβλεπε» νοτιοδυτικά υπήρχε στην κορυφή Βίγλα στο Δρυμώνα. Το κύριο λιμάνι του νησιού τα χρόνια της μινωικής παρουσίας βρισκόταν στην Παλιόπολη, όπου διενεργήθηκε ανασκαφική έρευνα από την Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή. Στη θέση Καστρί που δέσποζε του λιμανιού βρέθηκαν τμήματα μινωικών εγκαταστάσεων, ενώ στη

Το αρχαιότερο εύρημα από τα Κύθηρα είναι το αγγείο αυτό που χρονολογείται στα τέλη της 6ης χιλιετίας π.Χ (περίπου 5300 π.Χ.) και βρέθηκε στον Κάλαμο στο σπήλαιο της Αγίας Σοφίας.

Τα χρόνια της Μινωικής κατοχής στο νησί παρήγαγαν πολλά αγγεία τα οποία αντέγραφαν κρητικά πρότυπα. Ένα από αυτά είναι το εικονιζόμενο, το οποίο σώζεται σχεδόν ακέραιο. Χρονολογείται στη μεσομινωική εποχή. Έχει μόνο μια λαβή και η διακόσμηση του σε δυο ζώνες αποτελείται από σειρές ελαφρώς καμπύλων γραμμών. Πάνω στο μαύρο βερνίκι διακρίνονται κατά τύπους ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Δύο όψεις πήλινου ειδώλιου κουροτρόφου των Μυκηναϊκών χρόνων. Ο τύπος της «βρεφοκρατούσας» διατηρείται από τα νεολιθικά χρόνια έως σήμερα. Η μητέρα κρατάει το βρέφος, το οποίο έχει κάλυμμα στο κεφάλι, και με τα δυο της χέρια. Έχει βρεθεί στην Παλιόπολη.

γύρω περιοχή ανασκάφθηκαν πολλοί μινωικοί τάφοι. Προς το τέλος του 15ου αι. π.Χ. οι Μινωίτες εγκατέλειψαν το νησί, ενώ πληθαίνουν οι ενδείξεις της παρουσίας των Μυκηναίων. Κατά τη διάρκεια του 14ου και του 13ου αι. π.Χ., περίοδο ακμής του μυκηναϊκού πολιτισμού, η παρουσία των Μυκηναίων γενικεύθηκε στο νησί. Εγκαταστάσεις και νεκροταφεία της περιόδου αυτής έχουν βρεθεί στην ευρύτερη περιοχή της Παλιόπολης και σε πολλά άλλα σημεία του νησιού, όπως στη θέση Λιονή στα νότια, στα Βιαράδικα στο κέντρο του νησιού, στα Λαζαριάνικα στα δυτικά, στον Μερμυγκάρι, στην περιοχή της Αγίας Μόνης στα ανατολικά. Χρήση σπηλαίων από τους μυκηναίους διαπιστώθηκε στην Αγία Σοφία της Αγίας Πελαγίας, στο Καταφυγιάδι στον Μερμυγκάρι, που

χρησιμοποιείται από τα μινωικά χρόνια, και στην Αγία Σοφία στον Κάλαμο (με συνεχή ανθρώπινη παρουσία από τα νεολιθικά χρόνια).

Πότε χρονολογείται η αρχή της λατρείας της Αφροδίτης στο νησί δεν είναι γνωστό, αλλά είναι πολύ πιθανό η εισαγωγή της να έγινε την περίοδο, μετά τη διάλυση των μυκηναϊκών βασιλείων της ηπειρωτικής χώρας (περίπου 1100 π.Χ.), όταν οι Φοίνικες, επωφελημένοι από το κενό εξουσίας, εγκατέστησαν εμπορικούς σταθμούς στο νησί. Η λατρεία της Αφροδίτης είναι πιθανόν να ενσωμάτωσε την παλαιότερη μινωική λατρεία της Μεγάλης θεάς την οποία οι Φοίνικες λάτρευαν ως Ασάρτη.

Στα Κύθηρα οι Φοίνικες ασχολήθηκαν με την αλιεία και την επεξεργασία της πορφύρας, του θαλάσσιου οστρακοειδούς, από το οποίο παραγόταν η ομώνυμη περιζήτητη χρωστική ουσία. Το νησί λεγόταν και Πορφυρίς. Στις αρχές της πρώτης χιλιετίας π.Χ. οι Δωριείς κατέλαβαν το νησί. Πώς και πότε ακριβώς έγινε η κατάληψη μας είναι έως τώρα άγνωστο. Οι πηγές αναφέρουν κυριαρχία των Αργείων στα Κύθηρα κατά την περίοδο αυτή. Τα λίγα, σποραδικά, αρχαιολογικά ευρήματα, κυρίως στην περιοχή του Παλιόκαστρου, ενός λόφου, φυσικού οχυρού δυτικά του κόλπου της Παλιόπολης, δείχνουν ότι η παρουσία τους στο νησί μπορεί να άρχισε τουλάχιστον από τις αρχές του 8ου αιώνα π.Χ. Προς τα μέσα του 6ου αι. π.Χ., μετά τη νίκη της Σπάρτης στον πόλεμο εναντίον του Άργους για την κυριαρχία της περιοχής του Πάρωνα και της χερσονήσου του Μαλέα, το νησί πέρασε στην εξουσία των Λακεδαιμονίων.

Από τον 8ο αι. π.Χ. στον πυρήνα του λόφου του Παλιόκαστρου αναπτύχθηκε η οχυρωμένη πρωτεύουσα του νησιού. Τμήματα των τειχών της σώζονται σε ικανό ύψος κυρίως προς τα ανατολικά. Στην επίεση, βραχάδι κορυφή του λόφου, δυτικά από το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, ο καθηγητής Ιωάννης Πετρόχειλος εντόπισε και ανασκάπτει αρχαίο ιερό, γυναικείας θεότητας, που χρονολογείται από τον 8ο αι. π.Χ. έως και τα ύστερα ελληνιστικά χρόνια. Χαμηλότερα, εντός της τειχοσμένης πόλης, το εκκλησάκι των Αγίων Κοσμά και Δαμιανού έχει κτιστεί πάνω στα ερείπια αρχαίου ναού αφιερωμένου στους Διόσκουρους. Η αρχαία πόλη εκτεινόταν σε μια επιφάνεια περίπου 40 Km² (περίπου 400 στρεμμάτων) με πρόσβαση από τη νότια, πιο ομαλή, πλευρά. Η πόλη λειτουργούσε ως ο σημαντικότερος οικισμός του νησιού έως τον 2ο αι. μ.Χ. Το λιμάνι της πόλης όπως και τα μινωικά χρόνια ήταν η Σκάνδεια, στον κόλπο της Παλιόπολης.

Κατά τους πρώτους αιώνες της Σπαρτιάτικης κυριαρχίας εισήχθη στο νησί η λατρεία πολλών θεοτήτων του λακωνικού πάνθεου, που ήρθαν να προστεθούν στην καθιερωμένη από παλαιότερα λατρεία της Αφροδίτης. Εκτός από το ιερό των Διοσκουρών που αναφέρθηκε παραπάνω, έχουν εντοπισθεί έως τώρα ένα ιερό της Αθέας, σε βραχοσκεπή σπηλιά στην Παλιόπολη, ένα ιερό του Ποσειδώνος, ως Γαιόχου όπως λατρευόταν στην Σπάρτη, στη νησίδα Μικρή Δραγονάρα (Αντιδραγονέρα) στα ανατολικά των Κυθήρων, ένα ιερό του Ασκληπιού, με τη λακωνική ονομασία Αιγληπιός, στη Μονή του Οσίου Θεοδώρου στην περιοχή των Αρωνιάδικα στο κέντρο του νησιού, ένα ιερό του Καρνείου Απόλλωνος στα λατομεία της τσιμεντένιας οδού Μόρμωρη (που οδηγεί από την Παλιόπολη στο Διακόφτι), καθώς και ένα μικρό ιερό του Ηρακλέους στην περιοχή του μεγάλου λατομείου στο Σκαφιτάκι πηλί στον Αβέλιμονα. Πολύ ενδιαφέροντα είναι τα ευρήματα στη Μικρή Δραγονάρα, όπου μαζί με πολλά αφιερωματικά αγγεία και αμφορείς ελληνιστικών χρόνων, βρέθηκαν πολλοί δακτυλίδιοι και νομίσματα προερχόμενα από 54 διαφορετικές πόλεις και βασιλεία από τη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα, από τις ακτές της Ισπανίας έως τη χερσόνησο της Κριμαίας και την Αίγυπτο των Πτολεμαίων. Το νησί έμεινε στην εξουσία της Σπάρτης σχεδόν έως τον 2ο αιώνα π.Χ., με δύο μικρές διακοπές: την πρώτη κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου και τη δεύτερη λίγο μετά τη λήξη του. Και τις δυο φορές καταλήφθηκε από τους Αθηναίους (Εικ. 51). Στις αρχές του 2ου αι. π.Χ. τα Κύθηρα αυτονομήθηκαν μετά τον θάνατο του Νάβιδος, του τελευταίου βασιλιά της Σπάρτης. Λίγα είναι τα αρχαιολογικά λείψανα της εποχής αυτής. Τα περισσότερα προέρχονται από τις ανασκαφές στην περιοχή της Παλιόπολης και του Παλιόκαστρου, ενώ επιφανειακά ευρήματα έχουν βρεθεί στο Λιβάδι, στα Δόκανα, στα «Γερμανικά» στο νότιο άκρο του νησιού και στην παραλία του Αγίου Νικολάου στο «Μουδάρη».

Από τις πηγές είναι άγνωστη η ιστορία του νησιού την εποχή που η Πελοπόννησος υπέκυψε στη ρωμαϊκή εξουσία. Γεγονός είναι ότι μετά τη ναυμαχία του Ακτίου (21 π.Χ.), ο Αύγουστος παραχώρησε τα Κύθηρα στο φίλο του Γάιο Ιούλιο Ευρυκλή, τον οποίο είχε ορίσει επιστάτη των Λακεδαιμονίων, ενώ από επιγραφές της εποχής διαφαίνεται η στενή σχέση του νησιού με τη Λακωνική έως τα ύστερα αυτοκρατορικά χρόνια.

Πολλά από τα παραπάνω ευρήματα που εμπλουτίζουν τη γνώση μας για την ιστορία του νησιού αποκαλύφθηκαν χάρη στην προτροπή, και τη συμπαράσταση του Γιάννη (John) Φαρδούλη, του ιδρυτή του Kytherian Research Group (KRG) στην Αυστραλία και στην οικονομική συμπαράσταση της Κυθηραϊκής Αδεσφόρτητας της Αυστραλίας (Kytherian Association of Australia) καθώς και του Ιδρύματος Αρών (Nicholas Anthony Aroney Trust). Και ασφαλώς πολλά από τα παραπάνω δεν θα ήταν γνωστά αν έλλειπε ο ερευνητικός ενθουσιασμός του Αλέκου Καστρίσιου, του Γιάννη Πρωτοψάλη και φυσικά του Αδώνιδος Κύρου στον οποίο οφείλονται τόσες και τόσες ανακαλύψεις αρχαιοτήτων όχι μόνο στα Κύθηρα αλλά και σε όλη την περιοχή του Αργοσαρωνικού.

Αθηναϊκή λευκή λήκυθος που βρέθηκε σε τάφο στην περιοχή της Παλιόπολης μαζί με τρία άλλα αττικά αγγεία. Η χρονολόγησή τους, μετά το 440 π.Χ. τα τοποθετεί στο χρονικό διάστημα των τριών-τεσσάρων χρόνων της παρουσίας αθηναϊκής δύναμης στο νησί κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου.

Μικρή λίθινη ενεπίγραφη επιτύμβια στήλη του 2ου αι. μ.Χ. Η επιγραφή είναι χαιρετισμός στη νεκρή η οποία έχει όνομα που παραπέμπει στον Λακωνικό ήρωα Υάκινθο: Υακινθίς χαιρε. Η στήλη βρέθηκε πριν από μερικές δεκαετίες στην Τσικαλαρία από τον Γεώργιο Δευτεραίο ο οποίος την παρέδωσε στον τότε φύλακα του Αρχαιολογικού Μουσείου Αντώνη Πίσση.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

του John Fardoulis

ΣΤΙΣ 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΤΟΥ 1802, κοντά στον Αυθαίμονα Κυθήρων, βυθίστηκε ένα ξύλινο σκάφος που έφερε την ονομασία «Μέντωρ» (Mentor). Ξεχωριστή θέση στο φορτίο του κατείχαν τα δεκαέξι κιβώτια με τα μαρμάρινα γλυπτά, που είχαν αφαιρεθεί ωμά από το πιο εμβληματικό μνημείο του αρχαιοελληνικού κόσμου: τον Παρθενώνα της Αθήνας. Η αφαίρεση των γλυπτών έγινε για λογαριασμό του Λόρδου Έλγιν, Βρετανού Πρέσβη στην Οθωμανική αυτοκρατορία από το 1799 ως το 1803. Η Ελλιάδα τότε δεν ήταν ανεξάρτητο κράτος, και το 1802 είναι η χρονιά που οι υπερδυνάμεις Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία και οι Οθωμανοί, συναγωνίζονταν για την εξουσία στη Μεσόγειο. Είναι ενδιαφέρον ότι τα Κύθηρα περιήλθαν στην κυριαρχία των Βρετανών αργότερα αυτή τη δεκαετία, όταν σχηματίστηκε το Ηνωμένο Κράτος των Ιονίων Νήσων. Ο Mentor κατευθυνόταν προς τη Μάητα, όπου το ανεκτίμητο φορτίο του θα μεταφερόταν σε μεγαλύτερο πλοίο για να συνεχίσει το ταξίδι του προς την Βρετανία. Αντιμετωπίζοντας δυσκολίες στην ανοιχτή θάλασσα, ο Mentor προσέγγισε τα Κύθηρα, αναζητώντας καταφύγιο στο λιμάνι του Αυθαίμονα, γνωστό αυτή την εποχή και ως κόλπος του Αγ. Νικολάου (San Nikolo Bay). Έριξαν δύο άγκυρες που δεν κράτησαν, αλλά «ξέσυραν», ο Mentor προσέκρουσε στην ακτή και γρήγορα βυθίστηκε. Θύματα δεν υπήρξαν. Επιβάτες και πλήρωμα πήδηξαν έξω από το μπρίκι, χωρίς να πάρουν τίποτα μαζί τους. Ημερολόγια της εποχής αναφέρουν ότι τα 16 κιβώτια με τα γλυπτά από τον Παρθενώνα και ένας αρχαίος μαρμαρίνος θρόνος, ανεγκύστηκαν με τη βοήθεια σφουγγαράδων από τη Σύμη και την Κάλυμνο μεταξύ 1802 και 1804. Τώρα βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο στο Λονδίνο και η διαμάχη σχετικά με την κυριότητα αυτών των Μαρμάρων συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Ως εκ τούτου, το έργο της υποβρύχιας έρευνας στον Αυθαίμονα, αποτελεί ένα έργο διεθνούς σημασίας, που προβάλλει τα Κύθηρα στις ειδήσεις παγκοσμίως, με πολλή δημοσιεύματα στις ελληνικές και ξένες εφημερίδες, με τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά ρεπορτάζ, και με άρθρα σε περιοδικά πολλών χωρών. Η αξία της παγκόσμιας δημοσιότητας του έργου αυτού υπολογίζεται ότι είναι πάνω από ένα εκατομμύριο δολλάρια, συμβάλλοντας επιπλέον και στην ενημέρωση του κοινού και στην αύξηση της δημοτικότητας του νησιού.

Η αποκάλυψη των υποβρυχίων

Στην περσινή έρευνα, αποκαλύψαμε ένα ακόμα μεγαλύτερο κομμάτι από το κέλυφος του βυθισμένου σκάφους, αποκαλύπτοντας ακόμα περισσότερο ξύλο που είχε θαφτεί (και διατηρηθεί) κάτω από την άμμο. Πολλά μικρά αντικείμενα επίσης, προστατεύονται κάτω από την άμμο, κάτι που είναι πολύ ενθαρρυντικό για τις μελλοντικές ανασκαφές. Η ομάδα μας έχει εκ νέου καλύψει το εκτεθειμένο ξύλο στο βυθό της θάλασσας, έτσι ώστε οι θαλάσσιοι οργανισμοί να μην μπορούν να προσβάλλουν τα μέρη του κελύφους που έχουν διασωθεί. Η υποβρύχια ανασκαφή ήταν ιδιαίτερα επιτυχής τα τελευταία δύο καλοκαίρια, με πολλά νέα ευρήματα, αναμεσά τους και προσωπικά αντικείμενα από τους επιβάτες και το πλήρωμα, τα οποία δηλώνουν πολλά για τη συγκεκριμένη εποχή. Το γεγονός ότι ανευρέθηκαν πυρομαχικά και πολεμοφόδια, για παράδειγμα πιστό-

λης, βόλια τριών διαφορετικών διαμετρημάτων, λίθινα τσακμάκια για τα όπλα, μία οβίδα μικρού κανονιού, μπάλλες μουσκέτου διαφόρων διαμετρημάτων και μικρές μπάλλες κανονιού, όλα αυτά υποδηλώνουν πως ακόμα και τα παράκτια πλεούμενα σκάφη όπως ο Μέντωρ, έπρεπε να προστατευθούν. Σκεύη από διακοσμημένη πορσελάνη, πολυέλαια, μπουκάλια κρασιού και σαμπάνιας που ανασύρθηκαν από το ναυάγιο, όλα αυτά αποτελούν ενδείξεις πολυτέλειας για το συγκεκριμένο σκάφος. Στους επιβάτες συμπεριλαμβανόταν και ο προσωπικός γραμματέας του Λόρδου Έλγιν, ο William Richard Hamilton, Βρετανός ο οποίος συνδέεται με την υπόθεση της αφαίρεσης της Στήλης της Ροζέτας από την Αίγυπτο ένα χρόνο πριν από το ταξίδι

του Μέντορα, και ο οποίος αργότερα έγινε Μόνιμος Υφυπουργός Εξωτερικών, και από το 1822 ως το 1825, Υπουργός και Πληρεξούσιος Απεσταλμένος στο Βασίλειο των Δύο Σικελιών. Ανάμεσα στους συνεπιβαίνον-

τες ήταν και ο William Martin Leake, άνθρωπος του πυροβολικού και τοπογράφος που χαρτογράφησε περιοχές της Μεσογείου στις αρχές της δεκαετίας του 1800. Κι αυτός επίσης «συλλέκτης» ολόκληρης σειράς αρχαιοτήτων που τώρα βρίσκονται στο Μουσείο Fitzwilliam στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ.

Ένας άλλος επιβάτης, ο Αντισυνταγματάρχης του Βρετανικού Βασιλικού Μηχανικού John Squire, ήταν στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, την ίδια εποχή με τους άλλους δύο.

Κουμπιά από το 18ο Γαλλικό Σύνταγμα Πεζικού έχουν βρεθεί στο ναυάγιο, πιθανότατα από κάποια εχθρική στολή από την εκστρατεία στην Αλεξάνδρεια, ένα χρόνο πριν. Τι θα τα έκαναν τα κουμπιά αυτά οι κάτοχοί τους, μας είναι άγνωστο. Μια προσωπική σφραγίδα με τα διακριτικά κανονιού έχει επίσης βρεθεί, η οποία μπορεί και να ανήκει στον John Squire.

Διάφορα νομίσματα έχουν ανασυρθεί από το βυθό και ανάμεσά τους αρκετά αρχαία αργυρά και χάλκινα κέρματα, αρχαιότητες που απόκτηθηκαν από τον Λόρδο Έλγιν, τους επιβάτες ή το πλήρωμα. Επιπλέον, Ολλανδικά, Ισπανικά και Οθωμανικά νομίσματα, από τα τέλη του 1700, που ήταν την εποχή εκείνη σε χρήση. Κι άλλα νομίσματα έχουν επίσης ανακτηθεί, αλλά απαιτείται συντήρηση πριν μπορούμε να τα προσδιορίσουμε. Κάποια απ' αυτά μπορεί επίσης να είναι αρχαία.

Μερικοί πιστεύουν πως τα κανόνια στο Castello, το μικρό φρούριο στον Αυθαίμονα, ήταν από τον Μέντορα. Πήραμε δύο μπάλλες κανονιού που είχαν πέσει ανασυρθεί από το ναυάγιο, τις τοποθέτησαμε στα κανόνια και συμπεράναμε πως τα τέσσερα κανόνια στον Μέντορα θα πρέπει να ήταν μικρότερα.

Ένα 17/λεπτο ντοκιμαντέρ είναι διαθέσιμο στην κατηγορία των βίντεο στον ιστότοπο www.krg.org.au/mentor που δείνει μία εικόνα της υποβρύχιας ανασκαφής.

Έκθεση των ευρημάτων

Μέχρι τώρα έχει βρεθεί αρκετό υλικό που μπορεί να στηρίξει μια εξαιρετική μουσειακή έκθεση. Επιπλέον, κομμάτια από το ξύλινο κουφάρι είναι ακόμα θαμμένα στην άμμο και μπορούν να ανεκυστούν σε επόμενο στάδιο. Υποσχόμεθα νέα ευρήματα - διεθνούς σημασίας λόγω των δεσμών που αυτό το ναυάγιο έχει με τον Παρθενώνα - που με τη σειρά τους ελπίζουμε να αυξήσουν το ενδιαφέρον και την ευαισθησία σχετικά με την ανάγκη επαναλειτουργίας του Αρχαιολογικού Μουσείου των Κυθήρων στη Χώρα.

Μια μικρή έκθεση μπορεί επίσης να γίνει στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, ίσως μία-δύο προθήκες με απεικονίσεις από τα ναυάγιο, φωτογραφικό υλικό και βίντεο που να εξηγήει τη σύνδεση των Κυθήρων με τη νεότερη ιστορία του Παρθενώνα.

Περισσότερες πληροφορίες για την ιστορία, καθώς και σειρά φωτογραφιών και ένα μικρό μήκος ντοκιμαντέρ, διαθέσιμα στην επίσημη ιστοσελίδα του Μέντορα, www.krg.org.au/mentor

Ευχαριστίες και αναγνώρισεις Κύριοι χορηγοί για το 2013 είναι το κληροδότημα Νικολάου Αντωνίου Αρώνη και η οικογένειά μου (Οικογένεια Φαρδούλη) από το Ίδρυμα Κυθηραϊκή Ομάδα Έρευνας, βοηθούμενο από την Κυθηραϊκή Αδελφότητα της Αυστραλίας. Την ομάδα της Εφορείας Ενηλίων Αρχαιοτήτων απαρτίζουν οι: Louis Mercenier, Μανώλης Τζεφρώνης, Πέτρος Τσαμπουράκης και Θεμιστοκλής Τρουπάκης, δύτες και μηχανικοί του δημοσίου με πολύ μεγάλη εμπειρία, και οι αρχαιολόγοι: Αλέξανδρος Τούρτας, Δημήτρης Ι. Δημητρίου και Μανώλης Κουρκουμέλης. Κάθε χρόνο, ο Scott Leimroth κι εγώ, ταξιδεύουμε από την Αυστραλία, ενώ ο Κορμάς Κορωναίος, μας υποστηρίζει από μακριά. Ο Άδωνις Κύρου υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής και με εμπνευσμένη επιρροή στο έργο και τον ευχαριστούμε. Ο Δρ. Δημήτρης Κουρκουμέλης, ο αρμόδιος αρχαιολόγος από την Εφορεία Ενηλίων Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και τον ευχαριστούμε που συμπεριέλαβε το έργο αυτό στα προγράμματα της Εφορείας Αρχαιοτήτων για το 2013.

α. Ο δύτες της Εφορείας Ενηλίων Αρχαιοτήτων Louis Mercenier προσεγγίζει το 211 ετών σκάφος, 22 μ. κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. - **β.** Τμήμα πίπας κοπιαστή που ανακαλύφθηκε το 2012. - **γ.** Ισπανικά χρυσά νομίσματα - **δ.** Νομίσματα από διάφορες χρονολογικές και χωρικές ενότητες.

ΕΥΡΩΛΟΓΙΣΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.
ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ & ΕΙΔΗ ΜΗΧΑΝ. ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΑΓΜ. ΠΛΕΣΣΑ 53 ΚΑΛΛΙΘΕΑ 176 74, Τ. 210.9483289
ΛΙΒΑΔΙ ΚΥΘΗΡΩΝ 80100, Τ 27360.39015

GEORGIOS C. FATSEAS
διπλωματούχος πολιτικός μηχανικός / chartered civil engineer
τεχνικό γραφείο μελετών κατασκευών
έκδοση οικοδομικών αδειών
αναπαλαιώσεις - ενισχύσεις
civil engineering consultancy
design & construction of building projects
Valtion 30-34, Athens t: 210.6466981 / Livadi Kythera, t: 27360.31918, m: 6944.69688 / fatseas@otenet.gr

astarti
TZORTZOPOULOS ESTATE
Astarti Exclusive - Tzortzopoulos Estate (περιορισμένη παραγωγή / limited production). Βραβευμένο Πιστοποιημένο Βιολογικό Εξαιρετικό Παρθένο Ελαιόλαδο από τους ιδιόκτητους ελαιώνες μας. Awarded Certified Organic Extra Virgin Olive Oil from our own estate.
Astarti Blend. Αγροτικός Συνεταιρισμός Ποταμού / Agricultural Co-operative of Potamos. Πιστοποιημένο Βιολογικό Εξαιρετικό Παρθένο Ελαιόλαδο. A blend of Certified Organic Extra Virgin Olive Oil.
100% κρήνη παξιμάδι Κυθήρων Ασάρτη, με βιολογικό κρέμα σίτης άκρας και φυσικό ανεπεξέργαστο θαλασσινό αλάτι από το βράσο των Κυθήρων. Astarti 100% Organic Barley paximadi (Rusk) with natural sea salt - With 100% barley flour of high dietary value, ground in a traditional stone mill.
Φυσικό ανεπεξέργαστο θαλασσινό αλάτι Κυθήρων, ροζέλινο με το χέρι. Astarti Natural Sea Salt - Non-refined natural sea salt from the rock pools of the island of Kythera.
Astarti Χειροποίητο Βιολογικό Σαπούνι από Ελαιόλαδο και Αυθρία Έλαια / Astarti Hand Made Organic Olive Oil Soaps
- Φυσικό (υποαλλεργικό) / Natural (free of fragrance)
- Αζβόγιο, Σπινόλη, Πράσινο Αργόλις και Λούφα / Lavender, Spirulina, Green Clay & Luffa
- Μέντα και Αλόη / Peppermint & Aloe Vera
- Βανίλια και Μελισσόχορτο / Vanilla & Beechwood
Σταματάει στην Αθήνα / Available in Athens:
Καλοκαίρι: "Το ελπίδα της Μαρίας" / Kalokairi: "Maria's Milk", τηλ./tel. 27360 31188
Καρόβι: "Το αρσενικό του Καρόβι" / Karos: "Bakery", τηλ./tel. 27360 33092
Μέντα: "Το ελπίδα της Μέντα" / Menta: "Fava's Oil Press", τηλ./tel. 27360 33500
Ποταμός / Potamos: "Φαρμακείο Μέντα Τροπική" / "Pharmacy", τηλ./tel. 27360 34220
Κόλα Βανίλια, Μέντα Βανίλια / "Kola Vania", τηλ./tel. 27360 33341
Χάρις / Chara: "Το ελπίδα της Χάρις" / "Maria's milk & sweets", τηλ./tel. 27360 31678
"Έμπα μέλι", Χρυσά Σαπούνια / "Empa Mela", τηλ./tel. 27360 31842
"Άγο απ' όλο", Έλαια Σαπούνια / "Lago ap' olo", τηλ./tel. 27360 31905
astarti - Tzortzopoulos Estate, 80 200 Karavas, Kythera, Tel/Fax: +30 27360 33465, Mob: +30 6944 164183, e-mail: info@tzortzopoulos-estate.gr, www.astarti.eu

ΕΚΚΛΕΙΔΩΣΤΕ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ μέσα από τα μονοπάτια τους

του Φοίβου Τσαραβόπουλου, συντονιστής προγράμματος

ΩΡΑΙΑ! ΤΑ ΚΥΘΗΡΑ ΤΑ ΒΡΗΚΑΜΕ. Κάποιοι για πολλοστή φορά. Αιδή τι βρήκαμε ακριβώς; Αυτά που ξέραμε, αυτά που μας είπαν να πάμε να δούμε; Τα κύρια αξιοθέατα; Τη Χώρα; Τον Αβλήμονα; Το Καψάλη; Τον Ποταμό; Τους καταρράκτες του Μυλοποτάμου; Τις πηγές του Καραβά; Την Παναγία τη Μυρτιδιώτισσα; Η λίστα θα μπορούσε να συνεχίσει για πολύ ακόμη. Έχετε όμως αναρωτηθεί τι βρίσκεται ανάμεσα σε όλα αυτά τα γνωστά αξιοθέατα των Κυθήρων; Τι υπάρχει ανάμεσα στα αμέτρητα χωριουδάκια, εκεί όπου η άσφαλτος δεν φτάνει; Σε όλες αυτές τις περιοχές που βλέποντάς τες από μακριά τις ονομάζουμε «ωραία θέα»; Εκεί όπου λίγοι τοηθούν να πάνε πιο κοντά. Άλλοι γιατί δεν ξέρουν πως, άλλοι γιατί μονίμως δεν προλαβαίνουν, άλλοι πάλι γιατί έχουν συνηθίσει τη θέα και ξεχνούν την τρίτη διάσταση, κρατώντας μόνο την εικόνα. Κι όμως, εκεί βρίσκεται το κλειδί για τα Κύθηρα. Αυτό που ξεκλειδώνει το μυστήριο της Αφροδίτης. Αυτό που απαντάει στην ερώτηση «Γιατί τα Κύθηρα;». Κάπου εκεί, μέσα στις ρεματιές, στους ελαιώνες, στις πεζούλες, στις πηγές, στα κρυμμένα εκκλησάκια, στις σπηλιές και στα παλιά αγροκτήματα, κάπου εκεί θα το βρείτε. Δεν μπορούμε να σας πούμε το πού ακριβώς. Όχι γιατί δεν θέλουμε. Αιδή γιατί ο καθένας το βρίσκει αλλιώς κάθε φορά. Εμείς, αυτό που μπορούμε να κάνουμε, είναι να σας δώσουμε κάποιες πληροφορίες για το δρόμο που θα πρέπει να ακολουθήσετε στην αναζήτησή σας.

Ο δρόμος λοιπόν, όπως θα έχετε μάλλον καταλάβει, δεν είναι δρόμος... είναι μονοπάτι. Για περπάτημα δηλαδή. Όχι για κανέναν άλλο λόγο, αιδή γιατί μόνον με το περπάτημα ψάχνεις ένα κλειδί. Σίγουρα έχουμε όλοι χάσει κλειδιά. Τα ψάξαμε ποτέ με το αυτοκίνητο; Δεν θα βόλευε νομίζω. Έτσι λοιπόν, σας προτείνουμε να πάτε κι εσείς να το αναζητήσετε στα παρακάτω μονοπάτια. Τα έχουμε ανοίξει και τα έχουμε σηματοδοτήσει ώστε να περπατάτε χωρίς φόβο να χαθείτε, αφιερώνοντας όλη σας την προσοχή στην αναζήτηση αυτή. Και επειδή θέλουμε να βοηθήσουμε όσο μπορούμε, θα σας πούμε και ένα μυστικό: το περπάτημα, μην το δείτε σαν ένα τρόπο μετακίνησης από το σημείο «Α» στο σημείο «Β». Φροντίστε με το περπάτημα να χαρείτε ότι βρίσκεται ανάμεσα στο «Α» και το «Β». Μην διστάσετε να περπατήσετε αργά, να σταματήσετε, να γονατίσετε για να αγγίξετε τη γη, να χαϊδέψετε ένα δέντρο, να μυρίσετε ένα λουλούδι, να ακούσετε τη φωνή του αέρα, τον ήχο του νερού που κυλάει, και χαρείτε την παρέα σας με την οποία μοιράζεστε το περπάτημα.

Ήρθε η στιγμή λοιπόν να σας πούμε για τα μονοπάτια. Στο πρόγραμμα των μονοπατιών των Κυθήρων και των Αντικυθήρων (Kythera Hiking), θα βρείτε έξι σηματοδοτημένες διαδρομές. Είναι εύκολα μονοπάτια τα περισσότερα από αυτά. Στην αρχή της κάθε διαδρομής θα βρείτε τη μεγάλη πινακίδα με το «χάρτη του θησαυρού» όπως τον ζωγράφισε η Λένα Κοβώτσου. Προσέξτε τις λεπτομέρειες, προσπαθήστε να τις ζωντανέψετε στο νου σας και ξεκινήστε το περπάτημα για να συγκρίνετε τη φαντασία με την πραγματικότητα. Όσοι έχετε βέβαια πάθος και με την τεχνολογία, στην ιστοσελίδα μας www.kytherahiking.com θα βρείτε όλες τις πληροφορίες για τα μονοπάτια, και θα μπορέσετε να κατεβάσετε και τις διαδρομές για GPS.

Μονοπάτι Μ1: Χώρα – Καψάλη – Χώρα Μετά από μια μικρή περιήγηση στα στενά του Μέσα Βούργου, η διαδρομή κατηφορίζει από την άγνωστη πίσω (δυτική) πλευρά του Κάστρου, κάτω από τους θεόρατους γκρεμούς. Η περιοχή αυτή λέγεται Αγλατσίδα, από τους αμέτρητους θάμνους, τις γαλατσίδες (euphorbia) οι οποίοι, τέλη Μαΐου αρχές Ιουνίου, με το βαθύ κόκκινο χρώμα τους δίνουν την εντύπωση πως οι πηλιές έχουν πάρει φωτιά. Το μικρό μονοπάτι καταλήγει στη σπηλαιοεκκλησιά του Αγίου Παύλου.

Η θέα προς το Καψάλη και το Σπαραγγαρίο είναι μαγευτική, και σίγουρα πολλοί θα τρέξετε να ριχτείτε στα πεντακάθαρα νερά. Για την επιστροφή, προτείνουμε τις «Μέσες» ένα μικρό μονοπάτι που κόβει τις στροφές του κεντρικού δρόμου.

Μονοπάτι Μ11: Λιβάδι – Καψάλη Σε ένα από τα στενάκια του Λιβαδιού, στο αριστερό χέρι με κατεύθυνση τη Χώρα λίγο πριν βγούμε από το χωριό, στον τοίχο του ξενοδοχείου «Ελένη» βρίσκεται η πινακίδα με το μαγικό χάρτη της διαδρομής. Εκεί ξεκινάει και το περπάτημα το οποίο καταλήγει στο Καψάλη. Αιδή λίγο μας νοιάζει το πού πάει. Είπαμε πως σημασία έχει το ενδιαφέρον, έτσι δεν είναι; Θα περάσουμε από αγροτικούς δρόμους, παλιά χτιστά μονοπάτια, εκκλησάκια με πανοραμική θέα, όμορφους ελαιώνες, ασβεστοκάμνα, την ξακουστή σπηλιά της Αγίας Σοφίας Καλήμου, όπου βρέθηκαν τα παλαιότερα αρχαία των Κυθήρων (4000 π.Χ.) και θα κατηφορίσουμε το μονοπάτι της Κάπαινας με θέα το Καψάλη και το επιβλητικό Κάστρο της Χώρας.

Μ15: Λουραντιάνικα – Καψάλη Πριν από κάποια χρόνια, ο Μαθιός καθάρισε το παλιό μονοπάτι στο μαγικό κυπαρισσόδασος των Λουραντιάνικων. Δροσιστείτε στην πλούσια και αναζωογονητική σκιά των κυπαρισσιών, πριν τη μικρή ανηφόρα προς την περιοχή Αγριοθιές. Κατηφορίζοντας τώρα για το Καψάλη, το μονοπάτι σας προσφέρει την πιο εντυπωσιακή θέα της Χώρας και του Κάστρου. Το γαλάζιο της θάλασσας θα σας έλκει πιο πολύ και από τη βαρύτητα καθώς θα κατηφορίζετε!

Μονοπάτι Μ19: Αβλήμονα – Άγιος Γιώργης. Ψηλά στο Βουνό, εκεί όπου σήμερα βρίσκονται οι εκκλησιές του Αγίου Γιώργη και της Παναγίας, πριν από πολλούς αιώνες ήταν τόπος Ιατρείας των Μινωιτών. Σήμερα υπάρχει δρόμος για αμάξια που φτάνει εκεί από την βόρεια πλευρά του βουνού. Τότε όμως, καθώς έφταναν στον Αβλήμονα, οι προσκυνητές ανηφόριζαν ένα μονοπάτι για να φτάσουν στον ιερό βράχο της κορυφής. Αυτό το μονοπάτι είναι που περπατάμε κι εμείς σήμερα. Παρατηρήστε το χτίσμά του. Ψάξτε για το αλώνι που έχει ως δάπεδο ένα τεράστιο λείο βράχο. Κοιτώντας τη θέα που μόνο της όριο έχει τον ορίζοντα, ταξιδέψτε πίσω στα χρόνια εκείνα και ακολουθήστε τα

photo by Dimitris Baltzis

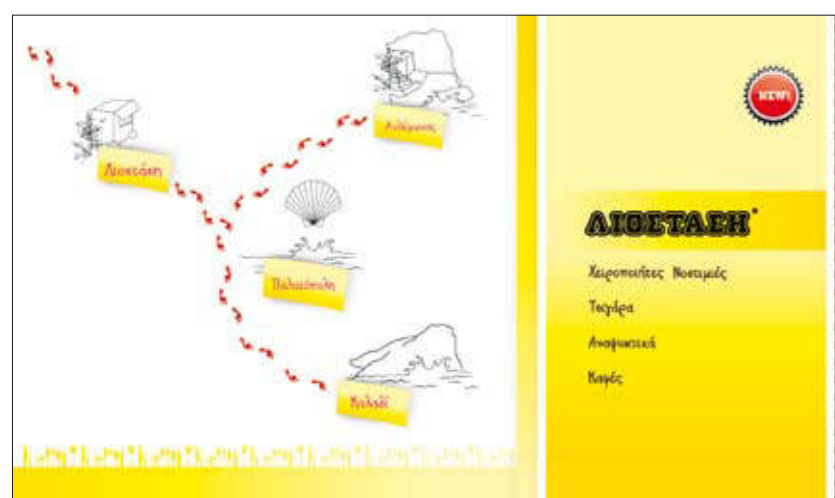
βήματα των αρχαίων. Η ανάβαση θα σας φανεί παιχνιδάκι.

Μονοπάτι Μ31: Ποταμός – Παλιόχωρα. Μετά από μια ευχάριστη περιήγηση στο κυριακάτικο παζάρι του Ποταμού, αφήστε τα ψώνια σας στο αυτοκίνητο (άμα δεν έχετε, ακόμα καλύτερα!), μελετήστε τον όμορφο χάρτη στην πινακίδα που βρίσκεται στη μικρή πλατεία Εμμανουήλ Καβάκου. Μετά από περίπου ένα χιλιόμετρο, κάντε μια στάση στα Τριφυλλιάνικα. Εκεί, ακολουθήστε τα χνάρια των πειρατών του Μπαρμπαρόσσα (και τις πινακίδες μας) και μετά από τη διάσχιση δύο όμορφων ρεματιών θα φτάσετε μπροστά σε ένα θέαμα τρομερό. Θα αντικρύσετε ξαφνικά την ερειπωμένη καστροπολιτεία της Παλιόχωρας. Το 1537, ο Μπαρμπαρόσα τη ρήμαξε. Μονάχα προσοχή μην σας πιάσει η νύχτα εκεί. Το μέρος είναι στοιχειωμένο...

Μ41: Καταρράκτες Μυλοποτάμου. Όσοι δεν έχουν περπατήσει παρακάτω από τον καταρράκτη της Νεράιδας, έχουν χάσει τουλάχιστον τα μισά από όσα το ρέμα της Φόνισσας έχει να δείξει. Ακολουθήστε τη σηματοδότηση από την πλατεία του χωριού. Αφού δείτε τον εντυπωσιακό καταρράκτη των 30 μέτρων, συνεχίστε παρακάτω. Θα περάσετε από το νερόμυλο του Φίλιππη. Ανακαινίστηκε πριν από κάποια χρόνια από τον Φίλιππο, τον ιδιοκτήτη του, με μεράκι και γούστο. Αν τον βρείτε εκεί, σίγουρα θα χαρεί να σας ξεναγήσει στα κατατόπια του μικρού αυτού παραδείσου. Παρακάτω, συνεχίζοντας δίπλα στο ρέμα, θα συναντήσετε αμέτρητους καταρράκτες, βάρρες, και μια φύση που οργιάζει όλες τις εποχές του χρόνου. Η διαδρομή τελειώνει και πάλι μέσα στο χωριό, επιστρέφοντας από άλλη μονοπάτι.

Μόλις τα περπατήσετε, θα συνειδητοποιήσετε πως το κλειδί των Κυθήρων θα έχει βρεθεί στην τσέπη σας με ένα τρόπο μαγικό! Εμείς είμαστε εδώ για να σας βοηθήσουμε σε ότι χρειαστείτε, αιδή και να δεχτούμε τη βοήθειά σας εάν θέλετε να προσφέρετε κι εσείς στο πολύτιμο αυτό πρόγραμμα για την ανάδειξη των Κυθήρων.

Το Kythera Hiking είναι ένα πρόγραμμα του Κυθηραϊκού Ιδρύματος Πολιτισμού και Ανάπτυξης.

κινητή τηλεφωνία COSMOTE
σταθερή τηλεφωνία ΟΤΕ
φωτογραφικές μηχανές & εκτύπωση φωτογραφιών
μπαταρίες
ψηφιακή τεχνολογία
Mp3 players - video cameras
κορνίζες

Λιβάδι Κυθήρων
Τ.Κ: 801 00, Κύθηρα
τηλ. 27360 37021 & 27360 31429
φαξ: 27360 31429
e-mail: kgm_kythira@germanos.gr

GERMANOS

ΣΥΝ-ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΑΣ

επιμέλεια κειμένων: Δημήτρης Κουτραφούρης

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΥΘΗΡΩΝ δημιουργήθηκε ως μετεξέλιξη της παιδιας Βιβλιοθήκης Λειβαδίου κι έτσι στα πρώτα βήματά της αισθάνεται βαθύτατα την οφειλή προς εκείνους που ίδρυσαν, εργάστηκαν και προσέφεραν μέσα από το δίκτυο των Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών. Στεγάζεται στο παλιό Δημοτικό σχολείο Κοντολιάνικων, στο κέντρο του νησιού. Το κτήριο είναι ανακαινισμένο, ψηφοτάβανο και δροσερό και προσφέρει ήσυχο περιβάλλον για ανάγνωση, έρευνα

αλλά και μελέτη. Η Βιβλιοθήκη είναι γενική, δημόσια, δανειστική και λειτουργεί καθημερινά σε συνεργατική βάση. Η συλλογή των βιβλίων που διαθέτει προέρχεται από δωρεές προγενέστερες της λειτουργίας της (Γεωργίου Δ. Καλούτση, Δαμιανού Ν. Ανδρόνικου) αλλά και πρόσφατες (17 μέχρι σήμερα, ανάμεσα στις οποίες ξεχωρίζουν εκείνες του Άγγελου και Σοφίας Ματθαίου, της Ειρήνης Γουλιέλμου και του Νίκου Γκοτσίνου).

Από τις 10 Οκτωβρίου του 2012 μέχρι τα μέσα Μαΐου του 2013 έχουν περάσει επτά μήνες. Σε αυτό το διάστημα η νέα Δημοτική Βιβλιοθήκη Κυθήρων, παράλληλα με τη διεξαγωγή των απαραίτητων εργασιών υποδομής, έχει δεχθεί πολλούς επισκέπτες, κυρίως μαθητές των Δημοτικών σχολείων μαζί με τους δασκάλους τους αλλά και μαθητές του παλαιού Δημοτικού (που τώρα φιλοξενεί τη Βιβλιοθήκη μας) οι οποίοι αναθυμούνται με συγκίνηση περιστατικά της προ 50ετίας σχολικής ζωής τους, επίσημους παράγοντες του τόπου, ακαδημαϊκούς δασκάλους κυθηραϊκής καταγωγής αλλά και επιστήμονες με σημαντική προσφορά στα Κύθηρα όπως ο καθηγητής George Huxley και ο προϊστορικός-κλασικός μας αρχαιολόγος Άρης Τσαραβόπουλος. Τη λειτουργία της έχει αναλάβει μια ενεργή, ανοικτή, εθελοντική ομάδα η οποία στο τελευταίο δίμηνο έχει δώσει μια ελπιδοφόρα ώθηση στην ανάπτυξη της Βιβλιοθήκης. Ένας σύντομος απολογισμός θα απέδιδε τους παρακάτω αριθμούς: 62 εγγεγραμμένα μέλη, 510 δανεισμοί βιβλίων, 1200 νεοεισηγμένοι τίτλοι, 10 σαββατιάτικες εκπαιδευτικές δραστηριότητες και 1500 επισκέπτες σε 154 ημέρες κατά τις οποίες η Βιβλιοθήκη έμεινε ανοικτή από 3 έως 7 ώρες. Οι αριθμοί, βέβαια, δείχνουν μόνο μία όψη της πραγματικότητας, δεν μπορούν να φανερώσουν την αλήθεια της ψυχής που είναι η χαρά της δημιουργίας, η διαρκής εκπόνηση σχεδίων, η ελπίδα της ολοκλήρωσης και η αποφασιστική δέσμευση του καθένα μας για τη μελλοντική ανάπτυξη της Βιβλιοθήκης. **Το καλοκαίρι η Βιβλιοθήκη θα παραμείνει ανοικτή με τροποποιημένο πρόγραμμα το οποίο θα ανακοινωθεί σύντομα.**

ANNETTE SCHLUMBERGER
(ιδρύτρια του Δικτύου Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών)

ΠΩΣ ΒΛΕΠΕΤΕ ΜΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ;

Ιβλέπω τη βιβλιοθήκη σαν ένα τόπο, όπου η αναζήτηση της γνώσης είναι ανεξάρτητη από την εκάστοτε εξουσία. Σαν ένα τόπο, όπου κάθε

ερώτηση επιτρέπεται και κάθε απάντηση συζητιέται. Τόπο όχι μιας θεωρητικής μόρφωσης, ενός πολιτισμού των βιβλίων, αλλά ενός πολιτισμού ζωντανού, γεννημένου μέσα στην καθημερινότητα. Τόπο καθημέρας και μόρφωσης, που το παιδί επιλέγει μόνο του, και όχι γνώσεων επιβεβλημένων από θεσμούς.

Η βιβλιοθήκη διαφέρει από το σχολείο. Βοηθά στην ανάπτυξη πνεύματος πρωτοβουλίας. Αφήνει το παιδί ελεύθερο να διαλέξει τα βιβλία του και να προχωρήσει σύμφωνα με τις προτιμήσεις του [...].

Η δημιουργία βιβλιοθηκών στην Ελλάδα είναι το πρόγραμμα μιας ολόκληρης ζωής, που στοχεύει στη διάδοση του βιβλίου και της γνώσης σ' ολόκληρη τη χώρα. Η μόρφωση δεν πρέπει να είναι προνόμιο των λίγων, αλλά δικαίωμα όλων, από την παιδική ηλικία. Δυσίμισι χιλιάδες παιδιά κάθε μέρα που έρχονται να διαβάσουν ή να δανειστούν βιβλία για το σπίτι, είναι κάτι περισσότερο από ένα πρόγραμμα. Είναι η εγγύηση του μέλλοντος, είναι η προετοιμασία του Έλληνα για το Αύριο. Η ανταλλαγή κι η επαφή είναι η αρχή της γνωριμίας με τους άλλους, η αρχή του ενδιαφέροντος για τους άλλους. Το μέλλον της Ελλάδας και της Ευρώπης θα στηρίζεται στην αμοιβαία κατανόηση των παιδιών, που σήμερα συχνάζουν στις βιβλιοθήκες μας. [...]

ΕΝΑΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ!

Ένα σπουδαίο γεγονός έγινε στο νησί μας βιβλιοθήκη άνοιξε και άληαξε η ζωή μας.

Παιδάκι τρέξε γρήγορα στο παλιό σχολείο που 'ναι στα Κοντολιάνικα σε κεντρικό σημείο.

Όταν θα μπεις μέσα εκεί θα χάσεις το μυαλό σου ένας μεγάλος θησαυρός απλώνεται εμπρός σου.

Έλα κι εσύ να δανειστείς έλα να διασκεδάσεις κι όσα βιβλία επιθυμείς μπορείς να τα διαβάσεις.

Κι από το διάβασμα αυτόν αυτό που θα κερδίσεις είναι το μυαλούδάκι σου με γνώσεις να πλητύνεις.

το ποίημα έγραψε
ο μαθητής της Ε' τάξης
Κωνσταντίνος Ι. Κοντολέων
(γενν. 1-9-2002)

**αποσπάσματα
συζήτησης με τον**

Δαμιανό Ν. Ανδρόνικο
(γενν. 21 Αυγ. 1913)

Γεννήθηκα στο Σίδνεϊ. Εργάστηκα με τα ξαδέλφια μου σε κατάστημα με στρείδια, έπειτα στο Λονδίνο σε τυπογραφείο, ως διορθωτής, και στο τέλος στην εταιρεία Ρεθύμνης - Κουλουκουνητής. Στην Ελλάδα ήρθα όταν αρρώστησε η σύζυγός μου. Τα Κύθηρα τα επισκέφθηκα μία φορά το 2002. Ποτέ δεν εκτίμησα τα χρήματα. Δεν είναι το παν όπως πιστεύουν πολλοί. Είναι απλώς ένα εργαλείο που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι. Περισσότερο απ' όλα αγαπώ την αλήθεια. Ποιήθηκα στη Λιβύη, την Αίγυπτο, την Παλαιστίνη. Δεν μου αρέσει, όμως, να μιλάω για τον πόλεμο. Τώρα μιλάμε για ανώτερα πράγματα. Τελείωσε ο πόλεμος. Δεν βλέπω γιατί ο άνθρωπος του αρέσει να σκοτώνει τους ανθρώπους. Είναι κάτι τι το οποίο δεν μπορώ να το καταλάβω. Γιατί όλοι προερχόμαστε από το ίδιο είδος κι ας μιλάμε διαφορετικά, ας φαινόμαστε διαφορετικά, είμαστε όλοι άνθρωποι.

Η μεγάλη Βιβλιοθήκη των Άγγλων ήτανε εις το κέντρο του Βρετανικού Μουσείου και είχα την άδεια και πήγα να και διάβαζα διάφορα βιβλία τα οποία μου άνοιξαν τα μάτια κομμάτι. Στην παιδεία, στις τέχνες, στον πολιτισμό δεν πρέπει να υπάρχουν σύνορα. Οι Έλληνες πρέπει να αισθάνονται πολίτες όλου του κόσμου. Να μαθαίνουν αγγλικά, να μπορούν να διαβάζουν την ξένη βιβλιογραφία. Γι' αυτό θεώρησα απαραίτητο να χαρίσω στη Βιβλιοθήκη ιδίως τα αγγλικά βιβλία μου.

ΚΥΘΗΡΑΪΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

και σωματειακή οργάνωση στη Σύμρνη

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΚΑΛΥΨΩΣ ΜΙΧΑΛΑΚΑΚΗ στην αρχική του

μορφή υποβλήθηκε στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών και υποστηρίχθηκε ως διδακτορική διατριβή το Μάιο του 2010. Η συγκεκριμένη έρευνα συμβάλλει στην ιστορία της ελληνικής εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης.

Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει την κυθηραϊκή σωματειακή οργάνωση εξωτερικού στη Σύμρνη και στην Αλεξάνδρεια που αποτέλεσαν και τα πρώτα

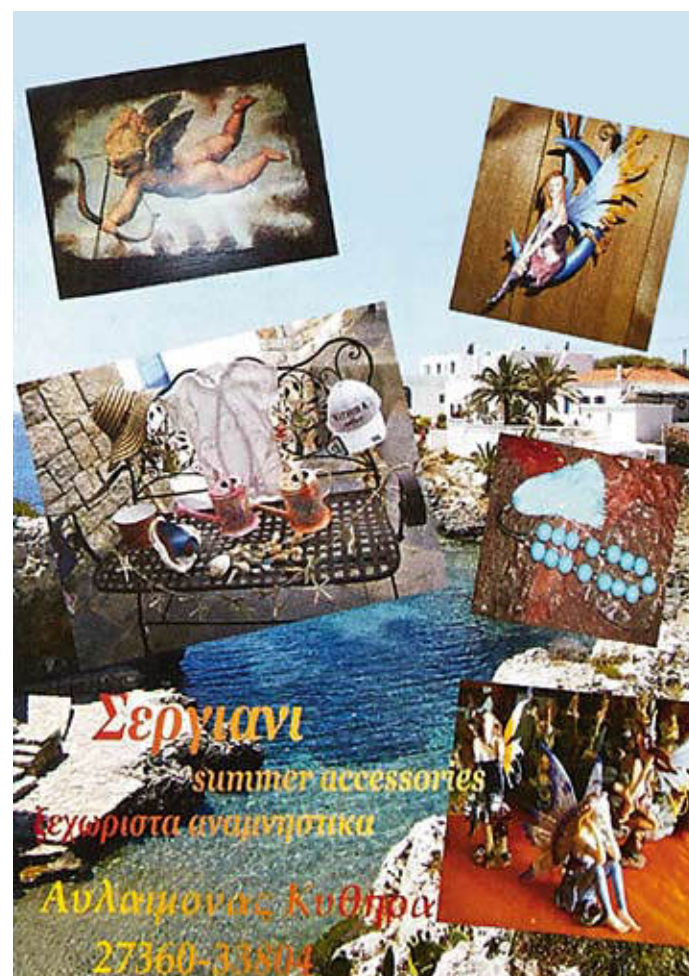
μεταναστευτικά κέντρα των Κυθηρίων. Σε αυτό το μέρος συμπεριλαμβάνεται κεφάλαιο με τη σωματειακή οργάνωση Αμερικής και Αυστραλίας, διότι μετά τα ιστορικά γεγονότα στη Σύμρνη και Αλεξάνδρεια, μεγάλος αριθμός παλινόστησε σε δεύτερη μετανάστευση στις δύο ηπείρους. Αναφέρονται οι κυθηραϊκές Αδελφότητες του Σίδνεϊ, Μπρίσμπακ και Καμπέρα στην Αυστραλία, ενώ παράλληλα αναφέρεται και στην ίδρυση Αδελφότητων στην Αμερική (Ν. Υόρκη, Καλιφόρνια, Αγιο Λουδοβίκο, Βαλτιμόρη). Το δεύτερο μέρος του βιβλίου περιλαμβάνει την κυθηραϊκή σωματειακή οργάνωση εσωτερικού στον Πειραιά, Αθήνα και Αίλιμο. Μελετάται το πρώτο κυθηραϊκό σωματείο Αττικής, η Κυθηραϊκή Αδελφότητα Πειραιώς-Αθηνών, το δεύτερο, ο Κυθηραϊκός Σύνδεσμος Αθηνών και τέλος ο εξωραϊστικός-πολιτιστικός σύλλογος Αίλιμου.

Επιπλέον αναδεικνύεται η εκαιδευτική πρόνοια και συνεισφορά των πολιτιστικών συλλόγων, εσωτερικού και εξωτερικού, και ιδρυμάτων στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό των Κυθηρίων. Αναδεικνύεται η ιδιαίτερη σχέση των αποδήμων Κυθηρίων με το θρησκευτικό σύμβολο του νησιού, την Παναγία τη Μυρτιδιώτισσα αλλά και με τον Οσιο Θεόδωρο.

Καταγράφεται η συνεισφορά των αποδήμων σε έργα του νησιού, στην εκπαίδευση, στη θρησκεία και στη συγκοινωνία.

Το παράρτημα του βιβλίου περιλαμβάνει τις πρωτογενείς πηγές: καταστατικά κυθηραϊκών Αδελφότητων εξωτερικού και εσωτερικού, εκλογικούς καταλόγους, μητρώα αρρένων, καταστάσεις οικογενειών, φωτογραφίες, άδειες ταφής από την Αλεξάνδρεια, ποσοφικές μαρτυρίες από το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών.

Η έρευνα αυτή στηρίχθηκε σε ανέκδοτο αρχειακό υλικό και επιτόπια έρευνα και μελέτη. Η έκδοση έγινε με τη χορηγία του Ιδρύματος Νικολάου Αντ. Αρώνη με τη διαμεσοδήτηση της Κυθηραϊκής Αδελφότητας Σίδνεϊ, της Κυθηραϊκής Αδελφότητας Πειραιώς-Αθηνών και του Κυθηραϊκού Συνδέσμου Αθηνών. Το βιβλίο πωλείται στην Κυθηραϊκή Αδελφότητα Πειραιώς-Αθηνών (Ναυαρίνου 7, Πειραιάς, τηλ. 210-4174887) και στον Κυθηραϊκό Σύνδεσμο Αθηνών (Θεμιστοκλήους 5, Αθήνα, τηλ. 210-3820293).

Building excellence every day

BILBIL DELIBASHI

aluminium fittings
πόρτα, παράθυρο, σίτα

ΠΟΤΑΜΟΣ - ΚΥΘΡΑ
τηλ. 2736-0-33336
κιν. 6976-144.538

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΘΙΟΣ, ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΣ

Πριν κάποια χρόνια ο Δημήτρης Μαθιός επισκέφθηκε τα Κύθηρα. Ζωγράφος και γνώστης της βυζαντινής αγιογραφίας, συνεχίζει με σεμνότητα και σεβασμό τη μεγάλη αυτή παράδοση. Στα Κύθηρα φιλοτέχνησε τρεις εικόνες στο Ι.Ν. της Μεταμορφώσεως στα Αρωνιάδικα, με θέματα την Αγ. Τατιανή, τη Ζωοδόχο Πηγή και τον Αγ. Φανούριο. Τον συναντήσαμε και του ζητήσαμε να μας περιγράψει την τέχνη της αγιογραφίας που υπηρετεί.

Η ΕΠΑΦΗ ΜΟΥ με την αγιογραφία πήξε αυθόρμητη και καθοριστική. Η εικόνα, πέρα από το ότι αναμφίβολα είναι έργο τέχνης, πάνω απ' όλα είναι γλώσσα θεολογική, δηλαδή Αποκάλυψη του Ευαγγελίου του σαρκωμένου Λόγου του Θεού. Το περιεχόμενο της εικόνας

καθορίζει όχι μόνο τη δομή της αλλιά, επίσης, και την τεχνική της και τα υλικά που χρησιμοποιεί. Επίσης, ούτε η τεχνική της ούτε και τα υλικά που χρησιμοποιούνται μπορούν να είναι τυχαία σε σχέση με τη λατρεία. Το κάθε τι στην εικόνα οικοδομείται με τον ίδιο τρόπο όπως στην αρχιτεκτονική.

Σε παλαιές βυζαντινές εκκλησίες υπάρχει μία τάση άρνησης της τυποποίησης: πόρτες, παράθυρα, πηλურές τοίχων, κ.λπ. έχουν «αρμονική ασυμμετρία», όπως ακριβώς συμβαίνει και στην Κτίση. Η ευθεία που δημιουργεί ο κορμός δέντρου (που είναι μία συμβατική ευθεία) έχει άμεση σχέση με αυτήν ενός κτιρίου ή ενός ξύλου που φτιάχτηκε για την αγιογράφηση μιας εικόνας. Τίποτε δεν είναι κατασκευασμένο με χάρακα και διαβήτη. Όλα αυτά τα σχήματα, τα υλικά που δομούν τους ναούς, έρχονται σε πλήρη αρμονία με το περιβάλλον και τον ψυχισμό του ανθρώπου - σε όλα υπάρχει ενοποίηση, στο διάκοσμο, στη δομή, στις γραμμές.

Ακόμη και η μουσική συνδέεται άμεσα με την αγιογραφία. Έχει όμοια μελωδικότητα, χρώμα, αρμονία, ρυθμό. Μία παράσταση, π.χ. του «Επιτάφιου Θρήνου», μπορεί οπτικά να δημιουργεί την ίδια μουσική αίσθηση ενός ψαλλομένου, π.χ. του πηλίου β'. Όλα στην εκκλησία έχουν τη θέση τους, τίποτε δεν είναι τυχαίο.

Στην προσωπική μου δουλειά προτιμώ υλικά που είναι δοσμένα από την παράδοση και είναι δοκιμασμένα στο χρόνο, καθώς και χειροποίητες ξύλινες επιφάνειες που ξεφεύγουν από την απόλυτη συμμετρία. Νομίζω ότι η πολυγώνια χρωματική κλίμακα (τετραχρώμια) είναι πιο κοντά στην ελληνική ψυχή. Η σύνθεση της εικόνας πρέπει να είναι λιτή. Να μην παρασύρεται από τα φαινόμενα που προκαλούν οι νόμοι της οπτικής. Η φυσική κίνηση ενός σώματος αποτυπώνεται χωρίς να είναι φυσιοκρατική - η προοπτική αντίστροφη, ο φωτισμός κεντρομόλος.

Έχω μελετήσει και διδαχθεί από τους δασκάλους μου την Κρητική και τη Μακεδονική σχολή αγιογραφίας. Έχω επίσης μελετήσει, με επιτόπιες επισκέψεις, την τέχνη που δημιούργησαν τα πηλόν σημαντικά κέντρα της βυζαντινής αυτοκρατορίας, η Κωνσταντινούπολη, το Σινά, το Άγιον Όρος, τα Μετέωρα, ο Μυστράς, η

Θεσσαλονίκη κ.ά. Στην προσωπική μου δουλειά επιδιώκω τον συγκερασμό διαφόρων στοιχείων από όλες τις εποχές της βυζαντινής τέχνης, σεβόμενος πάντα την παράδοση και την θεολογία της εικόνας.

**Δημήτριος Μαθιός, Αγιογράφος, τηλ. 210-2778463, 6971-653931, f/b mathiosdimi-
trios@gmail.com**

ΤΟΠΟΙ
ΛΑΤΡΕΙΑΣ

**ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΜΥΡΤΙΔΙΩΤΙΣ-
ΣΑ** Το εικόνισμα της Παναγίας σώθηκε διά θαύματος, όταν το καράβι, που το μετέφερε από την Κωνσταντινούπολη στην Κρήτη, καταποντίστηκε από σφοδρή θαλασσοταραχή. Το εικόνισμα βρέθηκε «εν πόαις μυρσινών». Η Μονή των Μυρτιδιών αναδείχτηκε σε λαμπρό μοναστήρι. Πανηγυρίζει στις 24 Σεπτεμβρίου.

ΑΓΙΑ ΜΟΝΗ Στην αρχή ήταν ένα φτωχό ξωκλήσι σκεπασμένο με κλαδιά. Μα ο θόδωρος Κολλοκοτρώνης έταξε πως αν ελευθερωθεί η πατρίδα, θα το χτίσει απ' την αρχή. Κράτησε την υπόσχεσή του, κι έτσι χτίστηκε το ωραίο μοναστήρι της Αγίας Μόνης.

ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο όσιος Θεόδωρος, από την Κορώνη μόνασε επί 35 χρόνια στο νησί, ως το 956-958, οπότε εκοιμήθη. Η κόρα του αγίου φυλάσσεται στη Μονή του Οσίου Θεοδώρου, ποιούχου των Κυθήρων.

ΑΓΙΑ ΕΛΕΣΣΑ βρήκε καταφύγιο στα Κύθηρα, κυνηγημένη από τον άθεο πατέρα της, ο οποίος όμως τη βρήκε και την αποκεφάλισε. Το άγιο λείψανό της ενταφιάστηκε στο ιερό βουνό, όπου χτίστηκε εκκλησία και κελιά. Η μνήμη της τιμάται της 1η Αυγούστου.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ
ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, όπως όλη η Ελλάδα φοράει τα γιορτινά της, έτσι και στο δικό μας νησί τιμάται η Κοίμηση της Θεοτόκου. Το πρωί τελείται Θεία Λειτουργία στην ιστορική μονή της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας. Το βράδυ στον Ποταμό τελείται η λιτανεία του Σώματος της Παναγίας που ενταφιάζεται στο ναό της Παναγίας της Ιλαριώτισσας. Μετά το τέλος της ακολουθίας αρχινά ο χορός με τους εκλεκτούς μεζέδες και το υπέροχο τσιριγώτικο κρασί.

KRISTINA WILLIAMSON:

ένας χρόνος στα Κύθηρα του Γιάννη Σταθάτου

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΔΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ KRISTINA WILLIAMSON ξεμπάρκαρε για πρώτη φορά στα Κύθηρα τον Αύγουστο του 2004. Απόφοιτος της σχολής Parsons School of Design στη Νέα Υόρκη, ήρθε με υποτροφία του Ιδρύματος Fulbright με σκοπό να ζήσει στο νησί για ένα ολόκληρο χρόνο. Στην αίτησή της προς το Fulbright, η Williams περιέγραφε την πρόθεσή της να «καταγράψει φωτογραφικά τη ζωή και το περιβάλλον των ανθρώπων εκείνων που, έχοντας επιλέξει να ζήσουν στην ελληνική επαρχία, αγωνίζονται να διατηρήσουν τις παραδόσεις τους την ίδια ώρα που η κοινωνία τους προσπαθεί να προσαρμοσθεί σε καινούργιες συνθήκες και καταστάσεις».

Η αποστολή αυτή ήταν το πρώτο μεγάλο της εγχείρημα μετά την αποφοίτηση. Όπως έγραψε αργότερα, «το πιο δύσκολο για μένα ήταν το να πηλασιάω τους ανθρώπους... Ήμουν συνεσταλμένη, δεν μιλούσα καλή ελληνικά και στην αρχή φοβόμουν ακόμα και να ζητήσω την άδεια να φωτογραφίσω κάποιον». Μεγάλο ρόλο έπαιξε η ικανότητα της Williamson να συνάπτει φιλικές σχέσεις με ανθρώπους όλων των τάξεων και καταστάσεων. Επιπλέον, ήταν κρίσιμο το γεγονός ότι το ενδιαφέρον της ήταν απολύτως ειλικρινές και κάθε άηλο παρά ευκαιριακό, κάτι που γρήγορα αντιλήφθηκαν και εκτιμήσαν οι Κυθηριοί: «Πήγαίνα παντού. Ήθελα να μάθω τα πάντα για ό,τι συνέβαινε στο νησί και να βρίσκομαι εκεί. Ήθελα να τους συναντήσω όλους και να φωτογραφίσω τα πάντα και τους πάντες». Τηρούσε πάντοτε τους τυπικούς κανόνες ευγενείας που διέπουν τη σχέση φωτογράφου και φωτογραφιζόμενου: «Τύπωνα αντίγραφα για τον καθένα που φωτογράφιζα. Επιστρέφοντας από την Αθήνα, κουβαλούσα παντού φακέλους με τα ονόματα των ανθρώπων, και μόλις τους συναντούσα, τους έδινα τις εκτυπώσεις. Αυτό δεν ήταν βέβαια το τέλος της σχέσης μας, αφού σχεδόν πάντα με καλούσαν να μείνω για καφέ ή για γεύμα».

Τα αποτελέσματα, μετά από δώδεκα μήνες εντατικής εργασίας, ξεπέρασαν όλες τις προσδοκίες. Οι φωτογραφίες της παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια των Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθήρων, τον Σεπτέμβριο 2005, και αντιμετωπίστηκαν με ενθουσιασμό τόσο από τους Κυθηριούς όσο και από τους συμμετέχοντες στις Συναντήσεις και στο συνέδριο. Οκτώ χρόνια αργότερα, χάρις στη γενναιοδωρή χρηματοδότηση του Kytherian World Heritage Fund, οι φωτογραφίες της Williamson δημοσιεύονται σε ένα πολυτελές, δίγλωσσο λεύκωμα με τίτλο «Ένας χρόνος στα Κύθηρα».

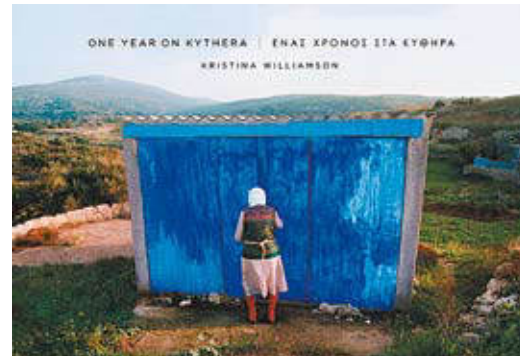
Το λεύκωμα δίνει μια ολοζώντανη εικόνα των Κυθήρων, συνδυάζοντας επιτηδευμένα πολλα διαφορετικά είδη φωτογραφίας: τοπία, πορτραίτα, λεπτομέρειες. Ειδικά τα πορτραίτα είναι που καθιστούν τον Χρόνο στα Κύθηρα κάτι παραπάνω από απλή περιγραφή: είτε πρόκειται για ηλικιωμένους άνδρες η νέα κορίτσια, μοιράζονται μια αποκαλυπτική ηρεμία που οφείλεται τόσο στις κοινωνικές όσο και τις τεχνικές ικανότητες της Williamson.

Όπως κάθε καλή φωτογραφία πορτραίτου, οι εικόνες αυτές θα μπορούσαν κληρίστα να χαρακτηρισθούν μια μορφή στημένης φωτογραφίας. Το στήσιμο όμως της Williamson δεν έχει σκοπό να θαμπώσει τον θεατή με την ευρηματικότητά του, παρά να παρουσιάσει διακριτικά ορισμένες πτυχές του φωτογραφιζόμενου. Ούτε είναι οι φωτογραφίες αυτές το ευτυχές (αν και απίθανο) αποτέλεσμα προτροπής προς τον φωτογραφιζόμενο να πάρει «μια στάση φυσική». Απεναντίας, η Williamson προσπαθεί να δημιουργήσει μια σχέση χάρη στην οποία ο φωτογραφιζόμενος εμπιστεύεται τις προθέσεις της φωτογράφου, και η εμπιστοσύνη αυτή επιβραβεύεται με μια εικόνα η οποία, χωρίς να είναι αδιάκριτη, αποκαλύπτει κάποια αλήθεια.

Εξίσου αξιόλογα είναι και τα τοπία της, που αναπαράγουν πιστά τις δραματικές αλλαγές που χαρακτηρίζουν την εναλλαγή εποχών, αλλά και τις αδιάκοπες μεταμορφώσεις του φωτός κατά τους χειμωνιάτικους μήνες. Τέλος, δεν χάνει την ευκαιρία να καταγράψει μικρές αλλά ουσιώδεις λεπτομέρειες, όπως το πόδι του ψαρά που καθαρίζει ψάρια ή τα συσσωρευμένα αντικείμενα σε κάποιο μπακάλικο.

Το λεύκωμα «Ένας χρόνος στα Κύθηρα» της Kristina Williamson είναι μια μοναδική απεικόνιση του κοινωνικού και φυσικού ιστού ενός νησιού στη δίνη της αλλαγής, απεικόνιση που σίγουρα θα αποτελέσει πολύτιμο μέρος της ιστορικής παρακαταθήκης των Κυθήρων. Παράλληλα, αντικαθρεφτίζει τη σταδιακή αποδοχή μιας ξένης από μία κοινωνία που θα φάνταζε αρχικά κλειστή και ξένη. Τέλος, αποτελεί και το χρονικό της καθημερινής εθελοντικής μιας νέας φωτογράφου.

Το λεύκωμα της Kristina Williamson θα παρουσιασθεί επίσημα στον Πολυχώρο Ζεϊδωρος (Καψάλη) στις 10 Αυγούστου, μαζί με προβολή των φωτογραφιών της. Διατίθεται στο βιβλιοπωλείο "Βιβλιόγατος" στο Λιβάδι και στη Χώρα.

THE WINDMILL
RESORT

Μντάτα, Κύθηρα

Τηλ.: 27360 31029
Κινητό: 699 737 9000
info@thewindmillresort.com
www.thewindmillresort.com

Ο παραδοσιακός πέτρινος ανεμόμυλος που δεσπόζει κατά την είσοδό σας στα Μντάτα, σας περιμένει για να σας προσφέρει μοναδικές στιγμές δροσιάς, χαλάρωσης και αναψυχής. Κολυμπήστε στην πισίνα πλαϊ στον μύλο και τσιμπολογήστε μια χορταστική σαλάτα με βιολογικά προϊόντα αποκλειστικά από τον κήπο κομμένα επί τόπου. Εάν είναι ακόμα πρωί, ο μπουφές του πρωινού είναι ανοιχτός και για τους επισκέπτες. Από την επίσκεψή σας όμως στο WINDMILL RESORT, όποια ώρα κι αν είναι αυτή, δεν μπορεί να λείψει το δροσιστικό και φημισμένο «Μοχίτο του Μύλου» - και άλλα πολλά μυστικά που θα ανακαλύψετε για το αγαπημένο αυτό ποτό θα σας εντυπωσιάσουν! Διατίθεται και Wi-Fi για τους επισκέπτες.

ΣΚΕΨΟΥ ΣΦΑΙΡΙΚΑ, ΔΡΑΣΕ ΤΟΠΙΚΑ

της Αγλαΐας Παπαιοκονόμου

Έργο της ASPASIA PATTY

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΙΝ η καλή μου τύχη με έστειλε για δουλειά στα Κύθηρα, τον τόπο που έγινε για μένα –όπως για τόσους άλλους– δεύτερη πατρίδα.

Ήταν Οκτώβρης και η ζωή στο νησί είχε επιστρέψει στους χαλαρούς, ήρεμους ρυθμούς του «σιγά-σιγά». Το τουριστικό πανηγύρι του καλοκαιριού το «μυρίστηκα» στα φύλλα από μια θερινή έκδοση εφημερίδας που συναντούσα σε όλα τα στρατηγικά σημεία του νησιού. Ξαφνιάστηκα θετικά, ακόμα δε περισσότερο όταν βρήκα άρθρα ζωντανά, με φαντασία, όραμα, αγάπη για τον άνθρωπο και τον τόπο που πρόσβαλλαν την προσωπική πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα, την αλληλεγγύη, την ομορφιά, τον πολιτισμό.

Για τις φυσικές ομορφιές του νησιού, με σεβασμό για τη φύση, την προστασία της-και την πυροπροστασία, καθώς και για το σταθμό παρακολούθησης πουλιών στα Αντικύθηρα.

Για τις παραδόσεις, τον αρχαιολογικό πλούτο και την ιστορία του νησιού. Με προτάσεις για τη διατήρηση και τη σοφή αξιοποίησή τους, όπως ο αγώνας για το Αρχαιολογικό μουσείο της Χώρας και η προβολή των αρχαιολογικών ανασκαφών που πραγματοποιούνται από ομάδες Ελλήνων και Αυστραλών αρχαιολόγων στα Κύθηρα και τα Αντικύθηρα. Επίσης η υποστήριξη της παθιασμένης προσπάθειας της Μερίνας Μερκούρη για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα, που κάποια είχαν βυθιστεί με το πλοίο του Έλγιν, τον Μέντορα, στον Αβήρονα.

Άρθρα που φαινομενικά διαφήμιζαν, μα στην ουσία τιμούσαν τη λαχτάρα και δραστηριότητα των Κυθρίων για δημιουργία και βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους, αναδεικνύοντας και προωθώντας τους τοπικούς βιοτέχνες, καλλιτέχνες και εμπνευσμένους παραγωγούς τοπικών προϊόντων. "Αγοράζω Ελληνικά - Αγοράζω Κυθήρια".

Άρθρα ενάντια στον Τοπικισμό που τόσες φορές στέρησε τα Κύθηρα από πολλά προγράμματα. Με οπτική «think Globally, act locally» –σκέψου σφαιρικά, δράσε τοπικά–, με προτάσεις και αγώνες για μια καλύτερη ποιότητα ζωής, όχι μόνο κατά τη θερινή περίοδο, μα και για τους λοιπούς 10 μήνες. Που προέβλεπαν και προωθούσαν τα καλλιτεχνικά και αθλητικά δρώμενα, τις εκδηλώσεις αθλή και τους ίδιους τους δημιουργούς και συμμετέχοντες.

Άρθρα που μάχονταν την άγνοια, τη βία, τις προκαταλήψεις σε κάθε πτυχή της καθημερινότητας όπως το «Πίσω από κλειστές πόρτες» - Στο όνομα της αγάπης και της οικογένειας γίνονται εγκλήματα στις ψυχές των παιδιών. Γιατί η Δικαιοσύνη είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την Αγάπη.

Άρθρα που αντανάκλασαν την αγωνία και τους αγώνες για μια εκπαίδευση που καλλιεργεί και διαμορφώνει ανθρώπους ελεύθερους, σκεπτόμενους, δημιουργικούς, με αξίες ανθρωποκεντρικές.

Έτυχε να ζήσω από κοντά τον αγώνα για ένα πρότυπο δημοτικό σχολείο στο κέντρο του νησιού («Σχολεϊά χτίστε!») –αντί για τα 6 τριθέσια που ήδη υπήρχαν δημιουργώντας τα γνωστά προβλήματα στα παιδιά και τους γονείς– που ξεκίνησε η Μεταξία όχι με τη δύναμη της θέσης της, ως εκπαιδευτικού του τύπου,

ΑΝΘΡΩΠΟΙ
ΚΑΙ ΛΕΞΕΙΣ

του Ηλία Αναγνώστου

“Στο χωριό τής γλώσσας μου τη Λύπη τηνε θένε Λάμπουσα” γράφει κάπου στη Μαρία Νεφέλη του ο Νομπελίστας Ελύτης. Είναι γιατί στο χωριό αυτής της γλώσσας, οι λέξεις λάμπουν, αστράφτουν και φωτίζουν. Όπως και τα πρόσωπα των ανθρώπων. Τα πορφυρά χείλη που σμίγουν και ψάχνουν άθλια χείλη. “Φιλί” το θεν τα λεξικά. Και “φιλή”. Και “φίλος”. Που σημαίνουν τον χαιρετισμό και το σεβασμό, την κατανόηση κι την αφοσίωση, την αγάπη και τον έρωτα. Και γράφουν ότι η ρίζα (“φι”) φύτρωσε από το συγχρωτισμό και την κοινωνική επαφή με αρχική εκείνη της “φιλοξενίας”. Κι από τότε άπλωσε φύλλα και κλαδιά και άνθη. Για να μυρίζει ο άνθρωπος την ευωδιά του σεβασμού για τον άνθρωπο (“φιλόανθρωπος”), να δοκιμάζει τα όρια της κατανόησής του (“φιλοσοφία”), ν’ αφοσιώνεται στη μάθηση, δώρο που του χάρισε η φύση (“φιλομάθεια”), ν’ αγαπά τους ήχους και τα χρώματα, τα άλογα αθλή αρμονικά κοσμήματα του κόσμου (“φιλαρμονία”) και κυρίως αυτό: να ερωτεύεται τούτο τον τόπο είτε ως καθηκός επτανήσιος Φιλόπαρις είτε ως βυρωνικός Φιλέλληνη.

αθλή ως μάνα και απλή νοικοκυρά. Ένας αγώνας επίπονος και επίμονος, που έπεισε μεν τις αρχές να εγκρίνουν τα απαραίτητα κονδύλια, όχι όμως τους τοπικούς παράγοντες και κάποιους «μορφωμένους» γονείς να ξεπεράσουν τις ιδεοληψίες και τα κοντόφωρα συμφέροντα και να βάλουν ένα σωστό λιθάρι για το μέλλον όχι μόνο των δικών τους παιδιών, μα και των παιδιών όλου του νησιού – τελικά για το μέλλον όλων μας. Αν δεν μπορέσουμε να κάνουμε Υπέρβαση του εαυτού μας ούτε για το καλό των παιδιών, τότε για ποιον;

Συνεπής στις αρχές της η εφημερίδα στάθηκε χορηγός μαθητικών εκδηλώσεων σε πολιτιστικούς χώρους, καθώς και σε μια Ειδική Αποχαιρετιστήρια Έκδοση για το πέρασμα των παιδιών της τελευταίας τάξης του δημοτικού στο γυμνάσιο. Υποστήριξε και προώθησε δραστηριότητες της UNICEF για τα παιδιά του Δημοτικού. Έδωσε αγώνα για να μην κλείσει η πρότυπη στη λειτουργία της και μία από τις 23 σε όλη την παραμεθόριο Ελλάδα, Παιδική-Εφηβική Βιβλιοθήκη στο Λειβάδι, πλούτος και ανάσα για παιδιά και εφήβους όλων των ηλικιών.

Η συνέπεια και αξιοπιστία της KYTHERA SUMMER EDITION είχαν ως αποτέλεσμα να της εμπιστευτούν ο ΕΟΤ και η Νομαρχία Πειραιώς, επανειλημμένα, διαφημίσεις και να κερδίσει την υποστήριξη ιδιωτών που την εμπιστεύτηκαν από τα πρώτα της βήματα.

Η KYTHERA SUMMER EDITION αναφέρθηκε με ευγνωμοσύνη στους επιφανείς Κυθήριους που συνέβαλλαν με το έργο τους σε έναν καλύτερο κόσμο, όπως ο Καθηγητής Νικόλαος Αρώνης, ο Δρ Άρτσι Καλοκαιρινός, ο Μίτσελ Νοταράς, που ποτέ δεν ξέχασαν τις Κυθήριες ρίζες τους και ακόμα μετά θάνατον εξακολουθούν να προσφέρουν ανιδιοτελώς την υποστήριξή τους στην Κυθηραϊκή κοινότητα. Ακόμα στον Παναγιώτη Στρατηγό (Παρουράς) και τη Νότα Κασιμάτη, που με γεναιοδωρία, συνέβαλλαν στην τοπική κοινωνία. Επίσης ο Μανώλης Σοφός, που με τις φωτογραφίες του απαθανάτισε την καθημερινή ζωή του νησιού αθλή και την απόβαση των συμμάχων στο Καψάδι το '44. Ο Γρηγόρης Κασιμάτης, αγωνιστής στην αντίσταση και την αριστερή πτέρυγα του κοινοβουλίου, ο οποίος ανάμεσα στα άλλα, εξασφάλισε τα κονδύλια για το λιμάνι στο Διακόφτι. Οι Γιώργος και Άννα Κόκσμα που αφιέρωσαν τη ζωή τους στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στο νησί.

Αυτή η εφημερίδα είναι κυρίως θηλυκή εφημερίδα. Ακολουθεί την εικόνα της Μυρτιδιώτισσας από χωριό σε χωριό στο ετήσιο προσκύνημα του νησιού, κολλημά στις θάλασσες της Αφροδίτης, γεννάει ιδέες, γεννιέται μέσα από εμπιστοσύνη, φιλία, σύμπνοια και σεβασμό, οραματίζεται και αγωνίζεται για έναν κόσμο ειρηνικό – απαραίτητο περιβάλλον για την καλλιέργεια του πολιτισμού.

Ακολουθεί το ρεύμα των καιρών και φτάνει μέχρι την Αθήνα! Σκέφτεται σφαιρικά, δρα τοπικά!

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ:

«ΤΑ ΚΥΘΗΡΑ, ΑΛΛΟΤΕ»

ΑΠΟ ΤΟ ΚΥΘΗΡΑΪΚΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ φωτογραφίες από τη ζωή των Κυθρίων στις αρχές και τα μέσα του 20ού αιώνα, άλλες ανώνυμες και άλλες από τα χέρια των ταλαντούχων Κυθρίων φωτογράφων, του Παναγιώτη Φατσέα (1888-1938) και του γιου του, Μανώλη Φατσέα. Σύγχρονες εκτυπώσεις αρχειακών προδιαγραφών από παλιά αρνητικά

Αγνώστου: Ο παπα-Μανώλης Λουράντος, Μηλοπόταμος, δεκαετία 1930.

και γυάλινες πλάκες. Το Κυθηραϊκό Φωτογραφικό Αρχείο διαχειρίζεται για λογαριασμό της Πολιτιστικής Εταιρείας Κυθρίων ο Γιάννης Σταθάτος.

Έκθεση: 10-30 Αυγούστου, Follow Your Art, Καψάδι

Car Service . Συνεργείο Αυτοκινήτων
Παναγιώτης Θ. Κασιμάτης
οδική βοήθεια . ελαστικά . ανταλλακτικά . βουλκανιζατέρ . ευθυγράμμιση . ζυγοστάθμιση

Karvounades Kythera – tel: 27360.38070 – fax: 27360.38314
mob: 6944.287340, 6974.170018 – pkasimatiskithira@gmail.com

Corte O.
S U I T E S

Το Corte O είναι χτισμένο στην πιο ήσυχη και γραφική συνοικία της Χώρας, στο Βούργο, λίγα μέτρα από το Κάστρο. Το κτήριο, που χρονολογείται από το 18ο αι., μετατράπηκε το 2006 σε ξενοδοχείο. Αποτελείται από 3 μεγάλες σουίτες και ένα δίκλινο δωμάτιο με μεγάλες βεράντες και υπέροχη θέα.

ΧΩΡΑ ΚΥΘΗΡΩΝ,
τηλ. 2736-0-39139,
τηλ.-fax: 2736-0-39130,
κιν.: 6947-627353,
e-mail: info@corteo.gr,
www.corteo.gr

ΚΟΥΡΕΙΟ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

ΛΙΒΑΔΙ - ΚΥΘΗΡΑ
τηλ.: 2736-0-31695
κιν.: 6944-709968

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ

Αναλαμβάνουμε διακομιδές από και προς Αθήνα.
Εκταφές. Ανοιγμα και κατασκευή τάφων.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΜΑΓΟΥΛΑΣ

ΠΟΤΑΜΟΣ, ΚΥΘΗΡΑ

τηλ. 2736-0-38230, 6977-645257, 6946-355913

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

του Ηλία Αναγνώστου

ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΜΟΙΡΑ, συχνά τους τυλίγει ο θρύλος. Πολλές φορές ο θρύλος αυτός μεταγράφεται σε μύθο, όταν μάλιστα τύχει κι οι πληροφορίες από την εποχή να 'ναι λειψές και οι μελετητές αρχίζουν να πιθανολογούν και να εικάζουν. Η περίπτωση του Καβάφη είναι μια απ' αυτές. Ο ίδιος ο ποιητής, με περισσή επιμέλεια έκρυψε τα του βίου του. Όπως ακριβώς το 'χε υποσχεθεί απ' το 1897 μ' ένα ιδιωτικό του στιχούργημα: «*Την δύσκολη ζωή μου ασφαλή να κάνω / εγώ στην Τράπεζα του Μέληλλοντος επάνω / πολλύ ολίγα συναηλλάγματα θα βγάλω...*». Όπως το 'χε συνθέσει στα "Κρυμμένα" τον Απρίλη του 1908: «*Απ' όσα έκαμα κι απ' όσα είπα / να μη ζητήσουνε να βρουν ποιος ήμουν*». Ή όπως συνήθιζε να ρέει στα στερνά του: «*Θα μείνω αντικείμενον εικασίας*».

Πέρασε ολόκληρη σχεδόν τη ζωή του στην Αλεξάνδρεια. Στην αρχή ως «Σκλάβος Πολιορκητής» της κι από μια στιγμή κι ύστερα ως «Ελευθέρος Πολιορκημένος» της τριγυρίζοντας μέσα στα τείχη μιας στενόχωρης πόλης, ενός σπιτιού, μιας κάμαρας κρύβοντας τα τρωτά του μέλη.

Στην Αλεξάνδρεια, με το όνομα του μεγάλου Μακεδόνα, της παροικίας των 23.000² Ελλήνων οι οποίοι συχνά κουβέντιαζαν «στα καφενεία για το πού τέλειωναν τα παλιάτια των Πτολεμαίων ή πού βρισκόταν το βασιλικό λιμάνι και ο τάφος του Μεγαλέξανδρου»³. Στην Αλεξάνδρεια, «με το φάρο, με τη βιβλιοθήκη της, τους στόλους και το Νείλο, την αιχμηρή της χερσόνησο στη μακρινή γοητεία των Φαραώ, με τους χορούς της ιερής νύχτας και της ιερής φρίκης, και με την Κλεοπάτρα της»⁴. Στην Αλεξάνδρεια, ανάμεσα σε ταξιδευτές για τις καλές πραμάτειες σ' εμπορεία φοινικικά, όπου ανταηλάσσονταν κουβέντες κι εμπορεύματα. Στην Αλεξάνδρεια των Κασιμάτη και Ιωνά, του Λαγουδάκη, του Μπισάνητου και του Φακού⁵ όπου τα στοιχεία του Γουτεμβέργιου τύπωσαν έργα των ελλησδιτών Παλαμά, Βάρναλη, Ξενοπούλου κ.ά. Στην Αλεξάνδρεια την πόλη των εμπορών, με μεικτό πληθυσμό, όπου άκουγε κανείς όλη τα ιδιώματα της υψηλής, πόλη νωθρή και πυρετώδη μαζί, χωρισμένη από την Ευρώπη και όμως που της ανήκε περισσότερο απ' ό,τι ανήκε στην Αφρική⁶.

Εκεί, δημιούργησε τη δική του πολιτεία μες στο θρυλικό μονήρες σπίτι της κακόφημης οδού Lepsius (σημερινή Sharfa el Sheekh), όπου απ' τα 1908 έχει μετακομίσει, κι όπου θα περάσει τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια της ζωής του. Εκεί διάλεξε να μείνει, όπως όλοι ταγμένοι για τα «μεγάλα και τα ανεκτίμητα», «αφιερώθηκε στις νηστείες και τις προσευχές της Τέχνης του»⁷. Σχοιάζει ο Τσίρκας αναφερόμενος στην εποχή, την παροικία και την ποιητική παραγωγή του Καβάφη: «*Στα 1911 Ο Αντώνιος αποχαιρετάει την Αλεξάνδρεια. Τα έργα του απότυχαν, τα σχέδια της ζωής του βγήκαν όλα πλάνα. Ο Καβάφης αναπληρώνει. Τα ιδανικά του, οι φιλοδοξίες του παίρνουν άλλη κατεύθυνση. Η κοσμοθεωρία του τροποποιείται. Προπαντός παύει πια να είναι "κοσμικός", κυριολεκτικά και μεταφορικά. Παύει να παθαίνεται για τα κοινά. Χλευάζει και ειρωνεύεται τα ιδεώδη για τα οποία κάποτε πηγήθηκε. "Και άλλα ηχηρά παρόμοια"*». Γιατί μονάχα όσοι συχνάζουν στο σαλόνι του Σαλβάγου μπορούν να θεωρούνται «εκ των αρίστων». Αυτό θα πει «μ' έκλεισαν από τον κόσμο έξω». Κι ο ποιητής θα μείνει «κοσμικός», περιμένοντας να καταργηθούν τα «τείχη», ως τα 1911. Πριν τα 1911 όμως, το λέγει κι ο ίδιος: «*Πράγματα πολλὰ έξω* (δηλαδή στον «κόσμον») *να κάμω είχαν*». Πολλὰ-όχι ποιήματα μόνο. Αλλά δεν άκουσε ποτέ «*κρότον κτιστών ή*

ήχον». Και βέβαια... έτσι αθόρυβα μήπως δε γίνονται οι αποκλεισμοί στους κοσμικούς κύκλους της άρχουσας τάξης; «*Ανεπαισθήτως*»⁸!

Κι ο ίδιος, όταν πια είχε παραδεχτεί την ήττα αλλά είχε ανακαλύψει την αποστολή του έγραφε: «*Την συνείθισα πια την Αλεξάνδρεια, και πιθανότατα και ηλούσιος αν ήμουν εδώ να έμνησκα. Αλλά με όλην τούτο, πώς με στενοχωρεί. Τι δυσκολία, τι βάρος που είναι η μικρή πόλις -τι έλλειψις ελευθερίας*» (28.4.1907)⁹. Και πώς να μην είναι βάρος κι ανελεύθερη μια πόλη για έναν άνθρωπο που διάλεξε να βιώσει «Τα Επικίνδυνα», ντυμένος με τα προσωπεία του «Μύρη» και του «Μυρτιά»! Τη μοναξιά του Καβάφη τη φαντάζομαι κάποτε αβάστακτη, γράφει κάπου ο Σεφέρης. Την ίδια μοναξιά είχε ζήσει πριν απ' αυτόν ο στριφνός κι ολιγόφιλος Ευριπίδης στη σπηλιά του, την ίδια μοναξιά ο Σολωμός στην Κέρκυρα, την ίδια μοναξιά ο Παλαμάς στο «κελί» του κι ο Παπαδιαμάντης στο «καρβουνάδικο». Πώς αλλιώς; Η μοναξιά είναι το συνώνυμο της τέχνης.

Ιδού το λιγόλογο αυτοβιογραφικό του σημείωμα που έστειλε στο περιοδικό «Νέα Τέχνη» το 1924: «*Είμαι Κωσταντινουπολίτης την καταγωγήν, αλλὰ εγεννήθηκα στην Αλεξάντρεια -σ' ένα σπίτι της οδού Σέρφ- μικρός πολλύ έφυγα, και αρκετό μέρος της παιδικής μου ηλικίας το πέρασα στην Αγ-γλία. Κατόπιν επεσκέφθην την χώραν αυτήν μεγάλης, αλλὰ για μικρόν χρονικόν διάστημα. Διέμεινα και στη Γαλλία. Στην εφηβική μου ηλικία κατοίκησα υπέρ τα δύο έτη στην Κωσταντινούπολη. Η τελευταία μου εργασία ήταν υπαλληλίου εις ένα κυβερνητικόν γραφείον εξαρτώμενον από το Υπουργείον των Δημοσίων Έργων της Αιγύπτου. Ξέρω Αγγλικά, Γαλλικά, και ολίγα Ιταλικά*».

έργο του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΙΖΟΥ

1. Ι.Α. Σαργιάννη, Σχόλια στον Καβάφη, Πρόλογος Γιώργου Σεφέρη, Εισαγωγή και φροντίδα Ζήσιμου Λορεντζάτου, εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 1964, (φωτομηχανική ανατύπωση 1994) σ. 31. • ² Σ. Τσίρκας, ό.π. σ. 173 • ³ Ι.Α. Σαργιάννη, ό.π. σ. 26 • ⁴ Δ. Λιαντίνη, Requiem, ανέκδοτο, σ. χειρογράφου 53 • ⁵ Πρόκειται για τα αλεξανδρινά τυπογραφεία όπου και ο Καβάφης τύπωνε τα μονόφυλλα του. • ⁶ Γ. Βρισμιτζάκη, Το έργο του Κ.Π. Καβάφη, Πρόλογος και Φιλολογική Επιμέλεια Γ.Π. Σαββίδη, εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 1975, σ. 3-5 • ⁷ Την αποτραβηγμένη ζωή δεν τη διάλεξε ο Καβάφης από περιφρόνηση για δράση. Δες σχετικά Ι.Α. Σαργιάννη, «Το δράμα στην ποίηση του Καβάφη», Αγγλοελληνική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1947, σ. 372. • ⁸ Σ. Τσίρκας, ό.π. σ. 17 και σ. 276 • ⁹ Γ.Π. Σαββίδη, Μικρά Καβαφικά Β', εκδ. Ερμής, Αθήνα 1987, σ. 115

Στη δεκαετία του '60 ζωγράφισα το πορτρέτο του ποιητή Κων. Καβάφη για την έκθεση που οργάνωσε στην αίθυσά του ο αγαπημένος σε όλους μας Μάριος Βαγιάνος. Με αυτή την ευκαιρία ζήτησε από φίλους του ζωγράφους να φιλοτεχνήσουν πορτρέτα του ποιητή προκειμένου να εκτεθούν μαζί με όλες τις εκδόσεις των ποιημάτων του, καθώς και τις επιστολές που αντάλλασαν ο ποιητής με τον Μ. Βαγιάνο. Την εικόνα του Κων. Καβάφη άντλησα από διάφορες φωτογραφίες του.

Γ. Δρίζος, 2013

Ας φρόντιζαν

Κατήντησα σχεδόν ανέστιος και πέννης. Αυτή η μοιραία πόλις, η Αντιόχεια, όλη τα χρήματά μου τάφαγε· αυτή η μοιραία με τον δαπανηρό της βίο.

Αλλά είμαι νεός και με υγείαν άριστην. Κάτοχος της ελληνικής θαυμάσιος (ξέρω και παραξέρω Αριστοτέλη, Πλάτωνα· τι ρήτορας, τι ποιητής, τι ό,τι κι αν πεις.) Από στρατιωτικά έχω μιαν ιδέα, κ' έχω φιλίες με αρχηγούς των μισθοφόρων. Είμαι μπασμένος κάμποσο και στα διοικητικά. Στην Αλεξάνδρεια έμεινα έξι μήνες, πέρσι· κάπως γνωρίζω (κ' είναι τούτο χρήσιμον) τα εκεί· του Κακεργέτη βέβηψις, και παθηνανθρωπιές, / και τα λοιπά.

Οθεν φρονώ πως είμαι στα γεμάτα ενδεοδειγμένος για να υπηρετήσω αυτήν την χώρα, την προσφιλή πατρίδα μου Συρία.

Σ' ό,τι δουλειά με βάλλουν θα πασχίσω να είμαι στην χώρα οφέλιμος. Αυτή είν' / η πρόθεσίς μου.

Αν πάλι μ' εμποδίσουνε με τα συστήματά τους -- τους ξέρουμε τους προκομένους· να τα ήέμε τώρα; αν μ' εμποδίσουνε, τι φταίω εγώ.

Θ' απευθυνθώ προς τον Ζαβίνα πρώτα, κι αν ο μωρός αυτός δεν μ' εκιμήσει, θα πάγω στον αντιπαλή του, τον Γρυπό. Κι αν ο ηλίθιος κι αυτός δεν με προσλάβει, πηγαίνω παρευθύς στον Υγκανό.

Θα με θελήσει πάντως ένας απ' τους τρεις.

Κ' είν' η συνειδήσίς μου ήσυχη για το αψήφιστο της εκλογής. Βλάπτουν κ' οι τρεις την Συρία το ίδιο.

Αλλά, κατεστραμένος άνθρωπος, τι φταίω εγώ. Ζητώ ο ταλαίπωρος να μπαθοθώ. Ας φρόντιζαν οι κραταιοί θεοί να δημιουργήσουν έναν τέταρτο καλό. Μετά χαράς θα πήγαίνα μ' αυτόν.

Κωνσταντίνος Π. Καβάφης (1930)

Από υαλί χρωματιστό

Πολύ με συγκινεί μια λεπτομέρεια στην στέψιν, εν Βλαχέρναις, του Ιωάννη Καντακουζηνού και της Ειρήνης Ανδρονίκου Ασάν. Όπως δεν είχαν παρά λίγους πολύτιμους λίθους (του ταλαιπώρου κράτους μας ήταν μεγάλ' η πτώχεια) φόρεσαν τεχνητούς. Ένα σωρό κομμάτια από υαλί, κόκκινα, πράσινα ή γαλάζια. Τίποτε το ταπεινόν ή το αναξιοπρεπές δεν έχουν κατ' εμέ τα κομματάκια αυτά από υαλί χρωματιστό. Μοιάζουνε τουναντίον σαν μια διαμαρτυρία θλιβερή κατά της άδικης κακομοιριάς των στεφομένων. Είναι τα σύμβολα του τι ήρμοζε να έχουν, του τι εξ άπαντος ήταν ορθόν να έχουν στην στέψι των ένας Κυρ Ιωάννης Καντακουζηνός μια Κυρία Ειρήνη Ανδρονίκου Ασάν.

Κ.Π. Καβάφης

Η Αλίκη Ρήγου είναι ζωγράφος και ασχολείται ειδικότερα με το ψηφιδωτό. Το εργαστήρι της βρίσκεται στον παραδοσιακό οικισμό των Αρωνιάδικων.

Τηλ: 2736038181, 6944948403, www.alikirigou.gr

Έργο της ΦΡΥΝΗΣ ΔΡΙΖΟΥ

ΜΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΑΣΕΤΕ

Η ΦΡΥΝΗ ΔΡΙΖΟΥ διατηρεί στο Κάτω Λειβάδι εργαστήριο λαϊκής ζωγραφικής, όπου εκθέτει τα έργα της. Πάνω σε παλιά ξύλα που βγάζει η θάλασσα κάνει έργα της φαντασίας της: καράβια, γοργόνες, κοπέλλες με μάτια γεμάτα όνειρα, ερωτόκριτους, φρούτα και πουλιά. Η Φρύνη είναι γνωστή από τις ατομικές και τις ομαδικές εκθέσεις της στην Αθήνα. Έργα της ανήκουν σε πολλές συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Επίσης έχει γράψει και εικονογραφήσει το παραμύθι «Πελαγία: η Γοργόνα των Κυθήρων».

Κάτω Λειβάδι, ανοιχτά από τις 12.00 έως τις 8.00 μ.μ. και τις Κυριακές όλη την ημέρα. Από το κάτω Λιβάδι σας οδηγούν οι κίτρινες πινακίδες. Τηλ.: 6944-746362

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ «ΣΑΪΤΑ»

ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ που επισκεπτόμουν τις παραλίες των Κυθήρων, παρατηρούσα πόσο όμορφα είναι τα βότσαλά τους. Η ιδέα να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή κοσμήματος γεννήθηκε πριν από λίγα χρόνια. Το βότσαλο των Κυθήρων δέθηκε με ασήμι και ημιπολύτιμες πέτρες. Ζωγραφισμένο με χρώμα ή στη φυσική του μορφή, έγινε κομψή, σκουληρίκι, βραχιόλι.

Η «Σαΐτα» βρίσκεται στον κεντρικό δρόμο της Χώρας, λίγα μέτρα πριν την πλαιοκρήνη. Τηλ.: 6978-6261150

ΑΝΟΙΞΤΕ ΤΑ ΓΛΥΚΑ ΠΑΝΙΑ

ΕΙΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΤΕ το πασίγνωστο μοναστήρι των Κυθήρων, τη Μυρτιδιώτισσα, είτε επιλέξετε να χαλαρώσετε στην απομακρυσμένη παραλία Μεθιδόνι, θα βρείτε μπροστά σας τα φουσκωμένα ήλεκτα πανιά ενός πλήρως ανακαινισμένου ανεμόμυλου: είναι το εργαστήριο και εκθετήριο «Της Μαρίας», το σπίτι των παραδοσιακών γλυκών της Μαρίας.

Σε συνεργασία με το σύζυγό της Γιώργο που συλλέγει στη φύση τα περισσότερα υλικά που χρησιμοποιεί η Μαρία για τα γλυκά και τα τουριστά της, έχει οργανώσει μια οικογενειακή επιχείρηση που περιλαμβάνει τα δυο παιδιά τους, τον Αντώνη και την Ελένη. Αν βρεθείτε στο χώρο της Μαρίας στις Καλοκαιρινές, θα μπορέσετε να προμηθευτείτε πίτες με σπιτικό φύλλο, λουκουμάδες, αμυγδαλωτά και ροζέδες, πάστα μύλο, ξεροτήγανα (γνωστά, αλλού ως διπλές), τα περιζήτητα γλυκά του κουταλιού σύκο, κυδώνι, σαγκουίνι και περγαμότο, καθώς και μια σειρά τουριστά όπως αγκινάρα, κάπαρη και κρίταμο (ένα βότανο που φυτρώνει δίπλα στη θάλασσα). «Της Μαρίας» φέρνει ζωντάνια στο κοιμισμένο χωριό, τις Καλοκαιρινές. Ο μύλος της Μαρίας και το γλυκό εργαστήριό της σας περιμένουν.

Παραδοσιακά εδέσματα «Της Μαρίας», Καλοκαιρινές, 2736-0-31188, Χώρα 2736-0-31678

ESPRESSO BAR «ΤΟ ΚΑΜΑΡΙ»

ΕΑΝ ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΔΟΚΙΜΑΣΕΤΕ τον Espresso της ζωής σας από τους ειδικούς του καφέ, παραλλαγές και συνταγές από χαρμάνια εξωτικά και άρωμα ποιότητας και γεύσης, τότε όταν θα έρθετε στο Μυλοπόταμο να θαυμάσετε τον καταρράκτη, το μονοπάτι με τους νερόμυλους το σπήλαιο της Αγίας Σοφίας και το ηλιοβασιλέμα στο κάστρο της Κάτω Χώρας, θα μας βρείτε στη λιμνούλα με τις πάπιες στο espresso bar «το Καμάρι». Σε ένα κτίριο χτισμένο πριν το 1900 και διαμορφωμένο το 1997 σε καφετέρια που δένει αρμονικά με τον περιβάλλοντα χώρο.

Φρέσκα χειροποίητα γλυκά όπως raphanacotta αυθεντική και μηλόπιτα ξεχωριστή, είναι ιδανικά για να συνοδεύσετε τον καφέ σας. Παγωτό Kayak με Βάφλη που μόνο στο Καμάρι θα βρείτε, πρωινά, κρέπες, ελαφρά σνάκς και club sandwiches, πραγματικά παγωμένη μπύρα, milkshakes espresso, αλλιά και cocktails με φρέσκα φρούτα όλη μέρα, στη δροσερή αυλή μας.

ΤΟ ΚΑΜΑΡΙ, Μυλοπόταμος, τηλ.: 2736-0-33006, www.kafekamari.gr

ΚΑΦΕΝΕΙΟ

«ΠΛΑΤΑΝΟΣ»

ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ με τα αιωνόβια πλάτνια, εκεί μέσα στο παλιό καφενείο με το ζωγραφιστό ταβάνι, σας υποδέχεται η Καλλιόπη Καρύδη. Οποιαδήποτε ώρα της ημέρας μπορείτε να δοκιμάσετε τα σπιτικά γλυκά του κουταλιού και χειροποίητα τσιριγώτικα ξεροτήγανα. Το μεσημέρι και το βράδυ μπορείτε να γευτείτε παραδοσιακά φαγητά, μαγειρεμένα από την ακούραστη Κατίνα, μπτέρα της Καλλιόπης.

Γεύσεις και αισθήσεις μιας άλλης μακρινής μαγαπημένης εποχής στα τραπέζια του καφενείου στην πλαιοκρήνη.

ΠΛΑΤΑΝΟΣ, Μυλοπόταμος, τηλ.: 2736-0-33397

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η...

ΦΑΤΟΥΡΑΔΑ;

ΕΝΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ, γευστικότατο ηδύποτο των Κυθήρων από αγνό τσίπουρο και κανελλογαρύφαλα. Η πραγματική φατούραδα γίνεται μόνο από τσίπουρο και όχι από βιομηχανικό οινόπνευμα. Ούτε έχει χρωστικές ουσίες! Μπορείτε να τη δοκιμάσετε, όπως και αλλήλα εκλεκτά προϊόντα στο κατάστημα "STAVROS" στην αρχή της Χώρας, κοντά στο Αρχαιοθολογικό Μουσείο. Επίσης θα τη βρείτε στο σούπερ μάρκετ «ΚΑΨΑΝΗΣ» (Αγία Πελαγία), στο super market «MERCATO» (Ποταμός), στο «ΜΕΛΙ-ΓΑΛΑ» και «Του Φάβα το Λιοτρίβι» (Μητάτα), στο super market Λεοντοσίτη (Καρβουνάδες), στο φούρνο του Χρυσόφτη και στο καφεκοπτείο «Μικροί Εθισμοί» (Ποταμός), στο μίνι μάρκετ του Αυλαίμονα, στο σούπερ μάρκετ «ΤΙΝΑ» (Χώρα) και στο κυλικείο (cafe-bar) στο λιμάνι του Διακοφτιού. Και η συμβουλή του Σταύρου: Δοκιμάστε πριν αγοράσετε και ελέγξτε αν υπάρχει η σωστή σύνθεση στο μπουκάλι!!

"STAVROS", Χώρα, Κύθηρα, τ. 2736-0-31857, 6946-777929, www.kytherian-products-stavros.gr

ΤΟΞΟΤΗΣ: ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ ΓΕΥΣΕΙΣ

ΣΤΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΔΡΟΜΟ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ λειτουργεί από το

1979, χειμώνα - καλοκαίρι, το εστιατόριο "Τοξότης" το οποίο και αποτελεί στέκι γαστρονομικής απόλαυσης. Ο Γιάννης Καραβουσάνος, μαζί με την οικογένειά του, παραδίδουν κάθε βράδυ μαθήματα γνήσιας ελληνικής κουζίνας και όχι μόνο, χρησιμοποιώντας αγνά κυθηρικά προϊόντα και προσφέροντας τσιριγώτικο βαρελίσιο κρασί ζυμωμένο με τον παραδοσιακό τρόπο. Σήμερα, πολλά από τα τοπικά προϊόντα που αιώνες τώρα χρησιμο-

ποιούν οι Κυθηριοί, διατίθενται στο κατάστημα «Παραδοσιακών προϊόντων Τοξότης», ακριβώς δίπλα από το εστιατόριο. Το κατάστημα διευθύνεται, από το 2007, από την Εφη Καραβουσάνου-Βενέρη και το σύζυγό της Χαράλαμπο. Εκεί θα βρείτε όλα τα προϊόντα της κυθηρικής γης που με γνώση και μεράκι συλλέγει ο Χαράλαμπος διατρέχοντας όλο το νησί. Αξιοθρογώτατα είναι και τα δύο κρασιά από τους αμπελώνες της οικογένειας, το Αρκαράς και το Πετρολάνος. Το μεράκι όμως της οικογένειας δεν σταματά εδώ αλλήλα επεκτείνεται και στο εργαστήριο παραδοσιακών ζυμαρικών, όπου παράγονται όλα τα είδη ζυμαρικών με αγνά υλικά (γάλα, αυγά, σιμιγδάλι) και τις παραδοσιακές συνταγές των γιαγιάδων. Τα ζυμαρικά "Τοξότης" θα τα βρείτε σε όλα τα καταστήματα τροφίμων των Κυθήρων.

ΤΟΞΟΤΗΣ, Λιβάδι, τηλ. 2736-0-31781, 6944-671859

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

Έργο της ΜΑΡΙΑΣ ΜΑΡΚΟΥΙΖΟΥ

«Το Εργαστήρι», χειροποίητες δημιουργίες σε ασήμι, δέρμα, ξύλο, βότσαλο και ζωγραφιές, ακουαρέλες και αγιογραφία σε πέτρες. Μυλοπόταμος, Κύθηρα, τηλ. 2736-0-33162, e-mail: milopotamos@hotmail.com

ΧΕΙΡΟΠΟΙΩ

ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ο κεντρικός δρόμος του Αυλαίμονα καταλήξει, σας υποδέχεται το «Χειροποιώ» της Γιώτας! Μια αυλή ξεβρασμένη από τη θάλασσα των Κυθήρων αφού είναι γεμάτη με τα κοσμήματά της! Ξύλα, βότσαλα, κοχύλια, πέτρες ζωντανεύουν στο χώρο σε μορφές πρωτότυπων καραβιών, κρεμαστών, κοσμημάτων, μικρά και μεγάλα έργα τέχνης. Όλα, με φυσικά υλικά της θάλασσας και της ξηράς! Μπορείτε να βρείτε ακόμη πρωτότυπα διακοσμητικά εσωτερικού και εξωτερικού χώρου, ρούχα, τσάντες, παπούτσια, καπέλα, φωτιστικά και ό,τι άλλο έχουν φανταστεί οι καλλιτέχνες που συνεργάζονται με τον χώρο!

«Χειροποιώ», Αυλαίμονας, Κύθηρα, τηλ. 2736-0-33168, 6946.666992

ΓΕΥΣΕΙΣ ΟΝΕΙΡΟΥ

ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ακόμα γεύσεις ονείρου... Για πάρα πολλούς ανθρώπους δε νοείται ταξίδι στα Κύθηρα αν κάποιος δεν επισκεφτεί και δε δοκιμάσει από τη θαυμάσια "συλλογή" ποιοτικών κυθηραϊκών προϊόντων του **Σταύρου (κατάστημα «STAVROS»)** κοντά στο Μουσείο της Χώρας. Εκεί θα γνωρίσετε έναν άνθρωπο που ψάχνει εδώ και πολλή χρόνια σε όλα τα χωριά του νησιού, γνήσια τοιριγώτικα παραδοσιακά προϊόντα γεμάτα από το όνειρο του "παλιού"

και του αξεπέραστου. Αυτός είναι ο Σταύρος Εμμανουήλ που στο κατάστημά του μας δίνει την ευκαιρία να απολαύσουμε με μάτια, μύτη και στόμα την πραγματικά μεγάλη ποικιλία ποτών, γλυκών και προϊόντων που διαθέτει. Γιατί μόνο εκεί μπορείτε να δοκιμάσετε (στην κυριολεξία!) τα περισσότερα από τα προϊόντα του νησιού με κουταλάκι και πιατάκι, όπως στο σπίτι της γιαγιάς! Και είναι βέβαιο ότι κάποια απ' όσες τις γεύσεις θα σας συναρπάσει. Στο "STAVROS" θα δοκιμάσετε τη **Φατούρα** (ηδύποτο από κυθηραϊκό **τσάι** και κανεληογαρύφαλα), τις σπιτικές **Μάντολες** (καραμελωμένα αμύγδαλα), το **Μπουντίνι**, τους **Ροζέδες** και τα **Κούμαρα** (παραδοσιακά γλυκά της Χώρας) τα γλυκά κουταλιού **Μοσχάριδο**, **Μαστός της Αφροδίτης** (...αν τα προλάβετε), **Κουφέτο** και **Σύκο**. Μόνο εκεί μπορείτε να δοκιμάσετε το εκλεκτότερο θυμαρίσιο μέλι Κυθήρων και Αντικυθήρων και το θρεπτικότερο μέλι που υπάρχει, το ρεινόμελο.

Ο Σταύρος όμως δεν προσφέρει μόνο γευστική ποιότητα και μοναδικότητα. Στον ίδιο χώρο διαθέτει και εκλεκτά προϊόντα... πνευματικής εργασίας! Δεκάδες βιβλία που απευθύνονται σ' αυτούς που ψάχνουν ποιότητα και μόνο! Επισκεφθείτε τον. Αξίζει!

STAVROS, Χώρα, τηλ. 2736-0-31857, 6946-777929
www.kytherian-products-stavros.gr

ΕΝΑΣ ΓΑΛΛΟΣ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

Ο ΕΡΙΚ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΕ μόλις στα Κύθηρα μαζί με την οικογένειά του το 1999. Εγκαταλείποντας τις δραστηριότητες του στη Γαλλία ήρθε στα Κύθηρα με σκοπό να δραστηριοποιηθεί επαγγελματικά στο νησί. Μέσα σε λίγο διάστημα κατάφερε να δημιουργήσει μια εξαιρετική κρεπερί στο Καψάρι, τη "Βανίλια", το πιο

hot spot στέκι στο Καψάρι όλο το χρόνο.

Στη "Βανίλια" θα απολαύσετε την καλύτερη κρέπα. Ο "Γάλλος" αποτελεί πια πόλο έλξης για τους ξένους αλλά προσφέρει και μια μεγάλη ποικιλία γεύσης και απόλαυσης για κάθε τουρίστα ή ντόπιο.

Ξεκινάτε τη μέρα σας στη Βανίλια με ένα πλούσιο πρωινό και απολαύστε μοναδικές γεύσεις καφέ και μεγάλη ποικιλία χυμών. Όλη μέρα, μέχρι αργά τη νύχτα, δοκιμάστε τις γευστικές ομελέτες, τα πλούσια σάντουιτς, τις γλυκές ή αλμυρές κρέπες που μόνο ο «Γάλλος» ξέρει να φτιάχνει και μην παραλείψετε να δοκιμάσετε τη σπέσιαλ πρόταση του σεφ, την κρέπα Special Chef. Δροσιστείτε επιλέγοντας το παγωτό Βανίλια με φράουλα, φιστίκι, φρούτα εποχής, καβουρδισμένα αμύγδαλα και σπιτική σαντιγί, και απολαύστε την τέλεια πανδαισία γεύσεων. Χαλαρώστε πίνοντας το ποτό, το αναψυκτικό ή την μπύρα σας αγναντεύοντας την όμορφη παραλία και το λιμάνι του Καψαρίου, και απολαύστε την πανέμορφη θέα του Κάστρου της Χώρας.

Ο Έρικ, η Φλωράνς και η κόρη τους Βανίλια, σας περιμένουν με τις υπέροχες προτάσεις τους. Πριν αναχωρήσετε από το νησί επιβιβάζεται να δοκιμάσετε τη γευστική εμπειρία από μια Βενετσιάνικη κρέπα με ιταλικό προσούτο, μανιτάρια αλφρεντ και τυρί μοτσαρέλα που λιώνει... Θα σας μείνει αξέχαστη.

Βανίλια, Καψάρι, τηλ. 2736-0-31881, defever1@hotmail.fr

dinos
SOUVLAKI

- Delicious souvlakia and gyros
- Greek salad & french fries
- Wine, cold beer and refreshments

open from midday till late

AGIA PELAGIA

Anna K. Kapsanis, tel.: 2736-0-33846

«ΡΟΥΣΣΟΣ»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
ΚΕΡΑΜΙΚΩΝ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΙΑ ΡΟΥΣΣΟΣ εδώ και πολλά χρόνια κατασκευάζει χειροποίητα κεραμικά στο Κάτω Λιβάδι Κυθήρων. Σήμερα πια, τα παιδιά τους, η Μαρία και ο Παναγιώτης, διατηρούν την κυθηραϊκή παράδοση, η οποία έχει περάσει μέσα από τέσσερις γενιές κεραμιστών της οικογένειας. Ο Παναγιώτης φτιάχνει στον τροχό αντίγραφα κυθηραϊκών σχεδίων, η μητέρα τους, Γρηγορία, αναλαμβάνει το υάλημα των κεραμικών ενώ η Μαρία τα ζωγραφίζει επιδέξια.

Το εργαστήρι της οικογένειας είναι ανοιχτό για όλους κάθε μέρα. Επισκεφθείτε το για να διαλέξετε τα δώρα σας από μια πολύ μεγάλη συλλογή παραδοσιακών κεραμικών.

Εργαστήρι Κάτω Λιβάδι, τηλ. 2736-0-31124, Εκθεση Χώρα, τηλ. 2736-0-31402.

ΘΥΜΑΡΙΣΙΟ ΜΕΛΙ

Ο ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ από το 1967 τροφοδοτεί με αγνό θυμαρίσιο μέλι τα νοικοκυριά. Δοκιμάστε το! Θα τον βρείτε στις **ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ, τηλ.: 2736-0-38100.**

ΕΚΘΕΣΗ & ΧΟΡΟΣ

ΣΤΑ ΦΡΑΤΣΙΑ

Η ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ έκθεση, το Σάββατο 17 Αυγούστου θα κηλίδει, όπως κάθε χρόνο με χορό στην πλατεία του χωριού.

Τι είναι τα
ΜΕΛΟΥΝΙΑ;

ΜΙΚΡΕΣ ΓΛΥΚΙΕΣ, μπουκίτσες φτιαγμένες από τα καλύτερα υλικά: θυμαρίσιο μέλι, αμύγδαλο, αλεύρι, αγνό ελαιόλαδο. Δεν χρειάζονται πολλά. Και τα λίγα θα σας στείλουν στο γευστικό... παράδεισο! Απλά δοκιμάστε τα! Πού; Στη Χώρα στο κατάστημα "STAVROS". **τηλ. 2736-0-31857, www.kytherian-products-stavros.gr**

ΣΤΟ «ΑΠΛΥΝΟΡΙ» ΕΙΝΑΙ ΟΛΑ ΜΕΛΙ-ΓΑΛΑ

ΘΑ ΗΤΑΝ ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ για όλους εσάς που επισκέπτεστε τα Κύθηρα, να μην γνωρίσετε το χωριό Μητάτα. Είναι καταπράσινο και βρίσκεται στην κορυφή ενός λόφου. Αναζητήστε τις μικρές πινακίδες που θα σας οδηγήσουν στο «Απλυνόρι». Εκεί θα γνωρίσετε τη μελισσοκομική οικογένεια Πρωτοψάλη, τον Γιάννη και την Ελένη και τις κόρες τους, Μαρία και Αθανασία, μελισσοκόμοι και αυτές από κούνια. Οι λόφοι που σας προτείνουμε αυτή τη «γλυκιά» γνωριμία είναι πολλοί. Πρώτα απ' όλα θα δείτε τη διαδικασία εξαγωγής του μελιού: απλή και γοητευτική. Θα γευτείτε την κηρήθρα, όπως την παίρνει η οικογένεια Πρωτοψάλη από τις μέλισσες. Ο Γιάννης θα σας μιλήσει για το μέλι και τις ιδιότητές του. Θα σας πει γιατί πρέπει να το συμπεριλαμβάνετε στην καθημερινή σας διατροφή. Ετσι γνωρίζετε το προϊόν, το δοκιμάζετε και επιλέγετε το καλύτερο. Είναι επίσης ιδανικό δώρο για τους φίλους σας. Οι επισκέπτες που μένουν στο «Απλυνόρι», τον ξενώνα της οικογένειας, έχουν καθημερινά αυτή τη δυνατότητα, μια και προσφέρεται στο πρωινό που φτιάχνει η Ελένη, μαζί με άηλες λιχουδιές. Την ημέρα που θα τους επισκεφθείτε, ρωτήστε την αν έχει φτιάξει τηγανίτες. Καλύτερος τρόπος για να δοκιμάσετε το μέλι δεν υπάρχει. Οι μέλισσες επιλέγουν το καλύτερο. Επιλέξτε το και εσείς!

«Απλυνόρι» και πρατήριο στα Μητάτα, Γιάννης και Ελένη Πρωτοψάλη, τηλ. 2736-0-33010, 6977-692745, 6978-350952

ΚΟΥΚΟΣ

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΛΙΓΟ ΚΑΙΡΟ με πήρε τηλέφωνο ένας φίλος με τον οποίο είχα να μιλήσω πολλά χρόνια. Η συζήτηση έφτασε και στα της εργασίας. «Τι ρε! Έχεις μπαρ;» Η φωνή του Ράφφι πρόδιδε ενθουσιασμό. Δεν μου έκανε εντύπωση: για πολλούς άντρες η ιδέα του να είσαι ιδιοκτήτης μπαρ είναι κρυφό όνειρο. Βέβαια τα πράγματα είναι λίγο διαφορετικά όταν τα βλέπεις από μέσα... «Πώς λέγεται, πού βρίσκεται;» «Κούκος», στο δρομo Χώρας-Καψαρίου στα Κύθηρα ακριβώς κάτω από το κάστρο». Στο μεταξύ ο Ράφφι είχε ήδη συνδεθεί στο ίντερνετ. «Το βρήκα. Ααα, πολύ ωραίο είναι!». «Ευχαριστώ» απάντησα φουσκώνοντας από περηφάνεια. «Κοίτα μπουκάκια, χαμός γίνεται...» («πού να δεις τη λίστα με τα κοκτέϊλ!» είπα από μέσα μου). «...κι από μουσική». Δίστασα καθώς ο Ράφφι μόλις είχε κάνει την εργασία στην οποία ποτέ δεν είμαι σίγουρος πως να απαντήσω. «Ροκ παίζεις; Purple, Zeppelin... Τέτοια?» «Οχι ακριβώς... σαφώς και υπάρχει μια έντονη rock n roll διάθεση αλλά όχι αυτό που μάλλον έχεις στο μυαλό σου».

Όταν ανέλαβα τον «Κούκο» πριν 5 σχεδόν χρόνια σκέφτηκα πως υπάρχουν τόσα και τόσα μαγαζιά στα οποία μπορεί κανείς να ακούσει το hit parade. Δεν υπήρχε λόγος να αναπαράγω τις εφήμερες προτάσεις των charts. Νομίζω πως δικαιώθηκα καθώς ο «Κούκος» βρήκε γρήγορα φανατικούς φίλους. Μην μπορώντας να περιγράψω με σαφήνεια το ύφος της μουσικής που ακούγεται στον «Κούκο» ίσως σας βοηθήσω αναφέροντας τυχαία μερικά ονόματα που βρίσκονται συχνά στην playlist: Dr Feelgood, Godfathers, Singapore Sling, Gallon Drunk, Dead Can Dance, Elvis Costello, Fall, BRMC, PJ Harvey, Calexico, Pixies, Madrugada, Frank Zappa, Johnny Cash, Nick Cave, Jam, John Cale, Moon Duo, Roxy Music, Black Angels, Archive, Sound, Soft Moon, Beatles, Radiohead, Gun Club, Clash, Porcupine Tree, Tuxedomoon, Arctic Monkeys, Pretenders, White Stripes, Depeche Mode, Gang Of Four, Cranberries, dEUS, Sunnyboys, Eno, REM, Laurie Anderson, Moby, Bauhaus, Hugo Race, National, Tom Waits, Fad Gadget, Eels, Marc Bolan, Who, Primal Scream, Placebo, Cramps, Cure, Can, Iggy Pop, Kasabian, Rolling Stones, Siouxsie and The Banshees, Beck, Stone Roses, Prodigy, Lou Reed, Echo and The Bunnymen, 22-20s, Black Keys, Jesus and Mary Chain, Cake, Ramones, New Model Army, !!!, Sonics, Saints, Specials, Talking Heads, Monster Magnet, Blondie, Massive Attack, Bloc Party, Thanes, Waterboys, Knife, Kraftwerk, Wipers, James, Beastie Boys, Blur, God Is, PIL, Verve κλπ κλπ ...

Περισσότερα από κοντά, είμαστε ανοιχτά κάθε μέρα από τις 7 το βράδυ μέχρι όσο πάει. Καλό καλοκαίρι!

Κώστας Μάστορης

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΣ

μονώνει, προστατεύει και διακοσμεί το σπίτι!

Οικοδομικές Εργασίες
Εμπορία Μονωτικών Υλικών
Θερμομονώσεις
Υγρομονώσεις
Επισκευή δεξαμενών
Εποξιδικές βαφές
Ρητινενώσεις - Ηχομονώσεις
Αναπαλαίωση Κατοικιών

Καρβουνάδες Κυθήρων
Τηλ. 27360.34080
Κιν. 6977.674788 & 6987.104595

isomat

MAPE

Jika

ΚΟΛΥΜΠΩΝΤΑΣ ΣΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ

φωτογραφία του Δημήτρη Μπαλτή

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ; Πού είναι; Ποια είναι; Μήπως είναι η περίπλοκη μάζα των βράχων που σαν τείχος περιβάλλει το νησί; Ίσως βρίσκεται στους ανεμοδαρμένους ασημοπρασινούς ελαιώνες η στη καλοκαιρινή λευκότητα ενός μικροσκοπικού ξωκλήσιου. Αν ρωτήσετε κάποιο ψαρα, θα σας πει πως είναι εκεί που το φως αγγίζει τη θάλασσα. Καθε ψαράς γνωρίζει πως το αθηναίο μεγαλείο των Κυθήρων βρίσκεται στη φυσική τους ομορφιά και η καλύτερη θέα είναι από τη θάλασσα. Όσοι λοιπόν δεν έχουν ένα ιδιότροπο θαλασσόληκο για θείο ή δεν αντέχουν μια θαλάσσια κρουαζιέρα, γιατί να μην αφιερώσουν το χρόνο τους στις παραλίες των Κυθήρων ώστε να δουν αυτό που οι καλλιτέχνες και οι ναυτικοί ήδη γνωρίζουν.

ΠΑΛΙΟΠΟΛΗ Η Παλιόπολη είναι το μέρος όπου γεννήθηκε η Αφροδίτη, η θεά του Έρωτα. Ο μύθος λέει πως ο Μενέλαος και η Ωραία Ελένη διατηρούσαν θερμό παλάτι εδώ, μα αυτό ήταν τότε... Όσο για τώρα μπορείτε να εξερευνήσετε αυτή την απέραντη παραλία και να απολαύσετε το κολλήμπι σε τούτα τα αρχαία νερά. Η έκταση της ακτογραμμής είναι μαγνήτης για τους δύτες.

ΚΑΛΑΔΙ Νότια της Παλιόπολης, το Καλαδί είναι η πλέον φωτογραφημένη παραλία των Κυθήρων. Το νου σας όμως. Υπάρχουν πάνω από 80 πέτρινα σκαλοπάτια που οδηγούν σε αυτόν τον παραδεισένιο τοπο. Ψηλοί αμμόδεις βράχοι περιστοιχίζουν δυο μικρές παραλίες που δεν έχουν σκιά. Ο πρώτος ορμίσκος είναι ο πιο δημοφιλής και στεφανώνεται από μια θαλάσσια σπηλιά την οποία μπορείτε να διασχίσετε κολλυμπώντας. Υπάρχουν επίσης φυσικοί θαλάσσιοι θρόνοι όπου οι κολλυμπητές μπορούν να καθίσουν και να νοιώσουν τον παφλασμό του κύματος. Προετοιμαστείτε για ανεβοκατέβασμα στα βράχια, προσοχή στις βουτιές.

ΚΟΜΠΟΝΑΔΑ Καλυμμένη από μεγάλα λευκά βότσαλα και περικυκλωμένη από απότομους βράχους, η Κομπονάδα είναι μια από τις πιο ιδιωτικές παραλίες της ανατολικής ακτής του νησιού. Η πρόσβαση είναι δυνατή από τα χωριά Λιβάδι

και Άγιος Ηλίας. Καλύτερα από την ανατολή μέχρι αργά το απόγευμα. Πάρτε μαζί το φαγητό σας.

ΦΥΡΗ ΑΜΜΟΣ (ΚΑΛΑΜΟΥ) Με τη μακριά λουρίδα από κόκκινα βότσαλα, η Φυρή Αμμος έχει εξελιχθεί σε μια από τις πιο αγαπημένες παραλίες για τους εραστές του ήλιου. Προσβάσιμη από τον Κάλαμο. Καλύτερα νωρίς το πρωί.

ΜΕΛΙΔΟΝΙ Βρίσκεται κοντά στο νότιο άκρο του νησιού, κάτω από την Αγία Ελέσσα με φανταστική θέα στη Χύτρα, ενώ η μία πλευρά της παραλίας έχει έναν υπέροχο τεράστιο βραχώδη τοίχο. Η παραλία είναι προστατευμένη από όλους τους ανέμους.

ΠΛΑΤΙΑ ΑΜΜΟΣ Είναι μία από τις πιο γλυκιές παραλίες στα Κύθηρα. Ο σύντομος δρόμος από τον Καραβά είναι καλοστρωμένος και εύκολα προσπελάσιμος με αυτοκίνητο. Ο θρύλος λέει ότι η Ωραία Ελένη και ο Πάρις οδοκλήρωσαν τον απαγορευμένο τους έρωτα στην σπηλιά, νότια από την Πλατιά Αμμο.

ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ Ένα ήρεμο ψαροχώρι κάποτε, η Αγία Πελαγία είναι προικισμένη με πέντε χαρακτηριστικές παραλίες, ο δρόμος για τις οποίες καταλήγει στο επιβλητικό φαράγγι της Κακιάς Λαγκάδας (Λίμνη), η Αγία Πελαγία είναι ένα συνονθύλευμα από παραλίες, εστιατόρια και καφέ, ικανοποιώντας όλα τα γούστα των παραθεριστών, ιδιαίτερα των οικογενειών. Η σειρά των ογκοκλήθων που τοποθετήθηκε κατά μήκος της παραλίας για να καταπολεμήσει τη διάβρωση της άμμου (ανεπιτυχώς), είχε ως αποτέλεσμα τα σημαντικά ήρεμα, ρηχά νερά της παράλιας. Τα πάντα είναι διαθέσιμα εδώ, και δεν είναι ασυνήθιστο το θέαμα, παρέες κολλυμπητών να μοιράζονται πρωινό, γεύμα και δείπνο. Προχωρώντας νότια η επόμενη παραλία είναι ο Νέος Κόσμος. Αυτή η εκτενής βοτσαλωτή παραλία είναι τόπος συνάντησης για τους «νέους» άνω των 60 που μοράζονται τα τελευταία νέα, απολαμβάνοντας το μπανάκι τους. Ο κόκκινος χωματόδρομος οδηγεί στη Φυρή Αμμο (φυρή = ποφυρή). Τούτη η ιδιαίτερη παραλία με τα κόκκινα βότσαλα και τους πορφυρούς βράχους, είναι ιδιαίτερα προσφιλής στους ντόπιους. Ο Αι-Νικόλας, η μικρή παραλία κάτω από το ομώνυμο ξωκλήσι, είναι δυσπρόσιτη και συνήθως τη διεκδικούν νεαροί κατασκηνωτές από τις αρχές του καλοκαιριού. Το θεϊκό κοίλωμα της παραλίας του Λορέντζο, είναι ένας μικρός αλλήλ προστατευμένος κόλπος, με μια σπηλιά για σκιά και κατα-

φύγιο γυμνιστών. Η παραλία της Λαγκάδας είναι η τελευταία της διαδρομής.

ΧΑΛΚΟΣ Με τους κατακόρυφους βράχους και τον κολλήσκο που μοιάζει με φυσική πισίνα, δεν είναι απορίας άξιο που στον Χαλκό παρατηρείται συνωστισμός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Δημοφιλής στους ντόπιους αλλήλ και στη νεολαία, μερικές φορές μπορεί να έχετε την αίσθηση ότι με αυτούς τους νυσταχέους τύπους με τα γυαλιά ηλίου, ηλικιζόσαστε το προηγούμενο βράδυ κάτω από την ίδια στέγη. Ο χωματόδρομος είναι κατάλληλος μάλλον για 4x4 και μοτοσυκλέτες.

ΚΑΨΑΛΙ Οι ξεναγοί χαριτολογώντας περιγράφουν τους δίδυμους κόλπους του Καψαλιού ως τους μαστούς της Αφροδίτης. Θα το καταλάβετε παρατηρώντας τους από το ενετικό κάστρο της Χώρας. Το Καψάλι είναι μια φανταστική οικογενειακή παράλια που προσφέρει ήλιο, άμμο και αυτά τα τόσο αγαπημένα καφεενία στους γονείς, που απολαμβάνουν το καφεδάκι τους παρακολουθώντας τα παιδιά τους να παίζουν με τα κύματα... εκ του ασφαλούς. Το Καψάλι είναι από τους πιο αναπτυγμένους τόπους στα Κύθηρα. Μπορείτε να απολαύσετε τη γραφική διαδοχή των εστιατορίων και καφέ ή ακόμα να πάρετε το σκάφος «Αλέξανδρος» (με γυαλίνο πάτο) για μια βόλτα στις θαλασσινές σπηλιές της Χύτρας ή του Αυγού. Σε μικρή απόσταση από τη Χώρα.

ΛΙΜΝΙΩΝΑΣ Με δραματικά απότομους βράχους και διάσπαρτους ελαιώνες, η διαδρομή προς τον Λιμνιώνα σου κόβει την ανάσα. Προτού το συνειδητοποιήσεις έχεις ήδη φτάσει σε αυτό το ήσυχο, μικρό αλιευτικό καταφύγιο. Ο Λιμνιώνας έχει παραμείνει ο ίδιος εδώ και αιώνες με τα αυθεντικά κελιά (ψαροκαλύβες) παρατεταγμένα στην ακτή. Απολαύστε τα γαλάζια αβαθή νερά με τις μελωδίες του ρεμπέτικου από τη γραφική ταβερνούλα όπου σερβίρονται φρεσκότατοι ψαρομεζέδες. Απολαυστική όλη τη μέρα και ειδικά το ηλιοβασίλεμα. Μια παραλία για όλες τις ηλικίες.

ΛΥΚΟΔΗΜΟΥ Εκτός από το Λιμνιώνα είναι η μόνη παραλία στον Πίσω Γιαλό με οδική πρόσβαση. Η κατάβαση στη Λυκοδήμου (άσφαλτος με 500 μ. βατό χωματόδρομο) είναι μαγευτική, η θέα της ρεματιάς με τα θαυρά πεύκα ηρεμεί τις αισθήσεις. Έχει το προτέρημα να μην την «πιάνουν» τα τρομερά μελτέμια. Γνωστή ως ψαρότοπος, η Λυκοδήμου διαθέτει σπηλιά για μεσημεριανό υπνάκο, με πηγή στην οποία αναβλύζει νερό μέσα από το βουνό.

φωτογραφία του Δημήτρη Μπαλτή

BEAUTICIAN • ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

- COMPLETE FACE & BEAUTY CARE
- MANICURE & PEDICURE
- HAIR REMOVAL
- MAKE UP

• ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ & ΣΩΜΑΤΟΣ

• ΜΑΝΙΚΙΟΥΡ & ΠΕΝΤΙΚΙΟΥΡ

• ΑΠΟΤΡΙΧΩΣΗ

• ΜΑΚΙΓΙΑΖ

KALLIOPE MARENTI, LIVADI, KYTHERA

ΓΙΑ ΠΑΝΤΕΒΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΤΕ ΣΤΟ 2736-0-31151

Δωμάτια Αμπράμης

open all year

traditional rooms located near the centre of the island. 10 minutes from Paleopoli beach

βρισκόμαστε στο κέντρο του νησιού, 10 λεπτά από την παραλία της Παλιόπολης

Mitata, 80200 Kythera t: +30 27360.33639, +30 27360.33160, +30 6975871944
f: +30 27360.33160 - e-mail: info@abramis.gr - www.abramis.gr

SUPERMARKET

ΑΦΟΙ ΛΟΥΡΑΝΤΟΥ Ε.Π.Ε

Τροφοδοσίες Καταστημάτων

Γενικό Εμπόριο, Logistics

Τσικαλαρία, Κύθηρα

☎ 2736-0-31396 / 496

LOURANTOS BROS.

Tsikalaria, Kythira

Best Value, Best Quality!

ilovekythera.com

ilovekythera.com

από τη φύση των Κυθήρων με άμεσο στόχο τα ταξίδια. Τα ταξίδια εκείνα του μυαλού, που μας πηγαίνουν σε τόπους που αγαπάμε, εκείνα που μας κάνουν να ξαναζούμε το παρελθόν, για μια μόνο στιγμή, αληθιά και που μας γεννούν την επιθυμία να ξαναβρεθούμε εκεί. Εκείνα, που μας δημιουργούν την επιθυμία να συναντηθούμε ξανά με το όνειρο, βαθιά μέσα στο απέραντο γαλάζιο της θάλασσας, μάρτυρες της γέννησης της Αφροδίτης, να αφεθούμε στο μυστηριώδη ήχο του Θεού Αιόλου, ενώ περιφέρεται γύρω από τα εγκαταλελειμμένα πέτρινα σπήλια μιας άλητης εποχής. Η φωτογραφία απεικονίζει αυτή τη στιγμή. Το ilovekythera.com είναι μια ιστοσελίδα (Νοέμβριος 2010) που έχει ως στόχο την προβολή του νησιού, κυρίως μέσα από φωτογραφίες. Ξεκίνησα δειλά δειλά να ανεβάζω φωτογραφίες μέχρι που σκέφτηκα πως θα ήταν πολύ ωραίο να εμπλουτιστεί η σελίδα με υλικό και άλλων ανθρώπων, ώστε να φτιαχτεί ένα παρεάκι που θα φωτογραφίζει και θα γράφει για το νησί. Αρχικά απευθύνθηκα σε συμμαθητές μου κι ύστερα βρέθηκαν κι άλλοι άνθρωποι οι οποίοι μου εμπιστεύτηκαν τα φωτογραφικά ντοκουμέντα τους.

Σταδιακά γεννήθηκε το «Imagine Kythera», μια φωτογραφική έκθεση που αναδεικνύει την ομορφιά των Κυθήρων, αποτέλεσμα συναισθηματικής διαδικασίας εμπνευσμένης από το νησί. Θέλησαμε να ταξιδεύει τους ανθρώπους σε αγαπημένες τοποθεσίες για όσους έχουν επισκεφτεί τα Κύθηρα, αληθιά και να δημιουργεί την επιθυμία σε άλλους να έρθουν. Μέχρι να νιώσουν κι οι ίδιοι τον ήχο και τη δύναμη του Θεού Αιόλου. Οι φωτογραφίες του Imagine Kythera απεικονίζουν τις αποδράσεις του μυαλού μας.

Ο τίτλος ήρθε τυχαία. Προτρέπει τους ανθρώπους να φανταστούν το νησί, πολλές φορές μέσα από μικρές λεπτομέρειες στις φωτογραφίες. Κάπως έτσι ήρθε και η πρώτη παρουσίαση της έκθεσης το Μάιο στην Αθήνα στο καφέ Σκουφάκι. Ύστερα πήγε Θεσσαλονίκη και Σέρρες. Κι αφού κατέβηκε και στο Καψάλη για τον περασμένο Αύγουστο, είχαμε την πρόταση να ταξιδέψει αυτή η φωτογραφική καμπάνια μέχρι το Μοντέστο της Καλιφόρνια στις ΗΠΑ.

Φέτος ξεκινάμε από το επιβατηγό πλοίο Βιτσέντζος Κορνάρος, και ακολουθούν η Αθήνα, τα Χανιά, οι Σέρρες, η Καλαμάτα. Όλα αυτά, βέβαια, γίνονται με τη στήριξη ιδιωτικών επιχειρήσεων. Είναι αξιοθαύμαστη η θετική ανταπόκριση όλων ώστε να διαφημιστεί το νησί μας και χαίρομαι ιδιαίτερα που έχω ήδη τόσο εμπιστοσύνη.

του Δημήτρη Μπαήτση

είναι το αποτέλεσμα συναισθηματικής διαδικασίας – διεργασίας, η οποία εμπνέεται

ΑΔΡΕΝΑΛΙΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

του Ιππόλυτου Πρέκα

ΣΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ δέκα δραστηριότητες που μπορούν να γεμίσουν με δράση και διασκέδαση τη διαμονή σας στα Κύθηρα:

1. Περπάτημα στα μονοπάτια. Τα Κύθηρα διαθέτουν ένα πλούσιο δίκτυο περιπατητικών διαδρομών το οποίο γεννήθηκε μέσα από τις ανάγκες των ανθρώπων και τις συνθήκες της εποχής που δεν υπήρχαν τα αυτοκίνητα και οι ασφάλτινοι δρόμοι, ενώ το μεταφορικό μέσο κάθε χωρικού ήταν ο γάιδαρος και σπανιότερα το άλογο. Σήμερα τα μονοπάτια των Κυθήρων αναπτύσσονται και συντηρούνται, προσφέροντας σε όλους τη δυνατότητα να απολαύσουν το περπάτημα στην πλούσια από ομορφιά φύση τους. Υπάρχουν αρκετές σηματοδοτημένες περιοχές οι οποίες προσφέρουν άνετη διάβαση και φοβερά αξιοθέατα κατά μήκος της διαδρομής. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες στο kytherahiking.com.

2. Ποδηλασία. Το νησί, χάρη στην πλούσια γεωμορφολογία του και την αγροτική δραστηριότητα διαθέτει πολλούς χωμάτινους δρόμους που προσφέρονται για ποδηλασία. Ένα ποδήλατο τύπου mountain είναι η καλύτερη επιλογή. Οι περιοχές που προτείνονται για ποδη-

λασία είναι του Γερακαρίου, της Βρουλιάς και του Μεθιλονίου.

3. Προσπέλαση Φαραγγιού Παλαιόχωρας. Θέλετε τοπίο που κόβει την ανάσα; Επισκεφτείτε το φαράγγι της Παλαιόχωρας και απολαύστε μία ώρα και πλέον, περιπέτειας. Σε μερικά σημεία η προσπέλαση είναι αρκετά δύσκολη και χρειάζεται ορειβατικός εξοπλισμός. Το τελευταίο διάστημα πριν βγείτε στη θάλασσα θα σας ενθουσιάσει.

4. Αναρρίχηση. Η αγάπη του Διονύση, ενός Κυθήριου λάτρη της αναρρίχησης ανέδειξε μερικές περιοχές που προσφέρονται για μια μικρή εμπειρία. Αυτές είναι το Σπαραγγαίο στο Καψάλη, το Καλήμι στο Μυλοποτάμο και οι Φασκομηλιές στον Άγιο Γιώργη το Βουνό.

5. Θαλάσσιο καγιάκ. Προτείνεται ανεπιφύλακτα στους εραστές των γραφικών κόλπων και των θαλάσσιων σπηλαίων. Το θαλάσσιο καγιάκ θα σας δώσει τη δυνατότητα να επισκεφτείτε παραλίες που δεν έχουν πρόσβαση δια ξηράς.

6. Βόλτα με σκάφος. Αν θέλετε να κάνετε το γύρο του νησιού και σας αρέσουν τα μικρά σκάφη, μπορείτε να νοικιάσετε ένα και να ξεκινήσετε. Συμβουλευτείτε πάντα τη λιμενική αρχή για να αποφύγετε κάθε απρόοπτο.

7. Κοθύμπι στους Νερόμυλους. Η ρεματιά του Μυλοποτάμου διαθέτει περί τους 22 νερόμυλους, καταρράκτες και βάθρες, ένα εκπληκτικό πανδαιμόνιο της φύσης που γοητεύει όλους ανεξαιρέτως τους επισκέπτες των Κυθήρων. Αν πιστεύετε ότι το παγωμένο νερό κάνει καλό στην επιδερμίδα σας, τότε τι περιμένετε; Βουτήξτε!

8. Υποβρύχιο ψάρεμα. Ο βυθός των Κυθήρων είναι βραχώδης και άγριος. Σε κοντινές αποστάσεις από την ακτή, το βάθος μπορεί να αυξάνει απότομα. Η θάλασσα των Κυθήρων είναι πλούσια σε ψάρια και προσελκύει τους λάτρεις της κατάδυσης και του ψαροντούφεκου.

9. Διαδρομές 4X4. Αν δεν σας αρέσει και πολύ το ποδήλατο, το πλούσιο χωμάτινο οδικό δίκτυο του νησιού μπορεί να σας προσφέρει συγκινήσεις αν επιλέξετε ένα αυτοκίνητο τετρακίνητο για κάθε συνθήκη (off road). Το νησί δε θα σταματήσει ποτέ να σας προσφέρει και μια καινούρια διαδρομή.

10. Water Sports. Η έδρα των θαλάσσιων σπορ είναι το Καψάλη. Εκεί μπορείτε να χρησιμοποιήσετε θαλάσσια ποδήλατα, κανό, καγιάκ και να απολαύσετε το μαγευτικό κόλπο του. Μπορείτε επίσης να νοικιάσετε σκάφος για να κάνετε θαλάσσιο σκι.

visitkythera.gr

φωτογραφία του Δημήτρη Μπαήτση

ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

σε 2.000 τ.μ.
κτιριακές
εγκαταστάσεις

- ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ
- ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
- ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
- ΕΠΙΠΛΑ ΚΟΥΖΙΝΑΣ ΝΤΟΥΛΑΠΑΣ
- ΠΑΙΔΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ
- ΕΠΙΠΛΑ ΣΠΙΤΙΟΥ
- ΛΕΥΚΑ ΕΙΔΗ
- ΧΑΛΙΑ
- ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
- ΕΙΔΗ ΕΞΟΧΗΣ
- ΕΠΙΠΛΟ ΜΠΑΝΙΟΥ
- ΣΤΡΩΜΑΤΑ

ΛΙΒΑΔΙ, τηλ.: 27360-31720, fax: 27360 31719

ΠΟΤΑΜΟΣ, τηλ.: 27360-33620

e-mail: kythilek@otenet.gr, kasimatis@com.gr

ΘΕΡΙΝΟ ΩΡΑΡΙΟ: 9.00 π.μ.-2.00 μ.μ. / 6.00 μ.μ.-10.00 μ.μ.

Ε/Γ - Ο/Γ ΠΟΡΦΥΡΟΥΣΑ Ν.Ε.

ενώνουμε την Ελλάδα
με το νησί της Αφροδίτης

1/06/2013 - 12/07/2013

ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΡΙΤΗ - ΤΕΤΑΡΤΗ - ΠΕΜΠΤΗ - ΣΑΒΒΑΤΟ
(Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Saturday)

10.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 16.00
ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (Friday)

15.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 17.30
ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ (Sunday)

11.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 16.00
ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ

13/07/2013 - 25/08/2013

ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ - ΠΕΜΠΤΗ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ - ΣΑΒΒΑΤΟ - ΚΥΡΙΑΚΗ
(Monday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday)

10.00 & 15.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ
12.30 & 17.00 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ

ΤΡΙΤΗ (Tuesday)

11.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 16.00
ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ

ΤΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ (In September the programme follows the timetable of June)

Το παρόν υπόκειται σε αλλαγές χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση. This is subject to alterations without prior notice

RESERVATIONS - ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ

ΚΥΘΗΡΑ - ΚΥΘΗΡΑ
ΠΡΑΚΤΟΡΙΟ ΚΥΘΗΡΑ TRAVEL
ΧΩΡΑ (Chora), τηλ.: 27360-31390
ΠΟΤΑΜΟΣ (Potamos), τηλ.: 31848

ΝΕΑΠΟΛΙΣ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΠΡΑΚΤΟΡΙΟ VATIKA BAY ΔΕΡΜΑΤΗΣ
ΝΕΑΠΟΛΗ
τηλ.: 27340-24004, 29004

www.kithiratravel.gr

KYTHERA

GEOGRAPHY & POPULATION

Kythera (Cerigo) is situated 12.5 nautical miles from Cape Malea (Laconia), the southern tip of the Peloponnese, and is 284 sq.km in area with a population of 3,092 permanent residents. It has a rocky coastline with sandy coves.

AUTOMATIC DIALING CODE

2736-0-

HOW TO GET TO KYTHERA

BY SEA from Piraeus, Gythion and Neapoli • from Neapoli F/B **POR-FYROUSA** Neapoli 2734-0-24004 • Kythra 2736-0-31390. Timetable on p. 27. **BY PLANE** **OLYMPIC AIRWAYS** 801 801 01 01, 31390, 31848

TRAVEL AGENCIES

KYTHIRA TRAVEL ferry boat & Olympic Air tickets, Chora, 31390 & Potamos 31848

WHERE TO STAY

HOTELS

AGIA PELAGIA - Kythea Resort, 39150, 39170
Pelagia Aphrodite 33926/6979-330086
Maneas Beach 33503/6974-106785
KAPSALI - Porto Delfino 31940/31941
LIVADI - Aposperides 31790/31925
MITATA - The Windmill Resort 31029 /6997-379000
MYLOPOTAMOS - Athena Resort 31942
APARTMENTS/STUDIOS/VILLAS
AGIA PELAGIA - Pantonia Villas 34141
 Apartments Stella 33264/6974-096699
PLATIA AMMOS - Baveas Apartments 33216/6977-835675
FRILIGIANIKA - Haralambos Samios 34268/6944-724960
MITATA - Abramis 33639/6975-871944
 Aplinori 33010/6977-692745
DOKANA - KERAMOTO - Marianna Chalkia 38388/6932-294169
MYLOPOTAMOS - Yiota 6946-753566
DRIMONAS - Galini Studios 31001/6977-771296
KALAMOS - Vilana 31910/6944-209409
CHORA - Corte O Studios 39139/6947-627353
KAPSALI - Avgerinos 31189/31821

RENT A CAR

Cerigo 31363/31030/6946-710342/6944-770161

RENT A BUS

Giorgos Tambakis 6977-344214, 33769
Theodoros Stratigos 33439, 6944-441482

TAXI

Theodoros Stratigos 33439, 6944-441482

PLACES TO VISIT

Paliochora • **Karavas** • **Milopotamos** • **Kato Hora** • **Cave of Agia Sophia** • **Mitata** • **Viaradika** • **Avlemonas** • **Chora** • **Kapsali** • **Paliopoli** • **Antikythera**

BEACHES

Paliopoli • **Kaladi** • **Firi Ammos** • **Diakofti** • **Agia Pelagia** • **Laggada** • **Platia Ammos** • **Halkos** • **Melidoni** • **Likodimo**

HIKING PATHS - ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ

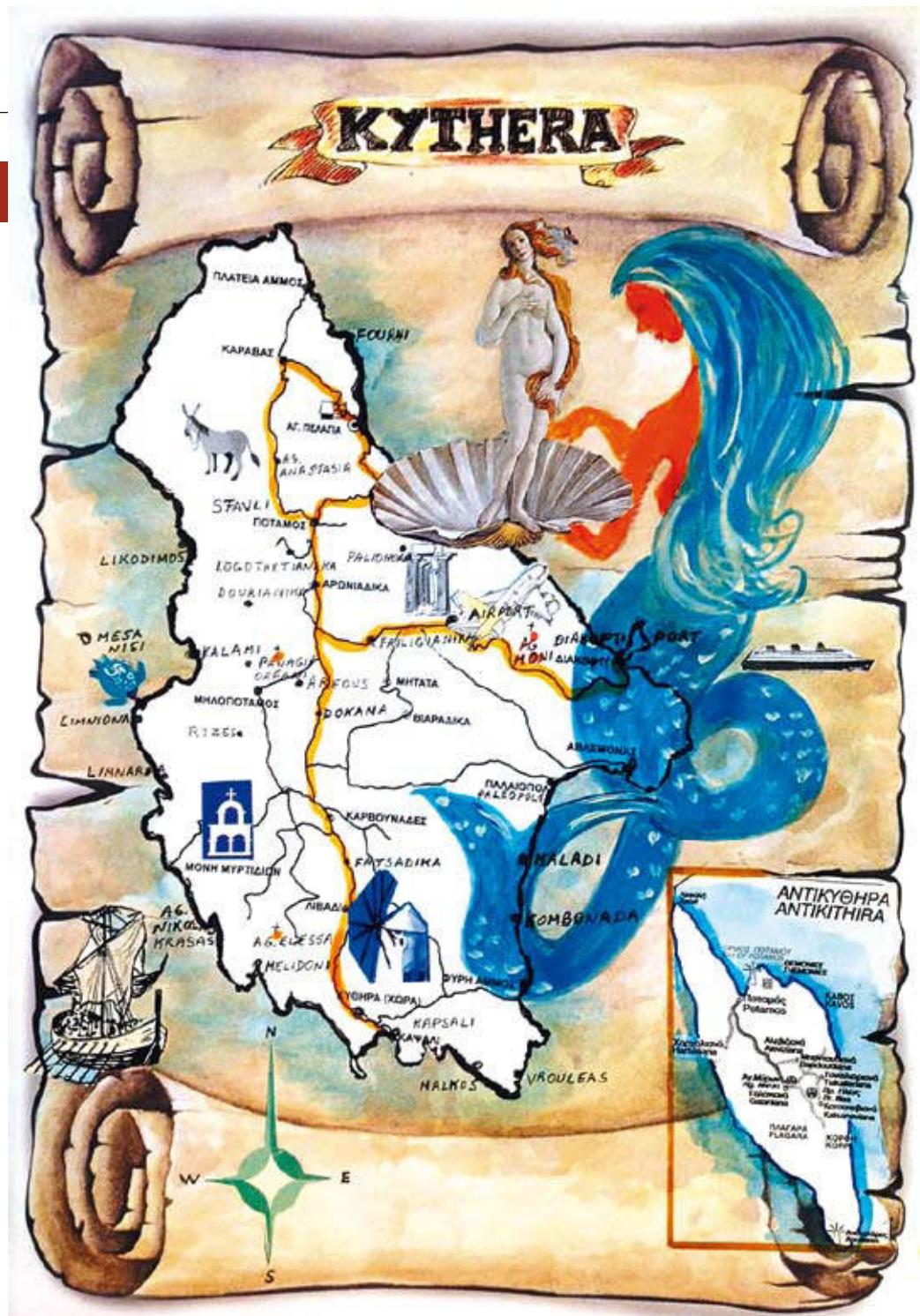
Cleared and sign-posted paths you can walk without fear of getting lost Path M1: Chora – Kapsali • Chora Path M11: Livadi • Kapsali Path M15: Laurantianika • Kapsali Path M19: Avlemonas • Saint George Path M31: Potamos • Paliochora Path M41: Mylopotamos Waterfalls

FESTIVALS & DANCES

Mitata Cretan Paniyiri at the old school in the village, 6 July
Agia Pelagia Paniyiri 22-23 July
Avlemonas Filoxenos Dance 6 August
Mitata Wine Festival 10 August
Potamos Paniyiri Dance 15 August
Fratsia Exhibition & Dance 17 August
Kalamos Dance 15 September
Agia Pelagia Dance 21 September

TAVERNAS / RESTAURANTS

AGIA PELAGIA - Kaleris 33461
Kythea 39150

Moustakias 33519
Stella 33513
AVLEMONAS - Sotiri's 33722
CHORA - Belvedere 31892
FRILIGIANIKA - To Alogaki 33704
KAPSALI - Idragogio 31065
Artena 31342
Magos 31407
LIVADI - Toxotis 31780
MYLOPOTAMOS - Platanos 33397
TSIKALARIA - Xegantzoros 31541
PALIOPOLI - Skandeia 33700
PLATIA AMMOS - The Varkoula 34224

SOUVLAKI / GYROS

AGIA PELAGIA - Dinos, 33846
TSIKALARIA - Xegantzoros 31541

PIZZA

CHORA - Belvedere 31892

INTERNET

KAPSALI - Vanilia 31881
MYLOPOTAMOS - Kamari 33006
MYLOPOTAMOS - Sim Veni 34378

CAFE/OUZERI

ARONIAKIA - Grigorakis 33971
MYLOPOTAMOS - Kamari 33006
Litrividio 39093
Platanos Kafений 33397
POTAMOS - O Potamos 34191

PATISSERIE

LIVADI Rena's 31700

BAR - NIGHT LIFE/GLENDI

BANDA LANDRA - Kapsali 31904
KOUKOS - Kapsali 31983

CERAMICS & GIFTS

Roussos Kytherian Pottery, Kato Livadi 31124 & Chora 31402
Sergiani - Avlemonas 33804

HOMEWARE-FURNITURE

Go Electric Livadi 31720
My Home Karvounades 38120

HANDICRAFTS

Britta Kato Hora 33765
Cheiropolo, Avlemonas 33168
To Ergastiri Milopotamos 33162
Lena, Paliopoli 33743, 6942-545385
Saita, Chora 6978-626150

TRADITIONAL EMBROIDERY

Beauty & Tradition Chora 31280. Fine hand-made lace and curtains, embroidery, tablecloths, crocheted blankets.

JEWELLERY & ICONS

Gold Castle, Leonardos, Jewellery for every taste & pocket. Unique hand-made Myrtidiotissa icons created from natural materials. Commissions accepted. Wholesale/retail, Chora 31954

PHOTOGRAPHER

Chrissa Fatsea, weddings, christenings, events, printing, Potamos, 38225, 6974-112419, www.fxphoto-kythera.gr

ART & CULTURE

Tsirigo FM-105,6 - www.tsirigofm.gr
Frini Drizos, Greek folk art. Open 12-8 pm. every day, all day Sunday, Kato Livadi, 6944-746362
Aliki Rigou is an artist who works mostly with mosaic. Her studio is located in the traditional village of Aroniadika, 38181, 6944-948403, www.alikirigou.gr
Anna Giabanidis, unique hand pyrographed Kytherian driftwood. Custom orders available. www.aesthesia.eu
"Once Upon a Time", Images from the Kythera Photographic Archive. Photographs of Kytherian life from the early and mid-20th century. Exhibition: 10-30 August, Follow Your Art, Kapsali.
Japanese artists Masaki Iwana & Moeno Wakamatsu: Butah dance workshops. 15-23 June Basement, Chora
Daphne Petrohilos, "Only You" art exhibition. 5-31 July, Zeidoros, Kapsali
Susan Moxley, Pebble jewellery from the shores of Kythera, Potamos and Livadi markets, 34281.
Jan's Stone Jewellery, Potamos bazaar every Sunday morning, 9.00-13.00.
Kathleen Jay, Summer exhibition to be announced.
Martial Arts Exhibition, Agia Pelagia, 28 August-1 September
"The Life & Work of Jurgen Koksma" - presentation of archive by Jean Bingen from 15 September. Follow Your Art, Kapsali

"Tango and Spring Paint". Landscape painting during the day: tango dancing in the evening. 26 April-25 May, 2014. info: pthoes@yahoo.com

HAIR & BEAUTY

Kalliopi Marenti, Beautician, deep cleanse, waxing, Livadi, 31151
Gloria Vardas, Beautician, Spa manicure/pedicure, paraffin treatments. Kato Livadi, 31472
Barber (Themis), Livadi, 31695

BOOKSTORES

Bibliogatos, Livadi and Chora, 37077
 Just released: **Kristine Williamson**, "A year on Kythera" (photographs of Kythera) and the English language travel guide "In search of Kythera and Antikythera: Venturing to the Island of Aphrodite", by Tzeli Hadjidiotriou.

LOCAL PRODUCTS / HONEY

STAVROS, Chora, 31857, 6946-777929
POTHITI, Chora, Semprevivas 31345
TIS MARIAS, Chora & Kalokairines, 31678, 31188
TOXOTIS, Livadi, traditional local products & pasta 31781
MELI-GALA, Honey, Mitata, Yiannis & Eleni Protopsaltis, 33010
ASTARTI OLIVE OIL, Karavas, 33588, 6944-164183
DESPINA, Karavas, 34324, 6945-793907, Home-made jams, olive-oil
HONEY, Kalokairines, Christoforos, 38100
SYM VENI, Mylopotamos, 34378

GENERAL STORE

Maneas - Potamos, 33308

WINERY

Kytherean Winery - Markesakia 38250

SUPERMARKET

Agia Pelagia, Kapsanis 33458
Kapsali, Livadi, Vardas 31397/31144
Tsikalaria, Laurantos Bros 31396

BAKERY

Livadi Vasilis & Eirene Kassimatis 31698
Karavas, "To Artopoiio", 33092

SEA EXCURSIONS

Kapsali, Alexandros 6974-022079

CAR TROUBLE?

Karvounades, Road assistance & Towing, P. Kassimatis 38070, 6944287340
Kondolianika, Takis Kassimatis 38087

TRANSPORT

To & from mainland. Single or part loads
Manolis and Paula Kalligeros, Karvounades, 38120, 6937-47911

HOUSE MASTERS

Karavas, House minding, cleaning and maintenance, Chery & Dieter Wolf 34324, 6945-793907

REAL ESTATE

AUSTRALIS, Apartments & holiday homes for sale, 31899, 6936-985610
LIVADI, Manolis Kassimatis, 31735, 6944-889838, realkas@otenet.gr
POTAMOS, Firroyi, 33654, 6972-289910, 210-6217475, www.firroyi.gr

BUILDING A HOUSE?

Chartered Civil Engineers

• **George C. Fatseas**, 31918, 6944 - 696688, 210-6466981, Livadi
 • **Andreas Laurantos**, 31862, Livadi
Restoration of old houses

Building Permits

• **Dimitris Kyriakopoulos** Building & Restoration, Supervision, 38030, 34152, 6977-668290, Karvounades
 • **Destan Kataro** 33069, 6936-641422
Insulation Specialist **Andreas N. Kalligeros** 34080, 6977-674788, Karvounades
Aluminium Fittings, Bilbill Delibash, Potamos, 33336, 6976-144538 (ALUMIL)

Aluminium Fittings, Petros Karaminas, Karvounades, 31899, 6936-985610

Tiles & building supplies, Ieronymos Megalokonomos, 31791, Livadi

Iron & metalwork, Yiannis Fatseas, 31627, Livadi

Electrician, Panayiotis & Yiannakos Kominos, 6978-292004, 6974-992449, Tel/Fax: 33909

Plumber, Thanasis Stratigos, 6936-641414, Mylopotamos

Electrical Supplies, GoElectric, Livadi, 31720, Potamos, 33620

Kitchen installations **Nikos Kasimatis**, Livadi, 31720, Potamos, 33620

Indoor & outdoor furniture "My home", Weber bbq's/Hills Hoist, Karvounades 38120

FURNITURE RESTORATION

Regina, Woodworm treatment & renewal of upholstery, Livadi, 31677

PETROL / GAS

POTAMOS BP 33380
LOGOTHETIANIKA VERGINA CYCLON 33192
KONDOLIANIKA CYCLON 38270

BANKS

Piraeus Bank, Chora 31540
National Bank of Greece, Chora 37302, Potamos 32901, ATM Livadi

ESSENTIAL SERVICES

• **ACCOUNTANCY FIRM ΕΥΡΩΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕ** tax returns & solutions for all taxation matters, Livadi, 39015, 210-9483289
 • **NOTARY**, Chora Akrivi Stelliou 31290
 • **OTE**, Potamos 33399
 • **ELECTRICITY** - ΔΕΗ, Chora 31207
 • **POST OFFICES**, Chora 31274, Potamos 33225
 • **POLICE**, Potamos 33222, Chora 31206
 • **FIRE BRIGADE**, Karvounades 33199
 • **PORT AUTHORITIES**
 Kapsali 31222, Diakofti 34222, Kapsali Customs 31262, Piraeus 210-4147800
 • **HOSPITAL** Potamos 33203
 • **FUNERAL SERVICES**, S. Magoulas, Potamos, 6977-645257, 6946-355913
 • **DENTIST**
 Livadi - Y. Yiannoulis 31536, 6946-246177
 • **DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY**
 Appointments to visit Kythera's byzantine churches 31195
 • **BYZANTINE MUSEUM**, Kato Livadi 31731, 6982-941560
 • **KYTHERA MUNICIPALITY**
 Chora 31213, Potamos 33219
 • **GREEK SIM CARDS** GERMANOS, Livadi